

كامل

اجواثد [illegible]

استصحبه العبد الفقير الى ربه الملك العدر
بهمت زاده محمد المدرس غفر الله له
ولوالديه واحسن اليهما واليه

[illegible] فيلم بيج نذر نوبه جالندر
[illegible] ى سل اى يرى بيكر يوبك ضوكى نجالندر

بيعه الى سيمائه جميل
سطيه بحر وذكى
محبه فيها رفاهه

من شكر القليل استحق الجزيل

لكل يوم من الايام عندى عادة فان سألنى اصبر وان [illegible]

منه

فان قيل ما الوجه فى تسمية العرب اولادهم بانواع اسماء البهائم والسباع والجمادات كالكلب والجحش والاسد والحديد والنار والحجر وغيرها قلت الوجه انه من قاعدة العرب فى الجاهلية ان من تبشر بالولد منهم كان تسميته بما وقع عليه نظره فى بادى الرؤية ولم يستقبح عليه احد الى ان ظهر الاسلام فبعده يتبركون باحسن الاسماء وتسميتهم باسماء الانبياء والمرسلين صلوات الله وسلامه عليهم اجمعين وبالاسماء الحسنة تفاؤلا على حسن السيرة تقرر بسط ان المتاخرين شيخى وسندى شيخ الاسلام السيد فيض افندى رحمه الله تعالى

ابو الحسين احمد بن فارس

اذا كنت فى حاجة مرسلا وانت بها كلف مغرم
فارسل حكيما ولا توصه وذاك الحكيم هو الدرهم

بسم الله الرحمن الرحيم

لله ما فى السموات وما فى الارض وان تبدوا ما فى انفسكم او تخفوه يحاسبكم به الله فيغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء
والله على كل شىء قدير آمن الرسول الخ ربنا اننا آمنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار
الصابرين والصادقين والقانتين والمنفقين والمستغفرين بالاسحار شهد الله انه
لا اله الا هو والملائكة واولو العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم ان الدين عند الله
الاسلام قل اللهم مالك الملك تؤتى الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء
وتذل من تشاء بيدك الخير انك على كل شىء قدير تولج الليل فى النهار وتولج النهار
فى الليل وتخرج الحى من الميت وتخرج الميت من الحى وترزق من تشاء بغير حساب

698

نزلی باطح کیدر اولدر
مطلحا

سلطان عبد الحميد زمان قاعيده مجيدی ۲
بيك بوز سكسان ایکی سنه سی جمعه

حمد بیحد ٭ وثناء بیعد ٭ اول حضرت احدیتا اوزرینه اولسون که
عالمی کتم عدمدن سلك وجوده منسلك قلدی وکندونك قدرت
بالغه سنی ٭ وعجایب صنعنی ٭ بساط کاف نوندن کوستردی
وعقل عقلا سرادقات ٭ الوهیتنده ٭ عاجز ومتحیر ٭ وانواع
ذوی العقول معرفت ذات وصفاتنده حیران ومتفکردر ٭ وصلوات
طیبات وتحیات زاکیات اشرف رسل وافضل انبیا اوزرینه ٭
اولسون که اول محمد مصطفی در صلی الله علیه وسلم ٭ ودخی آلی
واصحابی اوزرینه اولسون که هر بری مشکات ملت ودین ومصباح
یقین دوردلر ٭ رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اما بعد بو بر
رساله‌ء شریفه درکه مرتبا اولمشدر راه دین سالکلرینك وطریق
یقین طالبلرینك التماسلریله اهل حقك اعتقادلری بیاننده که
انلر اهل سنت وجماعت دردلر ٭ ودخی اهل زیغ وضلالتك بطلان
اعتقادلری بیاننده که انلر هم ضال وهم مضل دردلر ٭ وبو رساله‌ء
شریفه‌نك مسائلی لسان ترکی ایله مسطور اولدی ٭ تا هر کشی
مطالعه سندن عسر چکمیوب ترجمه ایدنه دعا ایده لر ٭ شروع
فی المقصود ٭ ای طالب اسرار الهی بلکل واکاه اول که بو رساله‌ء

شریفه بر تمهید وایکی باب وبر خاتمه اوزرینه ترتیب اولنمشدر ٭
اما تمهید علم کلامك بعضی مسائلی بیاننده در باب اول الهیات
وسمعیات ونبوات بیاننده در باب ثانی اهل بدعتك بطلان
اعتقادلری بیاننده در خاتمه اهل قبله نك یتمش اوج فریق
اوزره تقسیمی بیاننده در تمهید ای طالب حق بلمش اول که
حقی طلب ایدنلر ایکی قسمدر ٭ بری مستدلدر ٭ یعنی حقی
دلیله اثبات ایدرلر ٭ بری دخی مکاشفدر ٭ یعنی حقی ریاضتله
وتصفیه‌ء باطنله ٭ معلوم ایدینورلر ٭ کلدك امدی ٭ بو ایکی
طائفه شوندن خالی دکلدرکه شریعته تابع اوله لر یا اولمیالر ٭
امدی مستدلك شریعته تابع اولننه متکلمین دیدیلر ٭ یعنی اهل
کلام دیدیلر ٭ تابع اولمیانه حکماء مشائیین دیدیلر ٭ ومکاشفلرك
شریعته تابع اولننه صوفیه دیدیلر ٭ اولمیانه حکماء اشراقیین
دیدیلر ٭ وبو ذکر اولنان دورت قسمدن نیجه فرق مختلفه واقع
اولور ٭ وصوفیه نك بعضی بلوکی ایکنجی بابده ٭ واهل کلامك
جمیع بلوکی وعددلری خاتمه ده ذکر اولنسه کرکدر ٭ ان شاء الله تعالی
کلدك امدی بر نسنه نك خارجده وجودی اوله ٭ یا اولمیه ٭ اولنه
موجود اولمیانه معدوم دیدیلر ٭ پس مذهب حق اولدرکه موجود
ایله معدوم اورتاسنده واسطه اولمیه ٭ امدی موجود دخی
منقسم اولور ٭ بر موجوده که انك اولی اوله ٭ یعنی کندو یوغیکن

صکره دن اولر. وبر موجوده دخی کە انك اوّلی اولمیه. یعنی
هیچ بر وقت اولمیه کە اول اولمیه اکا قدیم و واجب الوجود دیرلر.
وانك کە اوّلی اوله اکا ممکن ومحدث دیرلر. وممکن دخی ایکی
قسم اوزرینه در. برقسمنه جوهر وبرقسمنه عرض دیرلر. وبو جوهر
وعرضدن هربری دخی نیچه قسم اولور. امّا انلرك ذکری
بو مختصرده مناسب اولمدوغی اجلدن ذکر اولنمدی مسئله
کلدك امدی مفهوم وجود. یعنی اول معنی کە لفظ وجوددن
فهم اولنور. برصفت درکە جمیع موجوداتك مابیننده مشترکدر.
زیرا بز ستمدی برشیئك وجودینی یقین بیلورز. وتردّد ایدرزکە
اول موجود واجب الوجود میدر. یاجوهر یاعرضمیدر. اکر
وجود مشترك اولمیدی. قطعا تردّد حاصل اولمزدی. پس
بو معنی ایچون درکە موجود. واجب الوجوده وجوهره وعرضه
تقسیم اولندی. اهل اکثر قتنده هرشیئك وجودی. ماهیّتنك
اوزرینه زاید دردیرلر. کرك ممکن کرك واجب. وشیخ ابو الحسن
اشعری قتنده هرشیئك وجودی ماهیّتنك عینی دردیو بیوردیلر.
کرك ممکن کرك واجب. وحکما واهل کلامك محققلری قتنده
ممکنده زاید واجبده. ماهیّتنك عینی دردیرلر. یعنی حق
تعالی‌نك وجودی ماهیّتیلە بردر زیاده دکلدر. باقی موجوداتده
زیاده اولدوغی کبی بونده زیاده دکلدر. وبو مذهبك دلیلی قوی

وظاهردر

وظاهردر. زیراکە اکر وجود واجب زائد اولورسە لازم کلورکە
وجودی ماهیّتنە عارض اولە. پس وجود واجب محتاج اولور
عوارضە وهرنسنە کە محتاج اولە ممکن اولور. وممکن برسببە
مضافدر. اکر اول سبب ماهیّت اولجق اولورسە واجبك ماهیّتی
موجود اولمزدن اوّل موجود اولمق لازم کلور. شونك ایچون کە
برامر وجودینك سببیلە موجود اولور. اکر اول ماهیّتنك
غیری اولورسە لازم کلورکە ذات واجب محتاج اولە بو خود
محالدر. امّا قسم عدم بردر اهل حق قتنده عدم اکا دیرلرکە
خارجده وجودی اولمیە اول حالده کە معدومدر ومعدوم شئ
دکلدر دیدکلری. بو معنی دندر. ومعدوم ایلە منفی نك
مابیننده فرق یوقدر. امّا معتزلە قتنده معدوم شئ در.
وخارجده وجودی ثابتدر دیرلر. پس منفی اکا دیرلرکە خارجده
وجودی ثابت اولمیە واکا شئ دخی دیمزلر مسئله هرشیئك
حقیقتی وماهیّتی اول نسنە درکە اول شئ اول نسنە ایلە
حاصل اولە. یعنی معلوم اولە وکندونك ماعداسنە اول
نسنە مغایر اولە. مثلا حیوان ناطق انسانك حقیقتی
وماهیّتی در. یعنی انسان حیات ایلە ونطق ایلە انسان اولور.
مسئله بو مسئله ماهیّت بیانندە در. بودخی ایکی بحث اوزرینەدر.
اوّلکە بحث اولدرکە هرشیئك ماهیّتی اکرکندونك تشخصی

وتعيني ايله قرشمش اوله جق اولورسه اكا ماهيت بشرط
شئ ديرلر وماهيت مخلوط دخي ديرلر • اكر بي تشخص
وبي تعين ملاحظه اولورسه اكا ماهيت مجرده وماهيت بشرط
لا شئ دخي ديرلر • واكر مطلقا ماهيت ملاحظه اولنوب اول
اول شيئك تشخصي وتعيني ملاحظه اولنميجق اولورسه
اكا ماهيت مطلقه وماهيت بلا شرط شئ دخي ديرلر • اما
ماهيت مخلوط خارجده موجود اولور • ماهيت مجرده خارجده
موجود اولماز • وماهيت مطلقه هر ايكيسي ايله بولنور • پس
اندن معلوم اولورکه • ماهيت متشخصه مجرده ايله متباين اولور
بر بره جمع اولمزلر • وماهيت مطلقه هر ايكيسي ايله بيله جمع اولور

ايكنجي بحث ماهيتك تقسيمي بياننده در حاليا شوندن خالي
دكلدر که ماهيت بسيط اوله يعني انك جزئي اولميه يا مركب اوله
يعني انك جزئي اوله • وبو دخي شوندن خالي دكلدر که مركبك
تركيبي خارجده اوله • يعني انك اجزاسي خارجده متميز اوله
بعضي بعضندن شمدي جوهرده مثلا انسان كبي كه روحله
بدندن مركبدر هر بري • برندن متميزدر • اما اكثر تميزنك
دليلي نه در ديرسك ظاهردر که بدن خراب اولدقدنصکره
روح باقي اولور • واعراضده مثلا شكل مثلث كبي که مركبدر
اوچ خطدن هر خطك وجودي بري برندن متميزدر • **فروع**

درمباحث

درمباحث انقسام ماهيت يعني بو فروع انقسام ماهيتك
مباحثي بياننده دركلدك امدي **فروع اول** ماهيت بسيطه
بلدرر • امدي ماهيت بسيطه اولدرکه جعل جاعل ايله اولميه
يعني بر دوزيجينك دوزمسيله اولميه • اكر جعل جاعل ايله
اولورسه البته بر سببه محتاج اولور • سببه محتاج اولن خود
ممكن اولور • ممكنك خود احتياجي جهتي امكاندر • امكان
بر اضافتدر که اول شيئك كندودن غيرينه مقايسه ايله
عارض اولور • وبو حالدن لازم كلور که تحقق امكان ايكي
نسنه نك ملاحظه سيله حاصل اوله • بسايطده خود ايكي
نسنه اولمز • اولجق اولورسه لازم كلور که مركب اوله • پس
امدي امكان بسائطه عارض اولمزايمش **بوكا جواب** ويريلور که
امكان ددكلري اعتبار عقلي بر نسنه در • وجودنه نسبت
بسايطه عارض اولور • اما اعتبار امر عقلي ايله بسايطده
تركيب لازم كلمز **فروع ثاني** ماهيت مركبه بياننده در • اكر
مركب قائم بنفسه اولورسه اول مركبك بر جزئي مستقل
اولمق كرك يعني اول جز قائم بنفسه اولوب باقي جزلر
انكله قائم اوله • مثلا جسم هيولادن مركبدر که قائم بنفسه در
وصورت هيولا ايله قائمدر انكچون که صورت هيولاده
حالدر **فروع ثالث** ماهيت متداخل الاجزا بياننده در •

آمدی واجب ولازمدرکه فصل جنسك وجودنه علت اولمق کرك، مثلا انسان که مرکبدر حیاتدن ونطقدن حیات جنس انساندر ونطق انك فصلی در، ودیرلرکه نطق علت وجود حیاتدر، یعنی حیاتی نطق وجوده کتورر، وبویله دکلدرکه حیات دخی علت نطق اوله، اکر اولمق اولورسه جنس نوع واحده منحصر اولمق لازم کلور، ولایق دکلکه هیچ بری علت اولمیه یعنی البته بری برینك وجودنه علت اولمق لازمدر، نتکم فصل جنسك وجودنه علتدر، ومستغنی اوله بوایکی جزؤك هر بری غیریدن وبوایکی جزدن ترکیب ممتنع اولور، لازم کلورکه خارجده ماهیت مرکبه حاصل اولمیه، لکن بوایکیدن ترکیب واقعدر، پس فصل علت جنس اولور، وهو المطلوب، یعنی مطلوب دخی بودر **بوکا جواب** بویله ویریلورکه ایکی علتدن مراد، ما یتوقف علیه الشیء فی الجمله اولمق اولورسه، یعنی علت ناقصه اولمش اولورسه جنس دخی علت فصل اولور، بو تقدیر اوزرینه، و اکر مراد اول نسنه اولاکی معلولی واجب ایلیه، یعنی علت تامه مراد اولا اختیار ایتدك که هیچ بری جنسندن وفصلندن اول برینك علتی دکلدر، شوکا بناءً که جائزدرکه فصل جسمه حلول ایلیه، مثلا قوای نباتی جسم نباتی ایله قائمدرکه بونلردن هر بری برینك علتی دکلدر با وجودکه هر بری برینه محتاجدر،

مسئله

مسئله در بیان حکم امکان بو مسئله امکانك حکمی بیانندهدرکه دورت بحث اوزرینه مبنی در، کلدك امدی اولکی بحثنه ممکن اول نسنهدرکه انك وجودی وعدمی بر مؤثره محتاج اوله وانك علت احتیاجی انك امکانی در، انکچونکه ممکن اول نسنهدرکه انك طرفینی مساوی اوله، یعنی طرف وجودی ایله عدمی برابر اوله، اول شیئك ذاتنه نسبت پس بی مرجح انك وجودی حاصل اولمسی ممتنع اولور، وانك مرجحی انی موجود ایدیجی یا معدوم ایدیجی اولور، وبو مدعایی بلکه دلیله احتیاج یوق ایدوکی ظاهردر، وشك یوقدرکه عالم ممکندر، وانك وجودی، ویاخود عدمی بی مؤثر حاصل اولمز، که اول مؤثره عالم صانع دیرلرکه اول ذات حق تعالی درجل وعلا، ووجود صانعك اثباتی هم بو دلیل ایله اولور وبو بابده مطلوب اولن خود بو مطلوبك اثباتیدرکه عالم ممکندر، صانعسز موجود اولمز، **بحث ثانی** ایکنجی بحث اولدرکه هر نسنه که امکان ایله موصوفدر، یعنی ممکندر انك برطرفی اولی اولمیه، یعنی وجودی وعدمی بری برندن اولی اولمیه یعنی وجودیله عدمی ذاتنه نسبت علی السوا اوله **بحث ثالث** اوچنجی بحث اولدرکه ممکن مادام که کندونك مؤثرندن صدوری متعین اولمیه موجود اولمز، وهرکاهکه موجود اوله وجودی حالنده عدم قبول ایلمز، پس هرکاه که انك وجودی عدم قبول ایلمیه

انك علتندن صدوری واجب اولور • وبو وجوبه وجوب
لاحق دیرلر بحث رابع دردنجی بحث اولدرکه ممکن کندونك
حالندن کیرو کندونك مؤثرنه محتاجدر انکچون که ممکنك علت
احتیاجی امکانی در • وانك امکانی خود حالت بقاسنده اندن
منفك اولمز • پس بوندن لازم کلورکه • ممکن حالت بقاسنده
محتاج اولدکندونك مؤثرنه مسئله فی بیان القدم بو مسئله
قدم بیاننده در • قدیم اکا دیرلرکه وجودی عدم ایله مسبوق اولمیه
یعنی اول نسنه نك وجودی عدمدن ظهوره کلمش اولمیه وجودی
دائمی اوله • وهر شئ که قدم ایله موصوف اوله یعنی هر نسنیه که
قدیم دیه لر اول نسنه فاعل مختاردن صادر اولمز • انکچون که
هر نه که فاعل مختاردر • اول بر نسنیه قصدا ایدر • اندنصکره اول
نسنه یی ایدر وشك یوقدرکه قصد اتدوکی حالده اول نسنه خود
معدومدر • صکره وجوده کلور • پس اول قدیم اولمز • انکچون که
قدیم قصدله مسبوق اولمز • وجمیع اهل کلام اتفاق ایتدیلرکه
حق تعالینك ذاتندن وصفاتندن غیری قدیم یوقدر • اما معتزله
حق تعالی ذاتی قدیم در • صفاتی حادثدر دیرلر • مسئله دربیان
حدث ویعنی بو مسئله حدوث بیاننده در • کلدك امدی حدوث
شیئك وجودی عدمله مسبوق اولمدن عبارتدر • یعنی اول
شئ ذاتی عدمدن وجوده کلمش اوله • اول شیئه حادث دیرلر •

وصفاتنه

وصفاتنه حدوث دیرلر • وبو حدوثه حدوث زمانی دیرلر •
وکاه حدوث بالغیر تعبیر ایتمش اولورلر • که شئ کندو وجودنده
غیره محتاج اولور • واکا حدوث ذاتی دیرلر باب اول مشتملست
برجهار فصل • فصل اول درمباحثات الهیات است یعنی
اولکی باب دورت فصل اوزرینه در • اولکی فصل الهیات بیاننده در •
بحث اول حق تعالینك وجودنه دلیل اقامت ایتمك بیاننده در •
کلدك امدی دلیل اول بودرکه • حادث اولن موجودات ذوات
صفات ثابته در • وشك یوقدرکه بونلرك ذاتلری وصفتلری
عدمدن وجوده کلمشلردر • اول عدم خود کندو کندودن وجوده
کلمکه قابلیت یوغدوغی خود ظاهردر • لاجرم بر موجده ومؤثره
محتاج اولورکه • اول موجد ومؤثر ذات حق تعالی دلر •
ایکنجی دلیل اولدرکه • حادثاتك ذاتی وصفاتی خود ممکندر • ممکن
خود بر سببه محتاجدر • ولابد درکه اول سبب • حق تعالینك ذاتی
اوله • اکر اول سبب حق تعالینك ذاتی اولمیجق اولورسه • لازم کلورکه
اول سببه بر سبب آخر دخی • واول سبب آخره دخی الی غیر النهایه
ضمیمه اوله • پس بوندن تسلسل لازم کلور تسلسل خود باطلدر
واکر ایکنجی سبب اولکی سببه محتاج اولورسه دور لازم کلور •
دور دخی باطلدر • وهر برینك بطلانی یعنی دورله تسلسلك
بطلانی کلام کتابلرنده بیان اولنمشدر • بو مختصرده تطویل کلام

اولوردی بو ذکر اولنمدی • طالبلر اول کتابلره مراجعت ایدرلر کم
تا که مقصود حاصل اوله اوچنجی دلیل اولدر که خارجده موجود
وار در اگر اول موجود حق تعالی اولسه مدعی ثابت اولور • واگر
او خارجده موجود اولن ممکن اوله جق اولورسه اول ممکنه
خود سبب گرکدر نته که گچدی • امدی اگر اول سبب واجب الوجود
اولورسه گیرو مدعامز ثابت اولور • واگر اول ممکنه گیرو بر ممکن
سبب اوله جق اولورسه • بهر تقدیر گیرو تسلسل یا دور لازم
گلور • و ایکیسنک خود بطلانی ظاهردر بحث ثانی در معرفت
خدای تعالی یعنی ایکنجی بحث حق تعالینک ذاتنک معرفتی بیاننده در
گلدک امدی اهل کلامک مذهبی اولدر که حق تعالی نک ذاتی
کندونک حقیقتی ایله بلنمک میسر اولور • یا طریق الهام ایله
و یا طریق ریاضت نفس ایله و یا تصفیهٔ باطن ایله • و یا حق تعالینک
حقیقتی آگلیجنک ذاتنده گیرو حق تعالی بر علم ضروری خلق اتمکله
یعنی برشناسنده نک وجودنده حق سبحانه و تعالی بر علم خلق
ایده که حق تعالینک حقیقتنی اول علمله بیله • و حکما اختلاف
اتمشلردر و دیمشلردر که • کما ینبغی حق تعالینک ذات شریفنی
بلمکه طاقت بشر وفا ایتمز • انگیچونکه حق تعالی نک تصوری بدیهی
دگلدر • بالاتفاق یعنی حق تعالینک ذاتنی بلمکلک بی تأمل حاصل
اولمز • و قابل دگلدر که حق تعالی نک ذاتی ایچون حد تعریف دیدیلر •

وبو معنی

وبو معنی ایچوندر که موسی علیه السلام فرعونک جوابنده رب العالمین
دیدی اول زمانده که فرعون حق تعالینک ذاتندن حضرت موسیٰیه
سؤال ایلدی • و ایتدی فمن ربکما یا موسی حضرت موسی
علیه السلام ایتدی رب العالمین فرعون ایتدی رب العالمین
کیمدر • حضرت موسی علیه السلام ایتدی رب المشرق و رب المغرب
وما بینهما ان کنتم موقنین پس فرعون اول مجلسده اولنلره
ایتدی که ان رسولکم الذی ارسل الیکم لمجنون یعنی فرعون
ایتدی بن انک خداسنک ذاتندن و حقیقتندن سؤال ایدرم
اول بکا صفاتندن خبر ویرر بدرستی مجنون دگلمیدر دیدی •
اگر حق تعالینک ذاتندن و حقیقتندن جواب میسر اولسه •
حضرت موسی علیه السلام فرعونه حق تعالینک ذاتندن و حقیقتندن
خبر ویروردی • امدی بوکا متکلمین طرفندن جواب بویله درکه
بو دلیل دلالت ایلمزکه • حق تعالینک حقیقتی طریق کشف ایله یا تصفیهٔ
باطن و یا الهام ایله معلوم اولمیه • بلی انگیچون درکه حق تعالینک
حقیقتی دلیل ایله و برهان ایله بلنمز • زیرا بسیط حقیقت جزء
و ترکیب دگلدر • و حضرت امیر المؤمنین علینک قولی رضی الله عنه
قولی حکما قولنه موافقدر بو ایکی بیتده که بیوردی شعر

کیفیة المرء لیس المرء یعرفها • فکیف کیفیة الجبار ذی القدم
هو الذی انشا الاشیاء مبتدعا • فکیف یدرکه مستحدث العدم

وامیر المؤمنین ابی بکرک قولی دخی بو بیتده رضی الله عنه بیت

العجز عن درک الادراک ادراک • والبحث عن سر الذات اشراک •

بو مذهبی مؤید در مسئله در تنزیه خدای تعالی یعنی بو مسئله

حق تعالینک تنزیهی بیاننده در • و تنزیه دن مراد اولدر که

حق تعالی یه ثبوتی محال اولن نسنه یی حق تعالینک ذاتندن سلب

ایلمکدر • و بو مسئله اون بحث اوزرینه در بحث اول

اولکی بحث اولدر که حق سبحانه و تعالی واحددر یعنی بردر •

و حقیقتی هیچ بر نسنه یه مماثل و مشابه دکلدر • پس بو مدعایه

دلیل نقلی قوله تعالی لیس کمثله شیء و دلیل عقلی اولدر که • اکر

حق تعالی غیره مشابه اولسه شك یوقدر که • بر غیری شیء ایله

اول مشابه اولدوغی شیدن ممتاز اولمق کرک اول بر غیری

نسنه ذات واجب اولمق درست دکلدر • زیرا فساد لازم کلور •

اکر فساد ندر دیرسك فساد اولدر که شویله تقدیر ایدلم که

حق تعالینک حقیقتی سایر حقایقه مماثل اولدی • یعنی سایر

نسنه لره بکزدی ایله اولسه امتیاز غیردن اولمیوب • حق تعالینک

ذاتنه مخصوص اولورسه ترجیح بلا مرجح اولور • و ترجیح بلا مرجح

خود باطلدر • و اکر امتیاز غیرك اولوب • حق تعالینک ذاتنه مخصوص

اولمزسه اول تقدیرجه شوندن خالی دکلدر که • یا ذاتنه داخل

اوله یا خارج اوله • و اکر داخل اولجغ اولورسه ترکیب لازم کلور

واکر

واکر خارج اولجغ اولورسه لازم کلور که حق تعالی کندونك امتیازنه

محتاج اوله • اول صفته حق تعالی خود احتیاجدن منزهدر • پس

امدی معلوم اولدیکه حق تعالی واحددر • و هیچ بر نسنه یه مشابه

دکلدر بحث ثانی حق سبحانه و تعالی جسم دکلدر • و بر جهتده

دخی دکلدر • و جمیعی جماعت کرامیه یه و مشبهه یه مخالفدر •

اما حق سبحانه و تعالی جسم دکل ایدوکنه دلیل ظاهردر • زیرا هر

جسم مرکب محدثدر • اما جهتده دکل ایدکنه دلیل اولدر که •

جهت

متناهی القدر اولور • یعنی انك مقداری معلوم اولور • و هر

متناهی القدر ممکندر حق سبحانه و تعالی خود ممکن دکلدر بحث ثالث

اوچنجی بحث حق تعالی بر مکانده متمکن دکلدر • یعنی حق تعالی یه

مکان اولمز • انکچون هر نسنه که مکانده اوله انك اجزاسی مکان

اجزاسنه منقسم اولور • حق تعالی خود انقسامدن منزهدر •

بحث رابع حق تعالی جوهر دکلدر • انکچون که جوهر اهل اسلام

قتنده اول جزء دیرلر که • قابل قسمت اولمیه و جسم اندن مرکب

اوله • و دلیل دینلدیکه حق تعالی جسم دکلدر بحث خامس

حق سبحانه و تعالی عرض دکلدر • زیرا عرض اکا دیرلر که قائم بذاته

اولمیه بلکه بر محله محتاج اوله انکله قائم اوله • پس بوندن لازم

کلور که ممکن اوله • حق تعالی خود ممکن دکلدر بحث سادس

حق تعالی مصور دکلدر • یعنی انسان و غیری حیوان کبی صورتی

وشكلى يوقدر، زيرا صورت خاصّه جسم در، حق تعالى
خود جسمدن منزّهدر **بحث سابع** حق تعالى محدود دكلدر،
يعنى نهايتى يوقدر، زيرا نهايت جسمده اولور، ومعدود دخى
دكلدر، يعنى عددى وكثرتى يوقدر، بونك دليلى اثبات
وحدانيّتدن روشن اولور **بحث ثامن** حق تعالى بر كيف ايله
مكيّف دكلدر، يعنى لوندن ورنكدن وطعمدن ولذّتدن
ورايحهدن وحرارتدن وبرودتدن ورطوبتدن ويبوستدن
وبونك غيرى كيفيّاتدن منزّهدر، زيرا بو مذكورات عرض
اقسامندندر، حق تعالى خود عرض دكلدر **بحث تاسع** حق تعالىنك
اوزرينه زمان كچمز، زيرا زمان دخى عرض اقسامندندر،
حق تعالى خود عرضدن منزّهدر **بحث عاشر** حق تعالىنك
علم وقدرتندن هيچ برنسنه طشره دكلدر، زيرا بعضنى
بلمك وبعضندن عاجز اولمق، دليل عجز ونقصدر، حق تعالى
خود عجز ونقصدن منزّهدر **مسئله در صفات ثابتهٔ ازليه**
يعنى بو مسئله حق سبحانه وتعالىنك صفات ثابتهٔ ازليهسن
بيان ايدر، واول حقيقتده يدى صفتدركه، حق تعالى ذاتيله
قائمدر، امّا حق تعالىنك ذاتى ايله اول صفاتك قيامى عرض
ايله جوهر قيامى كبى دكلدر، زيرا عرض جوهرك غيريدر، امّا
بو صفات خدادن غيرى دكلدر، خدانك ذاتى دخى دكلدر،

پس

پس لازم كلوركه بو صفات حق تعالىنك ذاتى اوزرينه زائد اوله،
امّا جوهر ايله عرض زيادهسى كبى دكل اوشته اهل سنّت وجماعتك
قولى بودركه لا هو ولا غيره ديرلر، يعنى حق تعالىنك صفاتى
ذاتنك عينى دكل غيرى دخى دكل، پس لازم اولمزكه حق تعالىنك
غيرى قديم اوله واول كمسنك كلامنك معناسى بودركه ذات
قديمده تعدّد وكثرت محالدر، يعنى حق تعالىنك صفاتى ذاتى
ايله واجب اولور، امّا كندى نفسندن ممكندر وبو محال دكلدركه
ممكن قديم اوله هر كاه كه ذات قديم ايله قائم اوله قديمدن
جدا اولمسى روا اولميه **صفت اوّل قدرتدر** يعنى حق تعالى
قادردر ملّت اسلامك اتّفاقى بونك اوزرينهدركه حق تعالى قادردر،
برنسنهيى ايتملو وليجاق كندى اختيارى ايله ايدر، بو معنى ايلدكه
اكر برنسنهيى ايتمك استيه ايدر، واكر ترك ايتمك استيه ترك ايدر،
حق تعالىدن بى اختيار نسنه صادر اولمز، آتشدن حرارت صادر
اولمسى كبى، پس امدى بوندن لازم كلور، عالم حادث اوله،
زيرا هر نسنه كه فاعل مختاردن صادر اوله حادث اولور، وقول
حكما بونك اوزرينهدركه حق تعالى فاعل مختار دكلدر، بلكه موجب
بالذّاتدر، يعنى هر فعل كه اندن صادر اولور بى اختيار صادر
اولور ديرلر، وانلرك بو كلامندن لازم كلوركه، عالم قديم اوله
كلدك امدى بو مسئلهنك تحقيقى، اهمّ مهمّاتدندر، زيرا

شريعت بونك اوزرنه مبنى دركه حق تعالى فاعل مختار وقادردر
وبونك دليلى كه حق تعالى قادردر وفاعل مختاردر نقلى وعقلى
امّا نقلى قوله تعالى والله على كلّ شىءٍ قدير ودليلى عقلى اولدركه
اكر حق تعالى قادر وفاعل مختار اولمسه صفات اجسام مختلفه
اولمزايدى امام فخر الدّين رازى حضرتلرى رحمه الله تعالى
بو برهانى شويله تصوير ايلمشدركه برصلقمده ايكى اوزم دانه سى
متفاوتدر شويله كه برى سياه اولمشدر برى دخى هنوز كوكدر
وحال بوكه جميع احوالده ايكيسى بيله برابردر اكر فاعل مختار
انى بويله اختيار اتمسه ترجيح بلا مرجّح لازم كلور وكتب كلامده
ايكن چوق دليل ذكر ايلمشلردركه حق تعالى فاعل مختاردر وانلرك
ذكرى بو مختصرده لايق دكلدر بو نكله اكتفا اولندى صفة
ثانيه علم در بودخى ايكى بحث اوزرنه در بحث اوّل حق تعالى
عالمدر وبوكا دليل كه حق تعالى عالمدر نقلى وعقلى واردر
امّا دليل نقلى قوله تعالى والله بكلّ شىءٍ عليم والله يعلم ما فى السّموات
والارض ويعلم ما تبدون وما تكتمون الى غير ذلك وامّا دليل
عقلى اوّل اولدركه حق تعالى فاعل مختاردر وفاعل مختار هر فعلى
بى علم اشلمز وايكنجى اولدركه حق تعالى حكيمدر يعنى فعل كه
اندن صادر اولور محكمدر وبر قاعده در وهر كمسه كه تأمّل
ايليه هيأت افلاكده وكواكبده وانلرك حركاتنده وتفكّر ايليه

تشريح

تشريح اعضاده وانك منافعنده اول بيلوركه انك مبدعى وخالقى
عالمدر بحث ثانى حق تعالى كندونك ذاتنى بيلور ذاتندن غيرى
دخى بيلور مجرداتدن وماديّاتدن مجرداتدن ملائكه كبى
وماديّاتدن اجسام واعراض كبى دليل بودركه حق تعالى مادّه
جسمدن مجرّددر وهر نسنه كه مجرّد اوله واجبدركه كندى
ذاتنى اكليه وسائر مجرّداتى واجسامى دخى اكليه اكر بعضى
موجوداتى اكليوب بعض اكلميجق اولورسه نقصان اولور
حق تعالى خود نقصاندن منزّهدر صفت ثالثه حياتدر وجميع
علمانك اتّفاقى بونك اوزرينه دركه حق تعالى حىّ در يعنى دريدر
وبوكا دليل عقلى ونقلى امّا دليل نقلى قوله تعالى الله لا اله
الّا هو الحىّ القيّوم هو الحىّ لا اله الّا هو امّا دليل عقلى اولدركه
جماديّت نقصان فاحشدر وهر نسنه كه جماددر اندن علم وحكمت
اولمز ودليل دلالت ايدركه حق تعالى عليم وحكيمدر واهل
سنّت وجماعتك مذهبى بودركه حيات بر موجودك صفتيدركه
اول صفتله معلوماتى ادراك اتمكلك جائز اولور ومقدوراتنه
قدرت حاصل اوله اكر حيات صفتى موجود اولمسه حيتيله
جماد اورته سنده امتياز اولمزدى زيرا كه علم وقدرت صفت
وجوديدر علّت وجودى خود عدمى اولمز صفت رابع ارادتدر
جميع عقلانك اتّفاقى بونك اوزرينه دركه حق سبحانه وتعالى

مريد در • اما معنى ارادتدن ايتمشلردر اهل سنّت وجماعت
قتنده ارادت برصفت حقيقيّه دركه زائددر • حق تعالى نك
ذاتنك اوزرينه • مغايردر صفات علم وقدرته • ومريد ترجيح
ايدر بوصفتله كندونك بعضى مقدوراتنك اوزرينه ارادهٔ
بعض ايله • ودليل عقلى ونقلى اما دليل نقلى قوله تعالى
ويريد الله ان يحقّ الحقّ ويبطل الباطل يريد الله ان يجعل
بينكم وبين الّذين عاديتم منهم مودّة ودليل عقلى بودركه
فاعل مختار تخصيص ايلمكلكدر • كندى بعضى مقدوراتنى
زيادهٔ معيّن ايله • يعنى كندونك بعضى فعلنى زمان معيّنده
ايده • وبعضى فعلنى برغيرى زماننده دخى ايده بوخود ارادتسز
حاصل اولمز • واثبات اولنديكه حق تعالى فاعل مختاردر • پس لازم
كلوركه حق تعالى مريد اوله • وارادت حق تعالى محدث دكلدر • زيرا
هر حادثك وجودى موقوفدر • ارادت تعلّقى ايله اول حادثه
اكر حق تعالى نك ارادتى حادثه اولجغ اولورسه موقوف اولور •
برغيرى ارادته دخى • پس تسلسل لازم كلور • بردليل دخى بوكه
حق تعالى محلّ حوادث اوله بوخود ممتنعدر • دليل دلالت ايدر •
حق تعالى محلّ حوادث اولمز صفت خامسه سمع در اهل حق قتنده
حق تعالى سميعدر • دليل نقلى قوله تعالى ان الله هو السّميع البصير
والله سميع عليم • قد سمع الله قول الّتى تجادلك فى زوجها

وبوكا بكزر آياتك نهايتى يوقدر • اما دليل عقلى صاغرلق خود
صفت نقص در • حق تعالى خود نقص وعيبدن بريدر صفت
سادسه بصيردر مذهب اهل حق بودركه حق تعالى بصيردر • دليل
نقلى قوله تعالى ان الله بصير بالعباد • والله بصير بما تعملون
ودليل عقلى منع ايلمزكه حق تعالى بصير اولا • پس ثابت اولوركه •
حق تعالى بصير اوله • وبعضيلر شويله ديديلركه سمع وبصر اثبات
ايتمكدن مراد اولدركه حق تعالى نك مسموعاته ومبصراته علمى اثبات
ايتمكدر • زيرا سمع وبصر عين حاضرى ادراك ايتمكدر • كركسه
قولاغله وكوزلر اوله يا اولميه صفت سابعه كلام در اهل ملّتك
اتّفاقى بونك اوزرينه دركه حق سبحانه وتعالى متكلّم در • اما معنى
كلامده اختلاف ايتديلر • اشاعره نك وانلره تابع اولنلرك مذهبى
اولدركه • حق تعالى نك كلامى حرف وصوت دكلدركه حق تعالى نك ذاتيله
قائم اولا ديرلر • خلاف معتزله نك وحنابله نك وكراميّه نك
زيرا انلر قتنده حق تعالى نك كلامى حرف وصوتدر • اما معتزله قتنده
صوت دركه ذات الله دن غيرى ايله قائمدر ديرلر • وحنابله
وكراميّه قتنده صوت دركه ذات خدا ايله قائمدر ديرلر • واشاعره نك
دليلى وانلردن غيرى اهل سنّتك دليلى بودركه • اصوات وحروف
حادثلردر ممتنع دركه • حادث حق تعالى نك ذاتيله قائم اوله
بلكه • حق تعالى نك كلامى انلرك قتنده اول نسنه دركه • الفاظدن

وحروفدن مفهوم اوله كه اكا كلام نفسى ديرلر • ومفهوم ازلى در
حق تعالى نك ذاتيله قائمدر • مخالفين جانبندن سؤال كلوركه •
ايدرلر جميع اصولى متفقلردركه • قران حق تعالى نك كلاميدر •
وبوكا دخى متفقلردركه • قران بو الفاظ وبو اصوات دركه •
بو معانى يه دلالت ايدر • انكچون قرانى تعريف ايلمشلردر •
بانه الكلام المنزل • للاعجاز بسورة • يعنى قران بر كلام دركه
منزل اولمشدر • كافرلرى عاجز ايلمك ايچون • وشك يوقدركه
اعجاز لفظله در • معنى ايله دكل • وامام غزالى رحمه الله قرانى
بويله تعريف ايتمشدر • بانه مانقل الينا بين دفتى المصاحف
تواترا • يعنى تواتر ايله يتشمشدر بزه اول نسنه كه • مصحفك
ايكى جلدينك اورته سنده در • وشك يوقدركه • اول نسنه كه
منقولدر حادثدر • زيرا كه لفظ دركه دال در معانيه • پس
لازم كلوركه كلام خدا حرف وصوت اوله • وبر كلام كه انك نفسنده
اولميه • والا لازم كلوركه • قران كلام خدا اولميه • واتفاق بونك
اوزرنه دركه • قران حق تعالى نك كلامى در جوابى اولدركه كلامى
حق تعالى يه اطلاق ايدرلر • يعنى حق تعالى نك ذاتى ايله قائمدر
ودليل اولدركه • انبيا عليهم السلامدن تواتر ايله بزه شويله خبر
يتشمشدركه • حق سبحانه وتعالى متكلمدر • يعنى حق تعالى كلام صفتيله
ايله متصفدر • وبو معنى حق تعالى نك ذاتيله قائمدر قديمدر •

نته كه كچدى • والا لازم كلوركه حق تعالى محل حوادث اوله • وكلامى
اطلاق ايدرلر • قرآنه كه منزل ومؤلفدر • اصواتدن وحروفدن
بز دخى قائل اولورزكه • اول منزل حادثدر • وكلام خدا ديمكلك
اول معنى يه ذات ايله قائم اوله حقيقتدر • وقرآنه كه منزلدر
كلام خدا ديمكلك مجازدر • وتحقيق اهل سنت وجماعت ايله
معتزله لر آرهسنده اختلاف واقع اولور • كلام نفسى اثبات ايدن
حق تعالى يه انبيادن عليهم السلام اخبار متواتره ورودنه بناء
ديرلركه اول كلام قديمدر • وكمسه كه كلام نفسى اثبات ايلميه
ديركه كلام بو الفاظدر • وبو الفاظ حادثدر قديم دكل • وانلرك
قتنده حق تعالى متكلم ديمك مجازدر • وبو مقامى اوكات وجهله
بلمك كركدركه • علما اختلاف ايتمشلر • لفظ قراننه بعضلر ديمشلردر
حق تعالى لفظ قرانك صورتنى • لوح محفوظده خلق ايلمشلردر •
وبعضيلر دخى ديمشلردركه • لفظ قرآن لفظ جبرئيلدر • وبعضيلر
دخى لفظ قرآن لفظ پيغمبردر صلى الله تعالى عليه وسلم • فريق اولك
دليلى قوله تعالى بل هو قران مجيد فى لوح محفوظ فريق ثانينك
دليلى قوله تعالى انه لقول رسول كريم ذى قوة عند ذى العرش مكين
مطاع ثم امين فريق ثالثك دليلى قوله تعالى نزل به الروح الامين
على قلبك وبو مقدار بحث كلامدن وقراندن ايراد اولندى
هر كمسه كه بوندن زياده طلب ايدرسه مطولاته رجوع ايليه •

والله اعلم **فصل** شول مسائل بیانندهدرکه اعتقاده متعلق
صاحب شریعتدن مسموعدر **مسئله** حق تعالینك دیدارن
کورمك یوم آخرتده حقدر و لازمدر. اهل سنت و جماعت
قتنده دلیل عقلی و نقلی ایله. اما دلیل نقلی قوله تعالی **وجوه یومئذ**
ناضرة الی ربها ناظرة مفسرلر نظری رؤیت ایله تفسیر اتمشلردر.
وحدیث نبوی دخی وارد اولمشدر که **انكم سترون ربكم كما**
ترون القمر لیلة البدر و بو حدیث مشهوردر. صحیح بخاریده
مذکوردر. و اکابر صحابهدن یکرمی بر کمسه بو حدیثی نقل اتمشلردر.
رضی الله عنهم. و بوندن غیری قرن اولده اجماع امت بونك
اوزرینهدر اتفاق اتمشلردر. یوم آخرتده رؤیت حق تعالی جل و علا
واقع اولور. و شول آیات قرآن که رؤیته دلالت ایدر ظاهری
ایله محمولدر. تأویله احتیاجی یوقدر. اما دلیل عقلی جواز
رؤیتده بودرکه. حق سبحانه و تعالی موجوددر. و هر نسنه که موجود
اوله آنك رؤیتی جائز اولور. پس ایله اولسه حق تعالینك رؤیتی
جائزدر. و بو موجوداتدن بعضی واردر که رؤیتی جائزدر. اما
کورنمز. مثلا اصوات و طعوم و روایح و بونلره بکزر نه وارسه.
امدی بونلرك عدم رؤیتی انسانده حق سبحانه و تعالی بر سبیل
عادت خلق اتمشدر. یوخسه انلرك رؤیتی ممتنع اولدوغیچون
دکلدر. لکن حق تعالینك رؤیتی بر مکانده یا جهت مقابلهده.

یالاتصال

یا اتصال شعاع ایله یا ثبوت مسافهده میسر دکلدر. خلاف
مشبهه ایله کرامیهنك زیرا انلر حق تعالینك رؤیتنه قائل اولورلر
مکانده اولسون یا جهت مقابلهده اولسون. زیرا حق تعالینك
رؤیتنی سائر موجوداته قیاس ایدرلر. و بو قیاسه قیاس غایب
بر حاضر دیرلر. و بو قیاس ابدا جائز دکلدر. و اما اهل سنت و جماعت
ایدرلر حق تعالی آدمیلرك جسمنده بر نسنه خلق ایدر که اول نسنه
ایله حق تعالیی بی مکان و بی جهت و بی مقابله کوررلر. و وجه
دیکر دخی بودر که. امیر المؤمنین علیدن رضی الله عنه منقولدر که
ایدر بزم روحلرمز بر غیری. ادراك دخی حاصل ایدر بعضی
نسنلره بی واسطۀ جسم هرکاه که روح علایق جسمانیدن مجرد
اوله و روحك بو ادراکنه. مکان و جهت حاجت دکلدر **مسئله**
در بیان افعال خدای تعالی یعنی بو مسئله حق تعالینك افعالی
بیانندهدر. شیخ ابو الحسن اشعرینك مذهبی بونك اوزرینهدرکه.
جمیع افعال عباد حق تعالینك قدرتی ایله واقع اولور. قدرت
عبدك اصلا بونده مدخلی یوقدر. و بوکا دلیل عقلی و نقلی.
اما دلیل نقلی قوله تعالی **والله خلقكم وما تعملون** و دلیل عقلی
اولدرکه جمیع مقدوراته خود حق تعالی قادردر. نته کم کچدی.
بو تقدیرجه اول فعلده مؤثر دخی اولمامق کرك. و الا مقدورده
ایکی قدرت جمع اولمق لازم کلور. حق تعالی خود نقصدن منزهدر

وامام الحرمینك ومعتزلدن ابی الحسن بصرینك وحکمانك
مذهبی بونك اوزرنه درکه • جمیعی افعال عبادکر واقع اولور •
حق تعالینك قدرتیله اولورکه قولدن خلق ایدر • یعنی حق تعالی
عبادده قدرت وارادت ایجاد ایدر • اندن صکره فعل مقدوردن
قدرتی وارادتی واجب ایدر • وبعضی علمانك واستاد ابی
اسحق اسفرائینی نك مذهبی بونك اوزرنه درکه • حق تعالینك
قدرتی وعبدك قدرتی مؤثردردیرلر وبو مذهب جبریله قدر
اورته سنده در • وصاحب صحایف بو مذهب حقنده قریبدر دیر •
وجمهور معتزله نك مذهبی بودرکه • قول کندی فعلنی کندی
اختیاریله ایجاد ایدردیرلر • ودلیل عقلی ونقلی ایله اثبات
ایدرلر • اما دلیل نقلی یوز آیت واردرکه عبدك فاعل مختار لغنه
دلالت ایدر • قال الله تعالی فمن شاء فلیؤمن ومن شاء فلیکفر
اعملوا ما شئتم وقل اعملوا فسیری الله عملکم الیوم تجزی کل
نفس بما کسبت الیوم تجزون عذاب الهون بما کنتم تعملون
لتجزی کل نفس بما تسعی لم نکن من المصلین ولم نك نطعم المسکین
فذوقوا العذاب بما کنتم تکسبون وبونلره بکزر آیات دخی
چوقدر بو تمسکاتدن جواب بودرکه • بو آیات مذکوره دلالت
ایدرکه قدرت عبدك کندی افعالنده مدخلی اوله بوندن لازم
کلمزکه افعال عبادی حق تعالی خلق ایلمیه • واهل سنت وجماعت

اکرچه

اکرچه که قول کندی فعلنی ایجاد ایدردیمزلر • اما قول کندی
فعلنك فاعلی وکاسبی دردیرلر • پس قولك کندی فعلنده
فی الجمله مدخلی اولمق لازم کلور • ودلیل عقلی بودرکه • قول اکر
کندی فعلنده مختار اولمسه وکندی فعلنی ایجاد ایلمسه • شول
فعل که اندن صادر اولور حرکات جمادات منزله سنه نازل
اولور • وقول اول فعلده مکلف اولمز شوکه بناء بی اختیار
صادر اولن فعلده تکلیف قبیح اولور • وبوکا جواب بودرکه
قولده که اختیار کلی اولمیه • وکندونك فعلنی دخی ایجاد ایلمیه
لازم کلورکه قولده هیچ اختیار اولمیه • والا تکلیف ما لا یطاق
اولور • کلدك امدی سن شویله بیلکه اصول دینده افعال
عباد مسئله سن بیلمکلك غایت ایله اهم مهماتندندر • وبونك
مسائلنك مشکل مسئله سی در • وبو مسئله ده علمانك سوزلری
چوقدر • اما اهل سنت قتنده اعتقاد راست وقول درست بودرکه •
شول فعل که قولدن صادر اولورکاه اولورکه قولك قدرتیله وارادتیله
صادر اولور • مثلا انسان صحیح المزاج کبی که بر یوله کتسه • اول
یورودوکی یولده که اقدامك حرکتی واقع اولور کندونك قدرتی
وارادتی ایله اولور • وکاه اولورکه قولك اول فعلده اختیاری
اولمز حرکت ید شل کبی یعنی بر قولاق الك حرکتی کبی انکچون که
بز یقینی بیلورزکه اول شخص اوله ممکندر • اول فعلی ایتمك وترك

ایتمك اما بو ایکنجی شخصه ممکن دکلدرکه اول فعلی ترك ایده بیله
بو سوز ظاهردر هرکمسه نك که عقلی واردر بو سوزی تسلیم
ایدر پس لازم کلدیکه قولك بعضی فعلی کندی قدرتی و ارادتی
ایله اولور وبعضی بی اختیار اولور نته که بیلدك اما قولك
قدرتی واصلا ارادتی وشعوری حق تعالینك خلق اتمسیله
وارادتیله اولور پس لازم کلورکه هر قدرت که بنده دن صادر
اولور اول فعل حق تعالی قدرتندن صادر اولور شویله که
اثرك صدوری سببك صدورندندر وبو قاعده یه بناء
هر فعل که بنده دن صادر اولور کندونك ارادتی ایله روا
اولور اما حق تعالیه اضافت ایدرلر پس بو فعلده قدرت
خلق اولدوغنه نظر حق تعالیه اسناد اتسه لر صحیح در امدی
بو معنی ایله بنده نك فعلنه حق تعالینك قدرتنك تأثیری در
دیمك حقدر وبنده نك قدرتنك تأثیریدر دیمك دخی حقدر
و فعل بو ایکی اثر ایله تمام اولور وبو تحقیق علمانك واستاد
ابی اسحاقك مذهبی مؤیددر وممکندرکه امام الحرمینك
مذهبی بو مذهب راجح ایله تطبیق ایده لر وبو تحقیق عقله
موافق ونقله مطابقدر حق تعالی نك کتابنده وکلام رسولدن
علماء راسخین بویله خبر ویرمشدر وبو کلام جعفر صادقدن
دخی رضی الله عنه نقل اولنمشدر ودیرلرکه بو تحقیق ابو حنیفه دن

دخی

دخی ایشدلمشدر مسئله در مرید بودن خدای تعالی کاینات را
یعنی بو مسئله حق سبحانه وتعالی کائناتی مرید اولدوغین
بیان ایدر کلدك امدی بلمك کرکدرکه اشعری قتنده ارادتك
معناسی علمه موافق اولمقدر یعنی هر نسنه که حق تعالینك
وقوعن بیله مراد اول نسنه نك وقوعیدر وهر نسنه نك که
عدم وقوعیدر ومعتزله قتنده ارادت امره موافق اولمقدر
یعنی هر نسنه که حق تعالی امر ایلیه مراددر وهر نسنه که حق تعالی
امر ایلمیه مراد دکلدر چونکه اشاعره ایله معتزله نك ارادت
حق تعالاده اصللری معلوم اولدی ایسه امدی سن بل که حق
سبحانه وتعالی جمیع کائناتك مریدیدر خیردن وشردن ایماندن
وکفردن اشاعره قتنده وبو ایکی وجه ایله معلوم اولور
وجه اول اولدرکه حق سبحانه وتعالی موجوددر وبر سبیل اختیار
جمیع کائناتك مبدعی در نته که ذکر اولنمشدر وهر نسنه که
ایجاد ایدر اول نسنه نك بر سبیل اختیار مریدی اولور پس
بوندن معلوم اولدی که حق سبحانه وتعالی جمیع کائناتك مریدیدر
مطلوب دخی بودر وجه دوم اولدرکه حق تعالی کافرك عدم
ایمانی بیلور واول کافر کفرله اولسه کرکدر انی دخی بیلور
ابی جهل کبی پس ابی جهلك وجود ایمانی ممتنعدر اکر ابو جهلك
وجود ایمانی جائز اولیدی حق تعالینك علمی جهله منقلب اولمق

عدم وقوعن بیله مراد اولملیانکم

جائز اولوردی امدی هر وقت که ایمان ممتنع اوله اکا ارادت متعلق اولمز پس ثابت اولدی که هر نسنه که حق تعالینک مرادی دکلدر واقع اولمز وهر نسنه که مراد ایدر واقع اولور ومعتزله ایدر حق تعالی بعضی کائناتی اراده ایتمز شرور وقبایح وکفر وعصیان کبی بونلر خود جملهٔ کائناتدندر بالاتفاق مأموربه دکلدر وهر کاه که مأموربه اولمیه حق تعالینک مرادی اولمز پس لازم کلور که بعضی کائناتی حق تعالی اراده ایتمیه **بوکا جواب** بودر که مراد کفر اولمقدن ومعاصیدن مأموربه اولمق لازم کلمز اول زمان لازم کلیدی که امر ارادتدن آیرو اولمییدی حال بوکم امر ارادتدن آیرو اولور مثلا زید کندی غلامنه شراب ایچ دیو امر ایدر اما مقصودی امتحاندر ایچرمی ایچمزمی حال بوکه ایچ دیو امر ایلدی اما ایچمسن ارادت ایتمز وبونک عکسی دخی ممکندر مثلا ارادت ایدر که غلامی یوز فرسنک یول یوریه اما امر ایتمامشدر پس بوندن معلوم اولدی که امر ارادتدن آیرودر

مسئله هیچ برنسنه حق تعالی‌یه واجب دکلدر زیرا واجب اولدر که انک تارکی مستوجب ذم اوله اکر انک ترکی مستوجب ذم اولمیجق اولورسه وجوب متحقق اولمز واکر حق تعالی‌یه برنسنه واجب اولسه دخی انی ترک ایلسه مستوجب ذم اولور مستوجب ذم اولمق خود عین نقصاندر حق تعالینک حد ذاتنده خود بو محالدر

اما

اما معتزله حق تعالی‌یه برنیجه نسنه‌یی واجب قلورلر که بری لطفدر وانلرک قتنده لطف اول نسنه‌دن عبارتدر که حق تعالی عبادتله وطاعتله قولی کندویه یقین ایدر ومعصیت ایله کندودن ایراغ ایدر شول حیثیت ایله که مضطر قلمز فعلیله یا ترکیله ودخی مطیعه ثوابی وعاصیه عقابی واجب قیلورلر حق تعالی حق تعالی خود وجوبدن منزهدر

فصل نبوات بیانندهدر

وبونده بش بحث واردر **بحث اول** معجزه‌نک امکانن بیان ایدر امدی بلدکل که معنی معجزه بودر که برنسنه که خارق عادت اوله اول نسنه‌یی اشلمک ویا ترک ایتمک بر کمسه‌دن صادر اوله که غیری کمسه‌لر اول ایشدن عاجز اوله‌لر واللرندن کلمیه که اول ایشی ایده بیله‌لر وبو کمسه دعوی نبوت اتسه وکندو معجزه‌سنن دعواسی غلبه اوزرنه اولسه که برنسنه‌یی ترک ایلسه که اول معجزه اولسه مثلا بر مدت یمک یمکی ترک ایلسه که غیریلر اکا طاقت کتورمسلر حال بوکه حیاتنن قطعا نقصان اولمسه واتش یقمقدن منع ایلسه ودخی بعضی نسنه‌یی دیلله اشلسه یا سائر جوارحله شمدی لسانله اولن مثلا مغیباتدن خبر ویرر که اول نسنه بلنمز مکر وحیله بیلنور فرضا قیامتدن خبر ویرر وجنتدن وجهنمدن وصراطدن وحسابدن خبر ویرر اما فعل جوارح اولدر که شمدی صوبی اقمقدن منع ایدر نته کیم حضرت موسیدن

عليه السلام منقولدر • یاخود برمقلری ارسندن آب عظیم جاری
اولور • نته کیم برم پیغمبرمزدن علیه الصلوة والسلام نقل ایدرلر
امدی بنی آدمدن بوحالات واقع اولمز • مکرحق تعالی اول کمسهٔ
اول ایشه قادر ایلیه • پس معجزه دن مراد بودر بحث ثانی
بیرم پیغمبرمزك نبوّتی اثباتنده درکه محمّد بن عبدالله بن
عبدالمطّلب بن هاشم در صلّی الله تعالی علیه وسلّم وانك نبوّتی
اثباتنك دلیلی اوج وجه اوزرینه در وخبر اوّل اولدرکه بزم
پیغمبرمز صلّی الله علیه وسلّم دعوی نبوّت ومعجزه کوستردی
وانك اظهار معجزه سی بزه تواترایله یتشدی که موجب یقین در
کلدك امدی انك معجزه سی اوج نوع اوزرینه در نوع اوّل قرآندرکه
بزه تواتر ایله یتشمشدر که قرآنی اول کتورمشدر • وقرآنله تحدّی
دخی تمشدر • یعنی فصحادن قرآنله طلب معارضه ایلدی •
وآیات قرآن بودعویه ناطقدر • قال الله تعالی ان کنتم فی ریب
ممّا نزّلنا علی عبدنا فاتوا بسورة من مثله وقوله تعالی فأتوا
بعشر سور مفتریات وبومعنی یه دلالت ایدر آیات چوقدر •
واول زمانك فصحاسی اوج آیت مقداری کلامدن عاجز
اولدیلر • وانلرك عاجز اولدقلری دخی بزه تواتر ایله یتشمشدر •
نوع ثانی انك معجزه سندن شقّ قمردر • یعنی ایکی شقّ اولدوغی در
وتسبیح حصی در دست او یعنی مبارك اوجی ایچنده

اوجق طاشلری تسبیح ایتدوکی وناليدن ستون مسجد یعنی
مسجد دیرکی • ایکلدوکی وکلام ناقه وباقی حیوانات یعنی
دوه سویلدوکی وغیری حیوانات سویلدوکی وگواهی دادن
شاة مسموم که ازمن مخور که من زهر دارم یعنی اغولو بشمش
قیون سویلدوکی که بندن ییمه که بکا زهر قاتدیلردیو • وبونلردن
غیری بوکا بکزر معجزه نك نهایتی یوقدر • اکرچه بونلردن هربری
تواتره یتشمشدر • امّا مجموعی دلالت ایدرکه • بزم پیغمبرمز
صاحب معجزه در • امیرالمؤمنین حضرت علی نك رضی الله عنه
وکرّم الله وجهه شجاعتی • وحاتم طایی نك سخاوتی کبی •
مشهور ومعروفدر نوع ثالث معجزه دن مغیّباتدن خبر ویردکی در
وبودخی ایکی قسم در • بریسی زمان کذشته دن • یعنی کچمش
زماندن خبر ویرمك وبردخی زمان آینده دن • یعنی کلجك زماندن
خبر ویرمکدر • امّا قسم اوّل قرآندن • کچمش پیغمبرلر قصّه لری
کبی که • موسی پیغمبر علیه السلام • وبنی اسرائل قصّه سی • وقصّهٔ
ابراهیم علیه السلام • ونمرود • وقصّهٔ لوط علیه السلام • ودخی
بوکا بکزر نه دکلو حکایتلر وار ایسه که قرآنده مذکور اولمیانی
خبر ویردوکی • مثلا نجاشی نك فوت اولدوغندن رسول الله
صلّی الله علیه وسلّم خبر ویردوکی • ودخی عبّاس رضی الله عنه یه
خبر ویردیکه سن خاتونکه برمقدار مال ویردك که • فلان یرده

حفظ ایله که آنی سندن وبندن غیری کمسه بلمیه ۰ ومالك
مقدارن وعددن دخی تعیین ایتمشلردی وبونلره بکزر اخبارك
دخی نهایتی یوقدرکه بیورمشلردر ۰ وظاهر بودرکه بوخبرلری
کمسه دن ایشتمدیلر ۰ وکتابدن دخی اوقمدیلر ۰ شك یوقدرکه
بوخبرلر انلره غیبدن ایرشمشدر ۰ انك معجزه سی در ۰ امّا قسم
ثانی که زمان آتیده اولجق واقعاتدن خبر ویردکلری
قرآنده وحدیثده ایکن چوق واقع اولمشدر ۰ امّا قرآنده واقع
اولن مثل قوله تعالی الم غلبت الرّوم فی ادنی الارض وهم من بعد
غلبهم سیغلبون ودخی خبر ویرمشدر قل للمخلّفین من الاعراب
ستدعون الی قوم اولی باس شدید تقاتلونهم او یسلمون
وبوخبرده واقع اولمشدر ۰ ابی بکر الصدّیق ایله ابی حنیفه حدیثنده
ودخی قوله تعالی وعد الله الّذین امنوا منکم وعملوا الصّالحات
لیستخلفنهم فی الارض یعنی حق سبحانه وتعالی زمین کفّاری عربه
میراث ویره ۰ وانلرك ملکلرنده ساکن ایدر ۰ وبودخی واقع
اولمشدر ۰ شویله که خبر ویردلر عربدن مراد همان صحابۀ رسول الله
علیه السّلام ۰ امّا حدیثده واقع اولان پیغمبر علیه الصّلوة والسّلام
بیورمشدر الخلافة بعدی ثلثون سنة یعنی بندن صکره مدّت
خلافت اوتوز ییلدر ۰ هم شویله که بیورمشلردی خلفاء راشدینك
خلافتلری اوتوز ییل اولمشدر ۰ وپیغمبر علیه السّلام بیورمشدرکه

اقتدوا

اقتدوا بالّذین من بعدی ابی بکر وعمر ونته که بیورمشلری
ایله واقع اولدی ۰ یعنی ابی بکره وعمره اقتدا ایتدیلر ۰ ودخی
پیغامبر علیه السّلام بیوردیکه یا عمّار بن یاسر تقتلك الفئة
الباغیة یعنی سنی کروه باغیلر اولدرسلر کرکدر ۰ واقعا یوم
صفّینده قتل ایتدیلر ۰ ودخی پیغمبر علیه الصّلوة والسّلام
بیورمشدرکه لا تقوم السّاعة حتّی تخرج نار من ارض الحجاز
مضیئاً اعناق الابل ببصری یعنی قیامت قوپمز ۰ الّا شول وقت
قوپرکه ارض حجازدن بر اود ظاهر اوله نظر اولندقده ۰ دوه
بوینی کبی کورنه انشاءالله تعالی بودخی واقع اولسه کرکدر ۰
وبونلردن غیری دخی آیات ۰ واخبار ایکن چوقدر ۰ هرکمسه که
اول آیات واخبارك تمامنی بلمك دیلرسه ۰ علم تفسیر وعلم حدیث
مطالعه ایلیه لر امّا وجه دوم اثبات نبوّتدن اولدرکه پیغمبرك
علیه السّلام اخلاقیله وافعالیله استدلال اولنمشدرکه ۰ بزه
تواتر ایله یتشمشدر ۰ شویله که پیغمبر علیه السّلامدن یالان
ایشتلمشدر ۰ نه مهمّات دنیاده ۰ ونه مهمّات دینده ۰ اکر
اولسه دشمنلری شهرت ویررلردی ۰ ودخی متاع دنیادن
مدّت عمری تمام اولنجیه دك اعراض ایتمشلر ۰ باوجودکه قادر
ایدیلر ۰ وسخالری خود اعلی مرتبه ده ایدی تا حق تعالی انلره
دیدیکه ولا تبسطها کل البسط ودخی شجاعتلری نهایتده

ایدی هرکز کمسه دن یوز دوندروب قچمه مشدر • وبو معنی
دلالت ایدر که حق تعالی وعدکرمی ایله قوی القلب ایدی که قوله تعالی
والله یعصمك من الناس ودخی افصح فصحا ایدی واول زمانك
فصحا وخطباسی جمله سی • لکنك ولال اولمشلر ایدی شویله که
پیغمبر علیه السلام بیورمشلردر • واوتیت جوامع الکلم • ودخی
اولدقلری طریقدن متغیر اولمامشلردر • حال بوکه شوکت
وعظمت • وکثرت لشکر ونصرت زیاده اولمشدی • وکندولری
اغنیایه ترفع ده کوسترلردی • ومتواضع ایدیلر فقرایه ومساکینه
وبو صفات جمع اولمز • مکر انبیاده علیهم السلام • وبو صفات
مذکوره برمز پیغمبریمزدن غیری بر احدده دخی واقع اولمامشدر
اما وجه سوم بزم پیغمبرمزك نبوتی دلایلندن اولدر که •
انبیای متقدمینه نازل اولان کتب سماویه ده مذکور اولان
اخباردر • شویله که توریتده مذکوردر که • حضرت موسی علیه السلام
حقدن سؤال ایتدی یا رب خبر ویر بکا که بندن صکره پیغمبر کلورمی
بنی اسرائله حق تعالی ایتدیکه انی مبعث لهم نبیا من بنی اخوتهم
یعنی پیغمبر کوندرسم کرکدر انلره کیرو انلرك قرداشلری اوغللرندن
وبنی اسرائلك قرداشلرندن مراد • اسمعیل پیغمبردر علیه السلام
وبو کلام شرح صحایفنده مسطوردر • وتوریتك سطر اولنده
مذکوردر که ان الله تعالی قال لابراهیم علیه السلام ان هاجر ولد

تکون

تکون من ولدها من یده فوق الجمیع وید الجمیع مبسوط الید
بالخشوع الیه یعنی براوغلی دوغره هاجرکه انك اوغللرندن
برکمسه اولا که • انك الی جمیعی سنك اوزرنه اوله وجمله نك الی
اکا خشوعله کشاده • وهاجر اسمعیل پیغمبرك علیه السلام والده سیدر
وبعضی محمدك نبوتنه ظاهردر علیه السلام • وانجیلده دخی
مواضع متعدده کلمشدرکه • برسی انجیلده اون دردنجی صحیفه ده
شویله ذکر • بر پیغمبر کوندرسم کرك عیسی دن صکره که انك اسمی
احمد اوله • وآیت قرآن بو کلماتك مصدقیدر ومبشرا برسول
یأتی من بعدی اسمه احمد محمد علیه الصلوة والسلام • نبوتنك دلایلنده
وحقیقت • نبوتنك اثباتنده کافیدر • بوندن دخی زیاده طلب
ایدنلر مطولاته رجوع ایدهلر والله اعلم بحث سوم در عصمت
انبیا علیهم السلام یعنی اوچنجی بحث انبیانك عصمتی بیاننده در
جمهور علمانك اتفاقی بونك اوزرینه در که • انبیا علیهم السلام
کفردن معصوملردر • انلره جائز دکلدر • اصلا نه قصدله ونه
سهوله • اما اشاعره کناه کبائری انبیا علیهم السلام نه عمد ایله
ونه سهو ایله جائز کورمزلر • اما کناه صغایری سهو ایله جائز کوررلر
عمدله دکل چوق دلائل ذکر ایلمشلردر • اما جمله سی ضعیفدر
اولکه صوابدر بو دلیلدرکه • انبیا علیهم السلام • عباد مخلصین
دندر • مذنب خود مخلص اولمز • شونکچون که مذنبه شیطان

اغوا ایدر • اما مخلصه اغوا اید مز • نته که حق تعالی بیورر •
لاغوینهم اجمعین الا عبادك منهم المخلصین پس لازم
کلورکه انبیا علیهم السلام مذنب اولمیه • وشول جماعت که انبیایه
عصیانی جائز کورر • برنیچه ایاتی تمسك ایدیورلر • اول ایاتدن
برسی بودرکه عفا الله عنك لم اذنت لهم وقوله تعالی لیغفر لك الله
ما تقدم من ذنبك وما تاخر وبو ایکی آیتده خطاب حضرت
محمده در علیه الصلوة والسلام • پس انبیا علیهم السلام دن
صدور عصیانه دلالت ایدر جواب بودر که بو ایکی ایت بعضی
نسنه یه محمولدر که انی ذکر اتمکدن ترکی اولی کورلمشدر ودخی حق
تعالینك شو قولیله استدلال ایدرلر که فعصی ادم ربه فغوی
پس بو ایت انبیادن صدور معصیته دلالت ایدر • وشك یوقدر که
آدم خود پیغمبر ایدی جواب بودرکه آدمك عصیانی نبوتدن
اول ایدی • بدلیل قوله تعالی ثم اجتباه ربه فتاب علیه وهدی
ودخی استدلال ایدرلر حق تعالینك شو قولیله که ولقد همت به
وهم بها لولا ان رای برهان ربه یعنی زلیخا یوسفه قصد
اتدی • یوسف دخی زلیخایه • قصد ایتدی وشك یوقدرکه
قصد زنا معصیتدر جواب بودرکه یوسفك علیه السلام • میلی
طبیعی ایدی • البته رجالدن نسایه واقع اولور • میل اختیاری
دکل ایدی • معصیت خود میل اختیاریدر طبیعی دکلدر • وانلرك

مغفرت من ای بیان
ایمشدر ور صح

تمسكاتندن

تمسكاتندن بو مقدار ایراد اولندی • وهر کمسه که دخی زیاده
طلب ایدرسه • شرح مواقفه رجوع ایلسون بحث چهارم
در تفضیل انبیا علیهم السلام و ملائکه • یعنی دردنجی بحث
ملائکه اوزرینه انبیا علیهم السلامك تفضیلن بیان ایدر • اهل
سنت وجماعتك مذهبی اولدر که • انبیایی علیهم السلام ملائکه
اوزرینه تفضیل ایدرلر • اما معتزله ایله فلاسفه بونلرك
خلافینجه در • دخی اشاعره دن قاضی ابی بکر باقلانی • وابی
عبدالله حلبی بونلردر که • ملائکه علویه در • افضلدرلر انبیادن •
اما اهل سنت وجماعتك حجتی بودرکه • اول ملائکه نك حضرت
آدمه سجده ایتدکلری که حق سبحانه وتعالی خبر ویرر واذ قلنا
للملائکة اسجدوا لآدم فسجدوا پس ادم افضل اولدی • وایکنجی
اولدرکه حضرت ادم علیه السلام ملائکه دن اعلم ایدی •
شونکه بناء که ادم علیه السلام جمیع اسمایی بیلوردی • ملائکه
بلمزلردی • نته که ایت بوکا ناطقدر • قال الله تعالی وعلم ادم
الاسماء کلها وملائکه دیدیلرکه سبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا
پس ادم اعلم وافضل اولدی • واوچنجی حجتی اولدرکه طاعت
بشر صعبدر • وزحمتلودر • والحاصل دشوارلغله حاصل اولور •
وطاعت ملائکه بونك خلافینجه در • زیرا انلرك طاعتی طبیعی
وجبلیدر • پس طاعت بشر افضل اولدی • وانلرك مرتبه لری

طاعتلری مرتبه‌لرینه كوره اعتبار اولنور . اما مخالفینك
حجتی یعنی ملائكه انبیادن افضلدر دینلرك حجتلری بری
بودركه لن یستنكف المسیح ان یكون عبدالله ولا الملائكة
المقربون یعنی عار ایتمز مسیح اللهك قولی اولمقدن . مقرب
ملكلر دخی عار ایتمزلر اللهك قولی اولمقدن . پس سوق آیت
اقتضا ایدركه ادنادن اعلایه ترقی اوله . پس ملائكه
افضل اوله بوكا جواب شویله ویریلوركه آیت فضیلت
ملائكه دلالت ایتمز . بلكه برغیری نسنیه دلالت ایدر . یعنی
اول نسنه بیكه . سیز عیسی نك الوهیتنه علت طوتارسز كه
اول علت بابا سز وجوده كلدوكیدر . اول علت ملائكه‌ده
دخی كركدركه . بونلر بی پدر . و بی مادر یعنی اتاسز و اناسز
وجوده كلمشلردر . امدی نه عیسی عار ایدر اللهك قولی اولمقدن
ونه ملائكهٔ مقربین كه اول علتده عیسانك اوزرنه زیاده
دررلر . ومخالفلرك برحجتی دخی بودركه . ملك معلم پیغامبر
دردرلر . زیرا حضرت جبرئیل پیغامبره علیهما السلام قرآن
تعلیم اتدی . ایله اولسه شك یوقدركه . معلم متعلمدن
افضلدر . بوخود افضلدر دیرلر . بوكا دخی جواب شویله
ویریلوركه . بلی بز تسلیم ایدرزكه معلم متعلمدن افضلدر
تعلیم ایدوكی نسنه‌ده اما بوندن لازم كلمزكه مطلق افضل اوله

زیرا برمحلده دخی ملك بنی یه دیدیكه لو دنوت انملة لاحترقت
یعنی بوندن بر بارمق اوجی مقداری ایلرو قدم بصرسم تحقیق
یانرمدیدی . ایله اولسه انبیا علیهم السلام ملائكه‌دن افضل
ایدوكلری ظاهر اولدی . وبونلرك تمسكاتی بومقدار ایله اقتصار
اولندی بحث پنجم در كرامات اولیا قدس الله اسرارهم .
یعنی بشنجی بحث كرامات اولیا بیاننده‌در . ابی الحسین بصریدن
غیری جمیع معتزله كرامات اولیایی انكار ایتمشلردر . وجمیع
اهل سنت وجماعت كرامات اولیایی اثبات ایتمشلردر . الا كه
استاد ابو اسحق موافقت ایتمشدر معتزله‌یه . امدی اهل سنت
وجماعت ایدرلركه . كرامات اولیا واقعدر . دخی وقوعی ثابتدر
قصهٔ مریم كبی كه . مریم علیها السلام بی شوهر حامله اولمشدر
ویاننده رزق حاضر اولمشدر . بوخود كرامتدر . وقصهٔ اصحاب
كهف كبی كه اوچ یوز طقوز ییل برمغاره‌ده باقی وسالم قالدیلر .
انلر خود پیغامبر دكل ایدیلر . وحضرت عمر رضی الله عنه منبرده
خطبه اوقوركن بی تقریب یا ساریة الجبل الجبل دیدوكی
قصه خود معروفدر . وحضرت علی نك رضی الله عنه باب خیبری
قوپردوغی وبونلردن غیری اكر بونلار . واكر صحابیدن وتابعیندن
خوارق عادات ایكن چوق كلمشدر . انكار ایتمك مكابره‌در .
اما منكرلرك تمسكی بودركه . دیرلر اكر كرامات جائز اولورسه

پیغامبرلرك معجزه سندن ممتاز اولمز جواب بودرکه معجزه ده
تحدّی ودعوی نبوّت واجبدر • کراماتده تحدّی ودعوی لازم
دکل فصل درمباحثی که ازصاحب شرع شنوده شد ازحشر
اجسام وآن چیزی که تعلّق دارد باو یعنی بوفصل شول
بحثلرك بیاننده درکه • اول بحثلر صاحب شرعدن اشیدلمشدرکه
حشر اجسام • وجنّت وجهنّم وثواب وعقاب وبحث ایمان
واسلام وتوبه کبی بحث اوّل درمعادست یعنی اوّلکی
بحث فوت اولدقدنصکره کیرو زنده اولمقلقدر • امدی اتّفاق
اهل سنّت وجماعت اولدرکه • حق سبحانه وتعالی ادم اوغلنلرین
اولدرکدنصکره کیرو زنده ایدر • واجزای بدن تفرّقه اولدقدن
صکره کیرو بریره جمع ایدوب زنده ایدر • زیراکه صادق القول
که پیغامبردر • علیه السّلام اندن خبر ویروب بویله دیدی
وهرنسنه که صادق القول دیسه • اول نسنه حقدر •
وتأویله احتیاج یوقدر • والّا صادق القول صادق القول
اولمز • وعقلا قتنده دخی حق سبحانه وتعالی موتایی احیا
اتمك ممکندر • زیرا اجزای میّت قابلدرکه جمع اوله •
وجه مخصوص اوزره وقابل حیاتدر • اکر قابل اولمامش
اولیدی • بو ایکی صفتله متّصف اولمز • وجود اولدی • یعنی
موتله حیات چونکه وجود اولدی بو ایکی وصفا یله متّصف

اولیجاق

اولیجاق • پس وجود ثانیده دخی اجرا قابل اولور • بو ایکی
وصف ایله اتّصافه وفاعل مختار خود موجوددر • دلایل
قطعیه ایله ثابت اولمشدر • وجمیعی ممکنات • تحت قدرتنده
مطیع ومنقاددر • وانك علمی جمیعی اجزاء کائناتی احاطه
اتمشدر • واجزاء میّتی بعد التفرّقه جمع ایدوب ایجاد واحیا
اتمسنه قادردر • پس ثابت اولدیکه اموات کیرو زنده اولمسی
ممکندر • کلدك امدی صادق القول دخی خبر ویرمشدر • وخبر
تواتر ایله ثابت اولمشدرکه • پیغامبر علیه السّلام روز حشرده روح
کیرو بدنه اعاده ایتدوکنی اثبات اتمشدر • وقرآن عظیمده
مواضع متعدّده • وارد اولمشدرکه • قیامت کوننده مرده لر
زنده اولورلردیو • قال الله تعالی قل یحییها الّذی انشاها اوّل مرّة
وهو بکلّ خلق علیم یعنی زنده ایدر اول کمسه که • اوّل دخی
زنده اتمشیدی • حالا بوکا علیمدر • یعنی اعاده روحه • وبوکلام
منکرلرك • جوابنده بیورلمشدرکه • انلر دیمشلر ایدی •
من یحیی العظام وهی رمیم یعنی کیمدر اول کمسه که کمکاری
زنده ایده • حال بوکه او کمکلر رمیم • یعنی چورومش یوغ اولوب
کتمش اوله • وبرآیت دخی قوله تعالی هل ادلّکم علی رجل اذا
مزّقتم کلّ ممزّق انّکم لفی خلق جدید یعنی دلالت ایدیم
سنزی • برآدمه که خبر ویرر • ودیرکه هرکاه که سز متفرّق اوله سز

یعنی خلق اولده وانشاسنده • وخلق ثانیده دخی علیمدر

غایت متفرق اولمقلقله • بدرستی که سیز خلق جدید اولورسز •
وبر آیت دخی قوله تعالی ائذا کنا عظاما ورفاتا ائنا لفی خلق
جدید یعنی هرکاه که بز بوغ اولاوز • وعظام ورفات اولاوز
بیز خلق جدید اولورز • همی یعنی اولمزز • حق سبحانه وتعالی
کافرلرک سوزلرین رد ایدوب زنده اولمقلغی اثبات ایتدی
لاجرم بو مقدماتدن لازم کلورکه • اولدکدنصکره زنده
ایلمکلک حق اولور **بحث دوم درجواز وجود جنت ونار**
درین احوال حال یعنی ایکنجی بحث بو حالده وجود جنتی
وجهنمی بیان ایدر • پس مذهب اهل حق بودرکه • جنت وجهنم
بالفعل موجودلردر • وجنت ایله جهنمک وجودنه دلائل
نقلی ایکن چوقدر • واول دلائلدن برسی قوله تعالی وجنة
عرضها السموات والارض اعدت للمتقین حق سبحانه وتعالی
جنتدن • صیغهٔ ماضی ایله خبر ویردی • یعنی حاضرلندی
جنت متقیلر ایچون • پس بو زمان موجود اولمق لازم کلور •
وبر آیت دخی جهنم موجود اولدوغنه قوله تعالی فاتقوا النار
التی وقودها الناس والحجارة اعدت للکافرین وبو آیتده
دخی لفظ ماضی ایله خبر ویردی پس بالفعل موجود اولور
ودخی حق سبحانه وتعالی حضرت آدم ایله حوا جنتده ساکن
اولدقلرندن خبر ویردی کندی قولی ایله وقلنا یا ادم اسکن

انت وزوجک الجنة وآدمی جنتدن اخراج ایتدوکن دخی
خبر ویردی قوله تعالی اهبطوا منها جمیعا پس بو آیات وبونلرک
ماننده دخی نیچه آیات دلیل واضحدر • جنتک وجودنه
وهرکاه که جنت موجود اوله • جهنم دخی موجود اولور • و
ابی هاشمک وقاضی جبارک مذهبی بونک اوزرینه درکه •
جنت بالفعل موجود اولمیه • اکر موجود اولمغ اولورسه دائم
اولمیه • انکچون که حق سبحانه وتعالی جنتک وصفن ایدوب دیرکه
اکلها دائم یعنی ماکول بهشت دائمی در • پس هر نسنه که
حق تعالادن غیری اوله اول هالکدر • نته که حق تعالی بیوردی •
کل شیء هالک الا وجهه وجنت خود حق تعالینک غیری
ایدکنه شبهه یوق • پس هالک اولمق کرک دائمی اولمامق کرک
ایله اولسه لازم کلورکه بو حالده • یعنی بالفعل موجود اولمیه •
جواب شویله ویریلورکه • معنئ آیت بودرکه • هر نسنه حد
ذاتنده هلاکه قابلدر • الا حق تعالینک ذات شریفی هلاکه قابل
دکلدر **برجواب دخی** شویله ویریلورکه معنی اکلها دائم
ظاهری اوزرینه جاری دکلدر انکچون که ماکول بهشت یمکله
فانی اولور • پس دائمی اولمدی • پس معنئ آیت بودرکه هرکاه که
میوهٔ جنت اکل اولنسه انک یرینه برمیوه دخی حادث اولور •
هرچند که معنئ آیت بو اوله • نیچون قابل اولمیه که جنت طرفة العینده

منعدم اولوب كيرو موجود اوله بحث سوم در احكام ثواب
وعقاب يعنى اوچنجى بحث احكام ثوابى وعقابى بيان ايدر
بلكل كه اهل سنت وجماعتك مذهبى بودركه قولك طاعتيله
ثواب ويرمك حق تعالادن فضل در ومعصيتى ايله عقاب
ايلمك عدلدر امدى طاعت ايتمكلك حصول ثوابه دليل در
وعلامت نيكبختى در وكل ميسر لما خلق له يعنى افراد انساندن
هر برى حاضرلنمشدر برنسنه يه كه كندو ايچون مخلوق اولمشدر
پس حق سبحانه وتعالى ثواب ويرر هر مؤمن مطيعه كندو وعدهسنه
وفا ايدوب كيرو كندو قوليله كه ان الذين امنوا وعملوا الصالحات
كانت لهم جنات الفردوس نزلا خالدين فيها لا يبغون عنها حولا
وعذاب ايدر هر كافر معانده جهنمده كندونك وعيدى مقتضاسنجه
قوله تعالى ان الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين فى نار
جهنم خالدين فيها وبوندن اول بيلورسنكه يوقرو كتاب
اولندن كچمشدركه مطيعك ثوابندن وعاصينك عقابندن
هيچ نسنه حق سبحانه وتعالى يه واجب دكل اما معتزليلر مطيعك
ثوابنى وعاصينك عقابنى حق تعالى يه واجب دوتارلر يعنى
طاعت وعبادت ايدنه البته ثواب ويرر وفسق وفساد
ايدنه البته عقاب ايدر ديرلر ودخى ديرلركه حق سبحانه وتعالى
كندونك قوللرينه طاعت ايتمك تكليف ايلدى نماز وروزه وحج

وزكوة

وزكوة دخى بونلره بكزرنه وار ايسه كه غرض ايچوندر اول قوله
عايد اوله واول غرض حصول ثوابدر وبوندن معلوم اولديكه
مطيعه ثواب وعاصى يه عقاب واجبدر وتمسك ايديورلر
حق تعالينك شو قولنه كه وحور عين كامثال اللؤلؤ المكنون جزاء
بما كانوا يعملون ودخى قوله تعالى فمن كان يرجو لقاء ربه فليعمل
عملا صالحا ودخى قوله تعالى ان الابرار لفى نعيم وان الفجار لفى
جحيم بو ايتك امثالى دخى ايات دلالت ايدركه عمل صالح ايدنه
ثواب ويرمك حق تعالى يه واجب در ديرلر جواب شويله ويريلوركه
وجه اولدركه افعال الله حق تعالينك غرضى يوقدر وحكمنه
دخى علت يوق يفعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد مقتضاسنجه
چونكه قضيه بويله در پس تكاليف شرع غرض ايچون اولمز
وحق تعالينك اوزرينه دخى نسنه واجب اولمز ووجه ثانيدن
دخى شويله جواب ويريلوركه بو ايات دخى بو اياتك امثالى
وجوب ثوابه دلالت ايلمزلر بلكه وجوب ووقوع لازم
اولمدوغنه دلالت ايدرلر وعقاب عاصى ده دخى ديرلركه
حق تعالى يه واجبدركه عاصى يه عقاب ايليه اكر واجب اولميجق
اولورسه عفو ايلمكلك جائز اولدوغى تقديرجه عاصى ايله
مطيع برابر اولور زيرا هر ايكسنه ده عذاب اولمز پس عاصى
ايله مطيع برابر اولمق منافى عدلدر اتفاق بونك اوزرينه در

حق سبحانه وتعالی عادلدر، پس عفو جائز اولمز، وبوندن غیری
دخی تمسك ایدیورلر، حق تعالینك شو قولیله كه ونسوق المجرمين
الى جهنم وردًا فاسق خود مجرمدر، پس واجب اولدیكه فاسق
جهنمه داخل اوله جواب اول بودركه مسلّم دوتمزكه عاصی
مطیع ایله برابر اوله، برابر اول وقت اولوركه، ایكیسنك بله
ثوابی برابر اوله، وشك یوقدركه عاصینك ثوابی مطیع ایله
برابر دكلدر جواب ثانی بودركه آیات مذكوره وجوب عقابه
دلالت ایلمزلر، بلكه وقوع عقابه دلالت ایدر، انده نزاع یوق
مسئله مذهب معتزلر بودركه عاصیلردن هركمسه كه جهنمه كیره
ابدالابد جهنمده قلور، ارتق جهنمدن چقمق یوقدر دیرلر،
ودخی حق تعالینك شو قولیله تمسك ایدرلركه بلى الا باد خر كسب
ابدالابود ظ سيئة واحاطت به خطيئته فاولئك اصحاب
النار هم فيها خالدون وقوله تعالى ومن يعص الله ورسوله
فان له نار جهنم خالدا فيها وقوله تعالى ومن يقتل مؤمنا
متعمدا فجزاؤه جهنم خالدا فيها آیت اولاده وجه تمسك بودركه
یعنی هركمسه كه كناهی انی احاطه ایتمش اوله، اول اصحاب نار
دندر ابدًا، وایكنجی آیت اولدركه هركمسه كه حق تعالیه ورسولنه
عاصی اوله، نار جهنم انكچوندر ابدًا، واوچنجی آیت اولدركه
هركمسه كه قصد ایله بر مؤمنی اولدوره انك جزاسی جهنمدر ابدًا،

وبو اوج آیت دلالت ایدرلركه اصحاب كبیره جهنمده باقی قالورلر،
جواب شویله ویریلوركه بو تمسكاتدنكه، خلوددن مراد مكث
طویل در، زیرا لفظ خلودده مكث طویلی چوق استعمال ایدرلر،
بونده دخی مكث طویل مراددر مسئله مذهب مرجئه وسلیمان بن
مقاتل بودركه، فساقه وفجاره عصیانلری ایچون عذاب اولمز،
بلكه عذاب همان كفاره مخصوصدر دیرلر، وبرقاچ آیت ایله تمسك
ایدرلركه مؤمن كناهكاره عذاب اولمز، همان كفاره مخصوصدر
دیرلر، اول قوله تعالى انا قد اوحي الينا ان العذاب على من كذب
وتولى وثانی قوله تعالى فانذرتكم نارا تلظى لا يصليها الا
الاشقى الذى كذب وتولى وبو آیتلر دلالت ایدركه، عذاب
همان كفاره مخصوص اوله، انكچونكه اول آیت دلالت ایدركه،
رسوایی خزی كفار ایچون اوله بو دلیل ایله كه يوم لا يخزي الله
النبي والذين آمنوا معه وایكنجی آیت دلالت ایدركه، ماهیت
عذاب اول كمسنه‌لره مخصوصدركه پیغمبری تكذیب ایدەلر،
واوچنجی آیت دلالت ایدركه جهنمه كیرمزلر الا اول شقیدن
شقی كمسنه كه، پیغامبری تكذیب ایدوب اعراض ایلدی، پس
لازم كلدیكه عاصیلر، یعنی مؤمنلر كناهكارلری جهنمه كیرمزلر
جواب شویله ویریلوركه، بو آیة برقاج آیات ایله معارضه
اولنور، اول آیتلر دلالت ایدرلركه، عصاتدن بعضی جهنمه كیررلر،

واحادیث صحیحه دخی ایکن چوق وارد اولمشدرکه، عصات
مؤمنیندن بعضی جهنمه کیررلر دیو، پس بزه یقین کلمزکه،
البته مؤمن عاصی جهنمه کیرمز جنته کیرر دیو حکم ایدهوز،
بحث چهارم در اثبات عفو یعنی دردنجی بحث عفوک اثباتی
بیانندهدر، یعنی اهل عقابدن عقاب ساقط اولمق بیاننده در،
اهل سنت وجماعت مذهبنده عاصیلردن، عذاب عفو اولنمق
جائزدر، برنیجه وجهله، اول قوله تعالی وهو الذی یقبل
التوبة عن عباده ویعفو عن السیئات ودخی قوله تعالی
او یوبقهن بما کسبوا ویعفوا عن کثیر ایکنجی اجماع امت ایله
شونک اوزرنه که، حق سبحانه وتعالی عفودر، وحق تعالینک
غفرانی اول وقت متحقق اولورکه، عقابی ترک ایدوب عذاب
ایلمیه کناهچون، کرک اول کناه صغایردن اولسون، کرک
کبایردن اولسون، اوچنجی حق تعالینک شو قولیله که ان الله
لا یغفر ان یشرک به ویغفر ما دون ذلک لمن یشاء یعنی
یارلغر شول کناهیکه شرکدن غیریدر، کرک کبایر کرک صغایر
توبهدن صکره شرکی دخی یارلغر، یعنی بر مشرک شرکی ترک
ایدوب، حق تعالیی بربیلوب توبه ایتسه، حق سبحانه وتعالی
کمال کرمندن اول کمسهنک توبهسن قبول ایدوب یارلغر،
مسئله اهل حق قتنده رسولک وانبیانک واخیار عبادک

عاصیلر

عاصیلر ایچون، واهل کبایر ایچون، شفاعتلری ثابت اولمشدر،
احادیث صحیحه ایله خلاف معتزلیلرک، بو خلاف دخی مبنیدر
جواز عفوه، ومغفرته، نته کیم کچدی چون دلائل سابقه
بی شفاعت شفیع دلالت ایلدیلر، جواز عفو ومغفرته بطریق
اولی که شفاعت شفیع ایلیه، عفو ومغفرت جائز اولدوغی
خود کون کبی روشن اولدی، بزم دلیلمز قوله تعالی فاستغفر
لذنبک وللمؤمنین والمؤمنات الآیه، والا کافرلردن شفاعتی
نفی ایلمکلکک جهتی اولمز، وبر دلیل دخی حدیث صحیحدرکه
پیغامبر علیه السلام بیورر شفاعتی لاهل الکبایر من امتی
وبو حدیث مشهوردر، بلکه شفاعتده احادیث کثیره، متواتر
المعنی ایکن چوق واقع اولمشدر، ومعتزله دیرلرکه، عفو
ایلمکلک صغایردندر، مطلقا وکبایردن توبهدن صکره
شفاعت ایلمکلک ثواب زیادهلکی ایچوندر، بو کلام فاسددر
ایکی وجهله، اول بودرکه، تائب ومرتکب صغیره که کبایردن
اجتناب ایلیه، مستحق عذاب اولمز انلرک قتنده، پس انلردن
عفو ایلمک بی معنی اولور، وجه ثانی بودرکه، آیات واحادیث
دلالت ایدرکه، معنی شفاعت عفو طلب ایلمکلکدر، ثواب
زیادهلکی دکلدر بحث پنجم یعنی بشنجی بحث کافرلره عذاب
قبر اولدوغی وعصات مؤمنینه عذاب قبر اولدوغنک بیانندهدر

بلکلکه عذاب قبر ممکندر • وصادق القول وقوعندن خبر
ویرمشدر • پس بوندن معلوم اولدیکه عذاب قبر موجوددر •
کلدکی امدی حالیا شوندن خالی دکلدرکه • قبر عذابی یا روحه
اوله یاخود معیّت ایله روحله بدنه اوله • ویاخود بی روح
بدنه اوله • اوچیدخی جائزدر • امدی روحه اولدوغی خود
ظاهردر • انکچونکه بدن خراب اولد قدنصکره • روحله نفس
باقی قالورلر • واکر روحله بدنه اولورسه بودخی جائزدر •
انکچونکه بوجهٍ ما علاقهٔ روح بدندن مفارقت ایتمامسی
روادر • پس اول علاقه واسطه سیله روحله بدن عذابی
طویار • وبوطویمقلق حق تعالینک قدرتی تأثیری ایله اولور •
ودخی روادرکه اول عذابی طویمقلق حالی نوم حالنه مشابه
اوله • واکر بی روح بدنه اولورسه جائزدرکه • حق تعالی
بر نوع حیات خلق ایده • اول عذابی دویدوغی مقداری •
وبو مقدار حیاته اضطراب • وتحرّک لازم دکلدر • حتّی شول
کمسه که • صویه غرق اولور ویا هواده اصیلور بوالمی دویار •
امّا صادق القول که انک وقوعندن خبر ویرمشدر • قرآنده
مواضع متعدّده مذکوردر • اوّل آیت قوله تعالی النّار یعرضون
علیها غدوّا وعشیّا ویوم یقوم السّاعة ادخلوا آل فرعون
اشدّ العذاب وبوآیت قیامتدن اوّل بعد الموت عذاب

اولمزسنه

اولمزسنه صراحة دلیلدر • وایکنجی آیت قوله تعالی اغرقوا ادخلوا
نارًا الایة • وحرف فا تعقیب ایچوندر • پس ادخال ناراغراقک
عقبنجه درقیامتدن اوّل • ادخال نارخود عذاب قبردر •
واوچنجی آیت قوله تعالی قالوا ربّنا امتّنا اثنتین واحییتنا اثنتین
فاعترفنا بذنوبنا وبوآیة دلالت ایدرکه • قبرده حیات اوله
موت ده اوله • والّا که ایکی کرّه زنده اولمقلق وایکی کرّه
اولمکلک متحقّق اولمزدی • امّا بو استدلال قوی دکلدر • وکتب
احادیث ده چوق یرده مذکوردر صحیح بخاری ومسلم وترمذی
کبی • وبونلردن غیری کتابلرده • دخی که عذاب قبر حقدر •
واول حدیثلردن بری بودرکه • قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم
استنزهوا عن البول فانّ عامة عذاب القبر منه وبری دخی
بودرکه القبر روضة من ریاض الجنّة او حفرة من حفر النّیران
مسئله سؤال منکر ونکیر حقدرکه • انلر ایکی ملک در قبره
کلورلر • دخی حق تعالیدن وپیغامبردن سؤال ایدرلر • سیّد ابی
شجاع ایدر • اطفاله دخی قبرده سؤال اولنور • وبعضیلر
انبیایه دخی سؤال اولنور دیرلر • وبو حکم آیت قرآنله ثابتدر •
قال الله تعالی یثبّت الله الّذین آمنوا بالقول الثّابت الایة ومفسّرلر
بوآیتی منکر ونکیر حقنده کلمشدر دیرلر • واحادیث صحیحه
دخی وارددر • برسی بودرکه ذکر اولنور • قال النّبی علیه السّلام

اذا قيل له من ربك ومن نبيك وما دينك فيقول ربي الله
ودينى الاسلام ونبى محمد عليه السلام وقال النبى عليه السلام
اذا قبر الميت اتاه ملكان اسودان ازرقان يقال لاحدهما
المنكر وللآخر النكير ازرق العينان الى آخر الحديث بحث
ششتم التنجى بحث باقى سمعيات بياننده در، صراط وميزان
واحوال جنت وجهنم كبى، قلدن اينجه وقلجدن كسكندر،
اهل جنت انك اوستندن كچرلر، اما اهل جهنم كچركن اياغى
طايريوب، دخى جهنمه دوشر، وبو حكم احاديث صحيحه
ايله ثابت اولمشدر، برسى بو حديثدركه، پيغامبر عليه السلام
بيورر اذا بدل الارض بالارض كان الناس على الصراط
وبرى دخى بو معنيده بو آيتدر وان منكم الا واردها كان
على ربك حتما مقضيا الآيه، كان ورود المؤمنين النار
مرورهم على الصراط وبونلردن غيرى احاديثده دخى،
چوق ذكر اولنمشدر، اما ميزان اول نسنه‌يه ديرلركه، نسنه
طارته وقيامت كوننده ممكندركه بر ترازو اوله، اينكله
صحيفهٔ اعمال دارتله تاكه، تفاوت اعمال معلوم اوله،
وبو معنى نص قرآن ناطقدر، قوله تعالى فاما من ثقلت موازينه
فهو فى عيشة راضية، واما من خفت موازينه فامه
هاوية الآيه وبو معناده آيات واحاديث ايكن چوق

وارد

وارد اولمشدر، وعلمادن بعضيلر تأويل ايدوب ديديلركه،
ميزان بر فرشته دركه حسنات ايله سيئاتى مقابله ايدر،
بو دخى ممكندر، اما احوال جنت وجهنم دخى امر ممكندر،
نفسنده انكچون كه رياض تازه وحديقهٔ مثمره كه انده انواع
انهار جارى اوله، ودخى انده غلمان موجود اوله ممكندر،
وبو معنيده آيات، واحاديث چوقدر، ودخى بروادينك
وجودى كه، انده نيران وسلاسل واغلال اوله كه خلايق انلرك
ايله معذب اولالر محال دكلدر، ومخبر صادق القول، خبر
ويرمشدر حقدر، والا صادق القول صادق القول باب
هفتم فى حقيقة الايمان يعنى يدنجى بحث حقيقت ايمان
بياننده در، كلدك امدى لفظ ايمان لغتده مخبرك حكمنى
يعنى خبر ويريجنك حكمنى قبول ايلمكه، ودخى سوزنه بيوب ويرمكه
دخى راست كوى بيلوب اينانمغه ديرلر نته كه قرآن عظيم ناطقدر،
قوله تعالى ومآ انت بمؤمن لنا ولو كنا صادقين وشرعده
لفظ ايمان عبارتدر تصديق مخصوصدن كه اول تصديق قلبيدر،
ودخى خبر رسوله تصديق ايتمكدر، اول نسنه‌ده كه تعيين ايله
بلنمشدر، يعنى تحقيق معلوم اولنمشدركه، اول نسنه حضرت
عزتدن كتورمشدر، صلوة خمس، وصوم رمضان، واداء زكوة
كبى، ودخى بونلره بكزرنه وارسه واكر بر نسنه‌يه اول كتوردى

دیو یقین کلسه منکری کافر اولمز. شویله که بعضیلر حرمت نبیذ تمره
وحرمت کوشت حماره وحرمت کوشت دوماهه انکار ایتدکلری کبی
ودخی بونلره بکزر نه وارسه که منکری کافر اولماز. وبو مقامدن
بلمک کرکدر که. بو تصدیق قلب مؤمن. وخبر رسول علیه السلام
همان کیرو اول تصدیقدر که ایمانک معناً لغوی سنده ذکر
اولنمشدر که. زبان فارسیده کرویدن. وراست کوی داشتن
دیمکدر. یعنی مسلمان اولمق دخی اول مخبری راست کوی بلمکدر.
دخی تکذیبک مخالفیدر. یا بو معنی مذکورک اوزرنه دخی زیاده
اوله. اما ظاهر مذهب سلف بودر که همان کیرو اول تصدیقدر که
ایمانک معنی لغوی سنده دینلمشدر. انک اوزرنه زیاده معنی
یوقدر. ومذهب سلفه نظر علما ایماندن بو الفاظی اختیار ایتدیلر که
کرویدم. وباور داشتم. وراست کوی داشتم محمد رسول الله را.
یعنی ایمانه کلدم. واینا ندم. وراست کوی بلدم محمدی که. اول
محمد صلی الله علیه وسلم اللهک رسولی نسنلرده که خبر ویردی.
وبو معنی عوامه ده معلومدر. خواصه خود بطریق اولی.
وبعضی کمسنلر کمان ایتدیکه. ایمانک معنیسی معنی لغویسی
دکلدر. بلکه بر معنی دخی واردر که. اول معنی لغویدن زیاده
درکه. اول معنی معنی تسلیمدر. یعنی حکم رسولی قبول ایلمکدر.
واول حکمه بیون ورمقدر. اما حقیقته نظر قلسک بو دخی کیرو

همان

همان معنی لغوی ایماندر. بو لغوی اختلافیچون شهر هراتدن
برفتنهٔ عظیم اولمشدر که. تحریر وتقریره قابل دکلدر. ومذهب
جهم بن صفوان بودر که ایمان معرفت الله دردیر فقط. بو مذهب
باطلدر. والا کافرلر دخی مؤمن اولمق لازم کلور. زیرا انلر دخی
حق تعالیی بیلورلر. والله واردر دیرلر. ومذهب بعض فقها
معرفت رسولدر. علیه السلام. اول نسنه ایله که. حق تعالادن
کتورمشدر. دینده یقین ایله. یعنی حضرت رسول علیه السلامک
دین علمنده حق تعالادن کتوردوکنه تمام یقین کلوب قطعا کوکلنه
شک کتورمیوب. اینانوب رسولی انکله بلمکدر. واکثر علماء سلفک
مذهبی بودر که. ایمان کوکل ایله تصدیق ایتمکدر. ولسانله
اقرار ایتمکدر. وارکانله عمل ایتمکدر. وجمیع اهل حدیثک واهل
کلامک اکثرینک مذهبلری بودر که. بو قول امام شافعیدن وامام
مالکدن. وامام اوزاعی رحمهم الله مرویدر. وظاهرا بو قولدن
انلرک مرادلری ایمان کاملدر. والا لازم کلور که برکمسه که
طاعت وعبادت ایلمسه. اما تصدیق قلبی اولسه مؤمن اولمیه
وقرآن ناطقدر که. تصدیق قلبی ایماندر. مثل اولئك كتب في
قلوبهم الایمان وبر آیت دخی که ولما یدخل الایمان فی قلوبکم
وبر آیت دخی که وقلبه مطمئن بالایمان وبو آیتلردن معلوم
اولدیکه موضع ایمان قلب در. جوارح واعضا دکلدر. وبر دلیل

دخی که رسول علیه السلام ایمانی تفسیر ایتمشدر • جبرائل علیه السلام
رسوله ایماندن سؤال ایتدوکی وقتده اول وقت رسول صلی الله
علیه وسلم بیوردی الایمان ان تؤمن بالله وملائکته وکتبه
ورسله والیوم الاخر وان تؤمن بالقدر خیره وشره من الله تعالی
اندن صکره ایدی صدقت • واعمال جوارحی ذکر ایتمدی مسئله
فی اختلاف زیادة الایمان یعنی ایمان زیاده اولمق حکمنده
اختلاف واردر • شول کمسنلر ایچون که ایمان تصدیق فقط در
درلر • زیرا ایمان زیاده وناقص اولمزدیرلر • شیخ ابو منصور
ماتریدینک وعلماء ماوراء النهرک مذهبلری بودر • انکیچون که
ایمان تصدیق در • وتصدیق خود شیء واحددر • قابل زیاده
ونقصان دکلدر • اکر ناقص اوله ایمان اولمز • وبعضیلرک مذهبی
بودرکه • قابل نقصان دکلدر • اما قابل زیاده در • بدلیل خدای تعالی
فزادوهم ایمانا وبدلالت حدیث رسول علیه السلام من احب لله
وابغض لله واعطی لله ومنع لله فقد استکمل الایمان وشول
کمسنه لرک مذهبی که عمل ایماندن ... داخلدر • ایمان زیاده یی
ونقصانی قبول ایدر عمل زیاده اولمسیله • ایمان زیاده اولور •
ونقصانی ایله ناقص اولور دیرلر بو ظاهردر • وبعضی محققلر دیرلرکه
حق بودرکه • تصدیق اعتقاد قلبی در • واعتقاد قابل شدت
وضعفدر • یعنی اعتقاددن اعتقاده فرق واردر مسئله ایمانله

اسلام

اسلام اراسنده فرق یوقدر اهل قتنده معنی اسلام خضوع دخی
انقیاددر • احکامی قبول ایتمک معناسیله • دخی اول حکمی
اذعان ایتمکلک ایله • وحقیقت تصدیق که • ایمان در اول همان
اسلامدر • قوله تعالی فاخرجنا من کان فیها من المؤمنین فما
وجدنا فیها غیر بیت من المسلمین وبالجمله شرعده صحیح دکلدرکه
مؤمن در مسلم دکل ویا مسلم در مؤمن دکل دیو • وبعضیلر دیدیلرکه
ایمانله اسلام بری برندن جدا اولمزلر • اما هر برینک مفهومی
ایرودر • شویله که ذکر اولنمشدرکه • ایمان تصدیق در • اسلام
خضوع وانقیاددر • الوهیت خدایه جل وعلا واسلام متحقق
اولمز • الا که قبول امر ونهی ایله • وایمان اسلامدن منفک اولمز
بحث خمسه فی التوبة یعنی سکزنجی بحث توبه نک حقیقتی
بیاننده در • کلدک امدی توبه لغتده رجوعدر • شرعده
معصیته پشمانلق در • ودخی عزم ایتمکلکدرکه اول کناهی
قطعا ارتکاب ایتمیه • اول کناهی ایتمکه قادر اولدوغی وقتده وبرابردر
کرک اول کناه صغیره اولسون • کرک کبیره اولسون نته که •
رسول علیه الصلوة والسلام بیورمشدر التائب من الذنب کمن لا ذنب له
پس ذنب یعنی کناه شامل صغیره در وکبیره • امدی عزیزم
سن بیلکه هر کمسنه که کناه صغیره یی اصرار اتسه کناه کبیره
اولور • رسولک شو قولیله که • قال النبی علیه السلام

لاصغيرة مع الاصرار يعنى صغيره اصرارله كبيره اولور
وكناه كبيره توبه ايله عفو اولنور • رسولك عليه السلام شو
قوليله كه ولا كبيرة مع الاستغفار وكبيره نك عددنده
روايات مختلفه واردر • ابن عمر رضى الله عنهما ايدر كناه كبيره
طقوزدر • اولى حق تعالى يه شرك كتورمكدر • ايكنجى ناحق يره بر كمسه يى
قتل ايتمكدر • اوچنجى بر محصنه عورته • يعنى مستوره يه دشنام
ويرمك • يعنى سوكمك • دردنجى زنا ايلمك • بشنجى كفار
لشكرندن دونوب قاچمق • التنجى سحر ايلمك • يدنجى يتيم مالن
يمك • سكزنجى والدينى ازارلمق يعنى انجتمك • طقوزنجى حرم
كعبه ده شرفها الله تعالى كناه ايتمك • وابو هريره رضى الله عنه ربا
يمكى ده كناه كبيره دن دردينمشدر • ومذهب اهل حق بودر كه •
مؤمن پاكيزه كناه اشلمك ايله ايماندن چقمز زيرا ايمان تصديقى
زائل ايتمز • ومعتزله ده ديرلر كه هر كمسه كه كناه كبيره اشليه
مؤمن اولمز • كافر دخى اولمز • وانلرك سوزلرينك معنسى منزلة
بين المنزلتين اولمقدر • يعنى نه جنته كيرر نه جهنمه اعراف
انلك يرى دردرلر • وبو كلام شونك اوزرينه مبنى دركه • عمل
ايماندن جزء اوله معتزله قتنده • ومذهب خوارج بودر كه •
هر كمسه كه كناه كبيره اشليه كافر اولور • بو اعتقاد باطلدر •
دعوى بلا دليلدر فصل در بيان امامت يعنى بو فصل امامت

ساتشه در

بيانندەدر • امامتدن مراد خلافتدر • وخلافتى تعريف ايتديلر •
رياست عامه برله • يعنى اول كمسه يه خليفه ديديلر كه جميعى
امتك رئيسى وحاكمى اوله دينده ودنياده • قضاة وامرا دخى
حاكملردر • اما جميع امته حاكم دكللردر • وبو امامت بحثى
دينك فروعندندر • تا معلوم اوله كه • رسول عليه السلام دن
صكره اولن خلفايه نيجه اعتقاد ايدرلر • وبونده نيجه بحث واردر •
بحث اول وجوب نصب امامى بيان ايدر • كلدك امدى مذهب
شيعه زيديه دن غيرى بودر كه • نصب امام واجبدر • واجب تعالى يه
دليل عقلى ايله • ومذهب معتزله وشيعه دن [غيرى] زيديه بودر كه •
نصب امام امته واجبدر • دليل عقلى ايله • ومذهب اهل سنت
وجماعت بودر كه • نصب امام مؤمنلره واجبدر دليل نقلى ايله •
واول دليل اجماع امتدر • پيغمبر صلى الله عليه وسلم وفات
ايتدوكى وقتده واول شويله دركه • ابو بكر رضى الله عنه اول
وقت خطبه اوقدى • واثناى خطبه ده ديديكه • محمد مصطفى
صلى الله عليه وسلم وفات ايتدى البته بر كمسه لابد دركه خليفه
اوله • تا دين اسلام قيام كوستره وباينده اولوب طوره • وهيچ
بر كمسه امامه حاجت دكلدر ديومدى • جمله اتفاق ايتديلر كه
امام لازمدر ديو • ايله اولسه تا اول زمانده وفاتندن بو زمانه
كلنجه خلايق اول اتفاق اوزره دوردرلر • ودخى امام نصب

پيغمبر بزكه

ایتمکده دفع ضرر اولدرکه • صاحب شرع واجب ایتمشدر •
برقاج نسنهٔ که انك فائده سی خلیفه یه عائددر • مناکحه
ومعامله وحدود وجهاد کبی امدی بو امور امامسز میسّر
اولمز • پس نصب امام واجب اولدی • قبل شرعدن دلیل نقلی در •
عقلی دکل بحث دوم امامك صفاتی بیاننده در • واول صفات
طقوزدر صفت اوّل امام شویله کرکدر که • اصول دینده مجتهد
اوله تاکه اصول فتوی ده اقامت دلیله وحلّ شبهه یه قادر
اوله صفت دوم صاحب تدبیر وصاحب رای کرکدر ولشکرك
جنکنی وصلحنی وسایر امور سیاست عامّه یی غایت ایو بلمك
کرکدر • وبعضی موضعده شدّت کوستره • وبعضی محلده نرملك
ایده صفت سوم شجیع ودلیر وقویّ القلب کرك واقامت
حدوددن وجنك کفاردن وجنك بغاتدن قورقمیه صفت
جهارم ظاهر حالده عادل کرك زیرا رقاب ناسه ومالرینه
متصرّفدر صفت پنجم مسلمان کرك کافر والی اهل اسلام اولمز •
قال الله تعالی ولن یجعل الله للکافرین علی المؤمنین سبیلا •
صفت ششم بالغ کرك زیرا صبی ده صفة سائغه اولمز •
صفت هفتم ذکوردن کرك در • زیرا نسا ناقصات العقل والدین
دررلر • حدیث پیغمبردر علیه الصّلوة والسّلام هنّ ناقصات
العقل والدّین صفت هشتم حرّ کرکدر • زیرا اخلاییق اورتسنده

غلام

غلام مستحقردر • وافندیسنك خدمتنه مشغولدر صفت نهم
امام قریشدن اولمق کرکدر • بدلالت حدیث نبی که الائمة
من قریش تنبیه امامده عصمت شرط دکلدر • خلاف اسمعیلینك
واثنی عشریه نك که بونلر شیعه دن وُردُلر • وبر بیان
ایدرزکه • خلافت امیر المؤمنین ابی بکر رضی الله عنه اجماعله
ثابت اولمشدر • حال بوکه معصوم دکل ایدی • پس لازم کلدیکه
امامتده عصمت شرط اولمیه • اکر عصمت شرط اولیدی خلافت
بی عصمت موجود اولمزایدی بحث سوم شول نسنه بیاننده
درکه امامت انکا حاصل اولد قدنصکره اوّل اوج نسنه نك بری
ایله متحقّق اولور • اوّل اولدرکه رسول تصریح اتمش اوله که
فلان کمسه امام اوله دیو یاخود امام سابق دیه که فلان کمسه
بندنصکره امام اولسون • وایکنجی انك اوزرنه جمع اوله لر •
واوجنجی اولدرکه حلّ وعقد اهل برکمسه ایله بیعت ایتمك کرك •
وبو بیان مذکور اهل سنّت وجماعت مذهبی در • خلاف شیعه نك
زیرا انلر دیرلرکه • اجماعله امامت ثابت اولمز • بلکه پیغامبردن
نصّ کرکدر • یا امام سابقدن بزمدیلمز • ثبوت امامت ابی بکردر
بیعت صحابه ایله رضی الله عنهم • وانك ذکری ان شاء الله تعالی
شمدن کیرو کلسه کرکدر • دلیل شیعه بودرکه خلافت نیابة الله در
ونیابت رسولدر • پس اهل حلّ وعقد سوزیله نیابت ثابت اولمز •

امامتده صم

دیرلر **بوکا جواب** شویله ویریلورکه، حل وعقد اهلندن
برکمسنه برکمسه ایله بیعت اتسه، دلیل وعلامتدرکه، حق
سبحانه وتعالی اول کمسه‌یی امام اتمشدر، دخی انك امامتندن
دخی راضی اولمشدر **بحث چهارم** رسول علیه السلامدن صکره
اولن امام بیاننده در، کلدك امدی رسولدن صکره علیه
الصلوة والسلام، امام بحق ابی بکر صدیق در رضی الله عنه
اهل سنت وجماعت قتنده، بلکه جمیعی اهل قبله قتنده شیعه
دن غیری، زیرا شیعه امیر المؤمنین، علی دردرلر رضی الله عنه
اما اهل سنت وجماعتك ایکی طریقی واردر **طریق اول**
بودرکه امامت که بعد از رسول واقع اولمشدر، یا نص ایله
ثابت اولور، ویا اجماعله بعد از بیعت ثابت اولور، ویقین
بودرکه، نص دکلدر، وانك بیانی ان شاء الله تعالی کلسه کرکدر،
واجماع بالاتفاق ابی بکردن غیرینك حقنده موجود دکلدر،
پس اجماعله ابوبکرك امامتی ثابت اولور **طریق ثانی** اولدرکه
اتفاق اهل ملت بودرکه، امام بعد از رسول علیه السلام
اوچ کمسنه دن بریدرکه، اول اوچك بری ابی بکر رضی الله تعالی
عنه وبرینه علی در رضی الله عنه، وبرینه عباس در،
رضی الله عنه، پس اول ایکسی یعنی علی ایله عباس رضی الله عنهما
ابی بکره خلاف اتمدیلر، اکر امامت ابی بکر حق اولمسه، خلاف

ایدرلردی

ایدرلردی، شویله که معاویه‌یه نزاع ایتدیلر، عادت
اقتضا ایدرکه بونلرك کبیلرده نزاع ایده‌لر، زیرا نزاع ممکندر،
هرچندکه نزاع ممکن اوله، دخی نزاع ایتمیلر عصمت قالمز،
حال بوکه خصم قتنده عصمت امام شرطدر، وامیر المؤمنین
علی رضی الله عنه دخی استحقاق امامتدن طشره دوشر،
زیرا نزاع ممکن دکلدر، دیمیلر انکچون که، امیر المؤمنین علی
شجاع وپهلوان وقوی ایدی، وفاطمه رضی الله عنها انك
زوجه‌سی ایدی، وحسن ایله حسین رضی الله عنهما اوغللری
ایدی که حضرت مصطفانك صلی الله علیه وسلم سبطی
ونبیره‌سی ایدیلر، وعباس که، علو مرتبه‌سیله حضرت
علی ایله ایدی، وزبیر دخی کمال شجاعتله علی‌یه یار ایدیلر،
وابی سفیان کمال قدرتیله دیدی ای فرزندان عبد مناف
راضی اولمك که یارم قبیله‌دن برکمسه سیزه حاکم اولور،
والله بودره‌یی طولدورم سوار ایله دخی پیاده ایله، وانصار
دخی ابوبکرك امامتنه راضی اولمدیلر، وایتدیلر منا امیر
ومنکم امیر، یعنی مهاجردن برکمسه امیر اولسون وانصاردن
برکمسه امیر اولسون، ودخی شویله روایت اولنورکه حضرت
علی رضی الله عنه قتنده صحابهٔ کرامدن یدیوز نفر کمسه
جمع اولمش ایدی، امدی اکر علینك امامتنده نص اولیدی شویله

اصحاب شیعه دد کلری کبی البتّه اظهار ایدرلردی • نصّ در
درلردی علی حقّنده • ودخی لایق اولمزدیکه غیری کمسه امام
اولایدی • امدی اظهار ایتمک نصّ اولمدن کلور • ویا حقّی
اورتمک دلیل درعدم عصمته نته که ذکر اولندی • پس معلوم
اولدیکه هیچ کمسه نك امامتنده نصّ یوقدر • هرچند که نصّ اولمیه
وتعیین رسول علیه السّلام دخی اولمیه • متعیّن اولور که
امامت بعد از رسول علیه السّلام حلّ وعقد اهلنك بیعتی ایله
اولور • واول بیعت • ابی بکر رضی الله عنه حقّنده موجود اولدی
ومتعیّن اولدیکه • رسولدن صکره علیه السّلام امام برحق
ابی بکر ایدی • وابوبکرك رضی الله عنه خلافتنده بر تمسّك
دخی بودرکه • پیغامبر صلّی الله علیه وسلّم نمازده یرینه خلیفه
ایتدی اندن عدول اتمدی • پس حق صلواتده خلافتده باقی
قالدی • امدی سایر حق اموردده دخی باقی قالدی • وبونك
ایچون درکه • امیر المؤمنین حضرت علی کرّم الله وجهه دیدیکه
حضرت رسول علیه السّلام • ابوبکری امر دیننده مقدّم
ایلدی • بز امر دنیاده نیچون مقدّم اتمیه وز • ورسول الله
بیورمشدر اقتدوا باالّذین من بعدی ابی بکر وعمر یعنی
بندن صکره • بو ایکی کمسیه اقتدا ایدکوزکه انلار ابوبکر وعمردر •
امّا دلیل شیعه • حضرت علی نك رضی الله عنه امامتی اثباتنده

برحق

برحق نسنه سویلرلر • اوّل بوکه امام خود معصوم اولمق کرك
ایدی • ابوبکر خود معصوم دکلدر دیرلر جواب ویریلورکه
امامتده عصمت شرط دکلدر • نته که ذکر اولندی • وایکنجی امامت
بیعت ایله ثابت اولمز • امامت ابوبکر بوکا مستنددر • یعنی
ابوبکرك امامتی بیعت ایله ثابت اولمشدر جواب ویریلورکه
بیعت طریقهٔ صحیحه در اثبات امامتده • اوچنجی اولدرکه علی
رضی الله عنه رسولدن صکره • افضل خلق یقدر ایله اولسه
امامت مفضول باوجود فاضل روا دکلدر • یعنی فاضل وار
ایکن مفضول امام اولمزدیمکدر جواب ویریلورکه ابی بکر
اوزرینه علینك فضیلتی مسلّم دکلدر • وبر تقدیر تسلیم
مسلّم دکلدرکنه • مفضولك امامتی روا اولمیه • دردنجی شرط
امامت بودرکه امام کندی • زمانه سنك اعلمی اوله جمیعی احکامده •
وابوبکر عالمر دکل ایدی • انکچون که بر مرد مازنی یاقدی
حال بوکه او مَرْدُ بَنْ مُسْلِمَا نِمْ دیدی جواب بشویله ویریلورکه
جمیعی احکامی بیلمك شرط دکل امامه • واجب اولان بودرکه
اجتهاد ایلیه • ابوبکر خود مجتهد ایدی • واول عصرده
واقع اولن مسائلده اجتهاد ایدردی • آز مسئله واردرکه
انده • ابی بکرك رضی الله عنه • اجتهادی اولمیه ایدی وبوقول
علما قتنده مشهوردر • واحراق مازنی کندو اجتهادی ایله

ایتدی ، وبیلوردیکه اول ، مازنی زندیق ایدی ، زندیقك
خود توبه سی مقبول دکلدر ، وشیعه شویله دعوی ایدرلرکه
علینك امامتی حقنده ، یعنی خلافتنده نص قران وحدیث شریف
وارد اولمشدر نص قران بودرکه قوله تعالی انما ولیکم الله ورسوله
والذین امنوا یقیمون الصلوة ویؤتون الزکوة وهم راکعون
معنای ایت بودرکه سزلك ولیکز حق تعالی درجل جلاله دخی
اللهك رسولیدر علیه السلام ، دخی شول کمسه درکه ایمان
کتوردی اول کمسنه لردن که نماز قلە وزکوة ویره اول حالده که
نمازده راکعدر ، یعنی رکوعده در ، و روایت حضرت علی
رضی الله عنه حقنده کلمشدرکه ، نمازده رکوعده وارمشدیکه
سائل اندن نسنه طلب ایلدی ، حضرت علی رضی الله عنه سائله
اشارت ایلدیکه ، خاتمنی آله وقتاکه بو صفت اندن صادر
اولمش ایسه مؤمنلرك ولیسی اولور ، پس بو آیتده ولی
مؤمنلرك ولیسی اولور ، متصرف خود مؤمنلر اورته سنده
امامتدر ، بو تقدیرجه علی رضی الله عنه امامدر ، یعنی
خلیفه در ، وبو معنایه حدیث پیغمبر علیه السلام تأیید ایدرکه
من کان انا مولاه فعلی مولاه یعنی هر کمسنه که بن متصرفم
علی دخی اول کمسنه یه متصرفدر وبر حدیث دخی بودرکه
انت منی بمنزلة هرون من موسی الا انه لا نبی بعدی

یعنی

یعنی سن بندن همان هرون منزله سنده سن موسی دن الا
فرق بو قدردرکه ، بندن صکره پیغمبر یوقدر ، وبوندن شك
یوقدر ، هارون خلیفه سی موسی ایدی قال الله تعالی وقال
موسی لاخیه هرون اخلفنی فی قومی پس علی دخی
خلیفه سی پیغامبر اوله ، انکچونکه نازل منزله سی هروندر ،
موسی دن وهرون موسی دن صکره قالمدیکه موسی نك یرینه
کچه خلیفه اوله ، علی خود پیغمبردن صکره باقی قالدی
پس امام اوله نبی دن صکره علیه السلام جواب تمسك
اولدن بودر ، لا نسلم که معنی ولی ذکر اولنان آیتده متصرف
وحاکم معنیسنه اوله نیچون ناصر معناسنه اولمیه که بو آیتده که
یا ایها الذین امنوا لا تتخذوا الیهود والنصاری اولیاء
بعضهم اولیاء بعض اولیا ناصر معناسنه در بو آیتده دخی
ناصر معناسنه در بوکا دخی جواب ویریلور تمسك ثانیدن
که معنای حدیث بودرکه سن بندن نازل سن منزله سی هارونکه
نازلدر ، موسی دن دیمك اخوتده وقرابتده دیمك در ،
و پیغمبر علیه السلامك مرادی ، حضرت علی رضی الله عنه
هارونه علیه السلام تشبیه اتمکدن ، من جمیع الوجوه دکلدیکه
تا لازم کلیدی ، اول نسنه که سز دیلرسز ، وشیعه خلافت
علی ده ایکی جوق تمسکلر ذکر اتمشلردر ، واهل سنت وجماعت

انلره جواب صوابلر ویرمشلردر • بز بو قدر ایله اختصار
ایدلم • زیرا بزم مقصودمز اهل سنتک اعتقادن بیان اتمکدر •
پس بو مقدار کافیدر والله اعلم **مسئله** امامت ائمهٔ ثلثه که
عمر وعثمان وعلی در • دلیل کذشته دن معلومدرکه حق در •
طریق مذکور ایله وخلافتده معتمد طریق ابوبکرک تصریحیدرکه
عمر خلیفه اوله دیو شویله روایت اولنورکه • ابوبکر رضی الله
عنه عثمانی طلب ایلدی دخی امر ایلدی که • یازبونی که **هذا**
ما عهد ابوبکر قحافة آخر عهده من الدنیا واول عهده من
العقبی یکنی فیها الفاجر ویؤمن فیها الکافر ماله مثوب انی استخلفت
علیکم عمر بن الخطاب فانه احسن السیره فذلک ظنی به
والخیر اردت وان یکن الاخری وسیعلم الذین ظلموا ای
منقلب ینقلبون وحضرت عثمان ایله علی نک رضی الله عنهما
حقنده اهل حل وعقدک بیعتی حل وعقد اهلینک بیعتی ایله
خلیفه اولمشلردر رضی الله عنهما وعمر رضی الله عنه تصریح
اتمدی که کندودن صکره • بر کمسنه معین خلیفه اوله بلکه • امامتی
التی کشینک مشورتنه قودی • تاکه هر قنغیسنی اختیار ایدرلرسه
اول خلیفه اوله • انلر عثمان • وعلی • وعبدالرحمن بن عوف •
وطلحه • وزبیر • وسعد بن ابی وقاص دررر • ودیدیکه اکر
ابی عبیده جراح صاغ اولیدی هیچ تردد اتمزایدم • پس

واردیلر

واردیلر بو التی نفر کمسنه نک بشی اتفاق ایدوب مصلحتی عبدالرحمن
بن عوفه تفویض اتدیلر • وانک حکمنه راضی اولدیلر • پس
عبدالرحمن دخی حضرت عثمانی اختیار ایدوب صحابه حضورنده
بیعت اتدی • صحابه دخی اندن صکره بیعت اتدیلر • وامرنه
دخی انقیاد اتدیلر • وعقبنده صلوة جمعه یی • واعیادی
قلدیلر • یعنی جمعه نمازن وبیرام نمازلرین قلدیلر • وانک
خلافتنده اجماع منعقد اولدی • وحضرت عثمانک رضی الله
عنه شهادتندنصکره • امر مهمل قالدی کبار صحابه مهاجرینده
وانصاردن جمع اولوب • حضرت علی نک رضی الله تعالی عنه
حضورنه واروب التماس اتدیلرکه • خلافتی قبول ایده • پس
واردیلر بیعت اتدیلر انک خلافتنده دخی اجماع منعقد اولدی

بحث ششم نگاه داشتن زبان از طعن صحابه رضی الله عنهم

یعنی التنجی بحث دیلی صحابه طعنندن صقلیو دوتمقدر •
امدی بلکل که صحابه رضی الله عنهم طعنندن دیلی صاقلمق واجبدر •
بدلیل قول رسول صلی الله علیه وسلم **لا تسبوا اصحابی فلو**
ان احدکم انفق مثل احد ذهبا ما بلغ مد احدهم ولا نصیفه
یعنی بنم اصحابمه سب اتمک اکر بر کمسه سزدن احد طاغی دکلو
التون نفقه ایده • انلرک نه مدنه یتشور • ونه نصفنه •
وبر حدیث دخی که • رسولدن علیه الصلوة والسلام مرویدر •

اكرموا اصحابى فانهم خياركم • يعنى اكرام ايدك بنم اصحابمه
كه بدرستى انلرناسك خيرلوسى دررلر • وبوندن صكره هر
برينك مناقبنده وفضائلنده • يعنى حضرت ابى بكر وعمر وعثمان
وعلى وحسن وحسين رضى الله عنهم • وبونلردن غيرى
اكابر صحابه نك رضى الله عن اجمعهم • احاديث صحيحه وارد
اولمشدر • واول نسنه كه محاربه دن ومنازعه دن انلرك
اورته سنده واقع اولمشدر • انى ارادهٔ الهيه يه حمل ايدوب كچمك
كركدر • وانلره طعن ايتمك دليل قطعى يه مخالف اولورسه كفردر •
حضرت عايشه رضى الله عنها يه قذف كبى • واكر دليل قطعى يه
مخالف اولمزسه بدعتدر وضلالتدر • فقها رحمهم الله ك
مذهبى بودركه • اكر بر كمسنه خلافت شيخينى حق بلمسه وانلره
حاشا دشنام ايتسه كافردر • اكرچه اهل قبله يى تكفير ايتمزز •
الا خطابيه ومجسمه يى متكلملرين وانلرك مذهبنده وانلرى
دد كلرى تقديرجه ده • وعلمادن بعضيلر يزيد بن معاويه نك
لعنتى جائز طوتديلر • يعنى يزيده لعنت ديمك جائزدر ديديلر
انكچون كه حسين بن على نك رضى الله عنهما قتلنه امر ايتدى •
وبعض علما لعنتى جائز كورمديلر • وديديلر انك قتلنه راضى
دكل ايدى • اما بو كتابك اول مؤلفى كه لسان فرس ايله
تأليف ايتمشدر • اول ايدركه • شيخ الشيوخ ابو الفتح خواجه محمد

پارسای

پارساى بخارى حضرتلرندن قدس سره صوردم كه يزيد بن
معاويه يه لعنت ايتمك وارميدر • بيوردیلركه بزم علمامز
يزيده لعنتى جائز كورمديلر • وانلرك كلام مباركندن بو مفهوم اولديكه
انك حقنده • سكوت اولى در وانك امرنى مشيت حقه
تفويض ايلمك يكركدر • وحضرت رب عزتدن مسؤل اولات
بودركه • هواجس نفسانيه • ووساوس شيطانيه دن ودليلرى
كلمهٔ كفردن • وطعن صحابيدن صاقلوطوته • بفضله وكرمه
ولطفه آمين يا مجيب السائلين باب دوم اهل بدعت وضلالتك
بطلان اعتقاداتى بياننده در امدى بلكه اى طالب راه دين
واى مسترشد طريق يقين • دين اسلامى محافظه ايتمك
واعتقاد اهل كلامى صقليوب ومتق • اهم مهماتدن واشرف
مطالبدندر • خصوصا بر زماندن كه اهل بدعت واصحاب
غوايت • بو امت حميده شيمه سيرت ايچنه يول بولمشدر •
واهل سنت وجماعت ايله قريشمشدر • وشب وروز خلايقى
اضلاله دورشرلر • ومذهب باطللرينك ترويجنه چالشرلر •
وباطلى صورت حقده كوسترلر • واسب فكر فاسدى صورت
ميدان صدقده يلديررلر • وحقيقتى ايله نظر ايدرسك مذهبلرى
نفى صانعه چقر • وبعضيلرك مذهبلرى انكار نبوته وارر •
پس بعضيلرك اعتقاداتى خراب ايدرلر • حال بوكه انلرك خبرى

یوق • وبعضیلرك ایمانن یله ویررلر حال بوکه انلرك اکاهی
یوق الذی یوسوس فی صدور الناس من الجنة والناس
وبو رساله ده اولن کمسهلره تنبیه درکه انلرك مرآت دللرین
بطالت صداسی هنوزد و عمشدر • وقساوت قلب دخی انلره
مستولی ولمامشدر ثم قست قلوبهم من بعد ذلك فهی
كالحجارة او اشد قسوة مرتبه سنه لاحق اولمشدر اولئك
كالانعام بل هم اضل سلکنه منسلك لردر • واهل بدعت
وضلالتك اعتقادانی التی طریق ایله مشاهده اولنور •
بوایامده طریق اول بعض جهال متصوفه درلرکه هر کمسه که
حق تعالینك طاعتنه توجه ایلیه • وحق تعالیدن غیردن هرنه
ایسه اعراض ایده • ووقتی حق تعالینك ذکرنه مستغرق اوله •
خصوصا شول ذاکرکه مقارن خشوع وتضرع اوله • وکوکلی
مطمئن اوله • خشوعله وباطنی منقطع اوله محبت دنیای فانیه دن •
وداخی شهوانی لذاته میل ایتمکدن • ونفسی پاك اولمش اوله •
اخلاق ذمیمهٔ شبعیه دن • بدرستی انك کوکلی منور اولور •
ذکر نوریله • ومراقبه واخلاص وطاعت نوریله • وظاهری
منور • ومزین اولور طاعت ایله • پس اول وقت حق تعالییی
مشاهده ایدر • امدی بورادن غلطه دوشرکه انك کوکلی نورنك
پرتوی • دماغنه یتشر واول نور ایله دماغنك حرفلری •

روشنالق

روشنالق حاصل ایدر • وبرسالك هرکاه که خارجی نسنهلره
نظر ایده • پس بصری اول نسنهلرك صورتنه یتشور بجاویف
دماغله که نور طاعتدن منوردر • واول صور اشیا دخی روشنالق
حاصل ایدر • کوکل نورندن • وسالك اول صورتلری مشاهده
ایدر • اول حالده که منوردر • وتخیل ایدرکه صور خارجی دخی
اول صورتلر کبی در • ودعوی ایدرکه حق تعالی اول صورتلره
حلول اتمشدر • وبو صورتلره اشاغه اینمشدر • واول شخص مخصوص در
بو مشاهده یه • اما حقیقتده اول نوردرکه کوکلدن دماغه پرتو
اورمشدر • پس صور اشیا اندن روشنالیق حاصل ایدر • وشایدکه
بو بیت بو معناده دینلمش که اوله بیت اینست کمال مرد در راه یقین
در هرچه نظر کند خدا را بیند وحق سبحانه وتعالی حلولدن
منزهدر طریق ثانی اولدرکه هم کیر واول طائفه دندرلرکه
شویله اتفاق دوشر سالکه که اجسامه متعلق اولمش ارواحی
مشاهده ایدر • روحانی مشاهده ایله • واول اجسامی دخی
مشاهده ایدر چشم ظاهر ایله • شویله که بر کمسنه آبکینه ده ضوءِ
کذشتهٔ مشاهده ایده • اول وقت آبکینهٔ دخی مشاهده ایدر •
وبرقاج نسنهلر دخی اول وقتده مشاهده ایدرکه • اول نسنهلردن
عبارت ایله تعبیر اولنمز • واول اثناده شیطان دخی اول کمسنهنك قلبنه
کذب القا ایدر • وکوکلنه وسوسه دوشرکه • بو برقاج نسنه

حق تعالی درکه حلول اتمشدر اونك کوکلنه • وحق تعالی بو تخیل فاسددن
بریدر • ومنزهدر کویا بو بیت بوکا اشارتدر **بیت**
از صفای می ولطافت وجام • درهم آمیخت رنگ جام مدام
واناورك کلامنده بونك کبی سوزجوقدر **من یضلل الله فلا هادی له**
طریق ثالث هرکاه که سالك منقطع اوله خلقدن • وحضرت
حق تعالینك ذکرنه انس تام • حاصل وجد وجهد ایدوب حق تعالینك
غیرندن اعراض کلی ایده • وکشاده دل وصبور اوله • وسبك سر
اولمیه • داخی قادر اوله • قول وفعلدن مالا یعنی دفع اتمکه
ودخی ثابت قدم اوله • وآفات قلبدن احترازایلیه • وهرکاه که
بو قاعده اوزره اوله کندو وقتن رعایت ایتمکه قادر اولوب
دوام کوستره حق تعالینك ذکرنه • پس حق تعالینك محبتی اکا مستولی
اولوب • جناب حضرته شوق کامل تحصیل ایدر • وجذبهٔ الٰهی انی
قاپر غالب احوالده • واتفاق ملأ اعلا یه اتصال معنوی روحانی
ال ویرر • انکچون که انلرکله مناسبت پیدا ایدر • وحق تعالینك
محبتنده وشوق الٰهیده انلرکله شریك اولور • پس اول اوقات
اتصالده برنسنه یه که توجه ایده • روحانی مشاهده ایدر •
ودعوی ایدرکه • حق سبحانه وتعالی یی مشاهده اتدی • شول نسنه
کبی که • واقعه ده ومناماتده کورر • وبو سالك غلط ایدر • و
حق تعالی دکدر بو مشاهده اتدکی نسنه ده کمان ایدر • وبو زعم

فاسد

فاسد واعتقاد کاسد در **ما یلقی الشیطان فی امنیته** قبیلندندر
وبو قصه بونك نظیره سیدر که برکمسه بریول اوزرنده اوتورر
وبولی بکلرتاکه ولایت پادشاهنی مشاهده ایلیه • واول
پادشاهك امراسندن بری که غایت هیبت وعظمت ایله اول کثرت
ایچنده بیله اول آرادن کچراول یولی بکلین کمسه شویله صنور که
بو پادشاهدر • اکر حاله واقف اولنلرك برسی اکا تنبیه ایده که
بو سلطان دکلدر اول اعتقاددن دونه • والا شویله که کمسه
تنبیه ایتمجك اولورسه • اول کندونك خطاسنده شویله باقی
قالور • حق سبحانه وتعالی بزی کندی عصمتنده اعتقاد باطلدن
صقلیوطوتا انشا الله تعالی **طریق رابع** شول جهال متصوفه
درکه دیرلر هرکاه که سالك التفاتنی قطع ایلیه حق تعالیدن
غیریدن وکندونك ظاهرنی وباطننی دوندره • شول نسنه دن
که اول نسنه کندویی حق تعالیدن وحق تعالینك ذکرندن برغیری
نسنه یه مشغول ایده • ووحشته براغه انی شول نسنه که غیر
ذکرخدادر • واستمیه الا انی استیه که ذکردن وطاعتدن
انکله انس دوتمشدر • واول نسنه که واردات غیبی دن
کندویه وارد اولورنه لذت جسمانیه ونه غدای روحانیه
طلب ایده • انکله دنیاده واخرتده • پس حق تعالینك جناب
عزتنه • توجهدن غیری دخی مصلحتی اولمز • وذکر وطاعتده

انچون استر • اکر بونك اوزرینه قرار ایدوب • بوندن تجاوز اتمیه
زهی بشارت • زهی بشارت اکا • بو اول کمسه درکه امید دوتراکه
ما لا عین رات ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر
وگاه اولور که سالك بوندن • تجاوز ایدر • وطاعته مداومت
ایدر • وعجب دن وریادن وسمعه دن احتراز ایدر • اول وقت
منکشف اولور • انك روحنه حق تعالی صفتلرندن بر صفت واول
صفت بر صورت ایله • حق تعالینك اذنیله متجلی اولور • وطاعت
زیاده اولدقجه • اول صورتك دخی حسنی زیاده اولور • اول
غایت ایله که بر محبوب شکلندن اولور • وسالکك محبتی زیاده
اولدقجه اول صورتك حسنی زیاده اولور • وگاه اولور که
افراطله کوزل اولوب حسنی زیاده رونق طوتر • دخی سالکی
دهشته براغور • واعتقاد ایدر که اول صورت حق تعالی در
اکر مرشد ارشاد ایدرسه بو ورطه دن خلاص اولور • والا کندونك
اول خطاسندن قرار ایدر قالور • نعوذ بالله من ذلك • وشویله
روایت ایدرلر که • گاه سالك بو صورتدن محو اولور • وگاه اولور که
صورت سالکدن محو اولور • اما سالکك محو اولدوغی • حق تعالینك
جناب عزتنه توجه تام ثمره سی ایله در • وصورت محو اولدوغی
سالکه • انکشاف صفت ثمره سی ایله در • وبو وقتده گاه اولور که
شیطان القا ایدر که • سالك حق تعالیه واصل اولدی دیو وانکله

براولدی

براولدی دیو ویررلر که • بو مقامده حسین بن منصور الحلاج
دخی بونك امثالی کمسنلر انا الحق دیدیلر وهم بو معنی ده در
شیخ عطار قدس الله سره العزیز سلطان العارفین ابو یزیدن
نقل ایلدی نظم چنین کفتست آن خورشید اسلام • که طالع
شد ز برج خاك بسطام • که من ببریدم در کاه بیگاه •
سه باره سی هزاران سال در راه • چو ره دادند در عرش مجیدم
همانا پیش آمد بایزیدم • بدو کفتم که یا رب پرده بر دار
که پرده بایزید آمد بدیدار • وگاه اولور که سالك کمان ایله در
بلکه اعتقاد ایدر • بو نسنه که اکا کوروندی • حق سبحانه وتعالی در
وبو واقعه نك انقضاسندن خطاسنی بیلور • اکر بو کمسنه
محفوظ اوله یاخود اهل علمدن اوله • یقین دلیل ایله بیلور که
حق سبحانه وتعالی صورتدن وجسمدن منزهدر • وحق تعالی
جسمانی دکلدر • ومکاندن وجهتدن دکلدر • یاخود بو کمسنه
بر مرشد محققه • واصل اولوب دخی بر مرشد محقق نجه بونی
ارشاد ایده • والا اول کمراهلقده قالوب • حقه مراجعت اتمز
المعصوم من عصمه الله وبایزیدك کلامی بو بابده حجت اولمز
زیرا سلوکی وقتنده کندی واقعه سندن حکایه ایدر • وشك
یوقدر که آنی بو مقامدن کچورمشلردر • ولازم دکلدر انك
معتقدی اول اولمش اوله • ومدت مدید سالکك واقعاتنده

قوۀ متخیله بو معنایی تصویر ایدر • بو صورتک که ذکر اولندی
وسالک اعتقاد ایدرکه بو صورت حقدر • بوندن صکره صفای
قلبی زیاده ایدر • کثرت ذکر ایله • واخلاص طاعت ایله •
ومألوفات حسیه دن منقطع اولمغله قرار طوتار • واثار
بهیمیۀ سبعیه اندن ایراغ اولور • ودخی متحد اولور •
کندونک حضرت پروردکاری • ایله اتحاد تام ایله وبوندن صکره
انک روحی صورت مکاننده نور کورر • کندی واقعه سنده
دخی اثنای ذکرده وعباداتده تا حق تعالی دیلدکی مقداری
اول نوری کورر • ومتنبه اولور • بو حال کجدکدن صکره که کمان
فاسد ایمش • وبوندن صکره بو مقامدن ترقی ایدر عملی زیاده
اولمغله • دخی یقینی زیاده اولمغله دخی استعدادی وخوش
حاللغی زیاده اولمغله • واول نوری کورمکلک دخی تدریجله
منقطع اولور • واول نور مکاننده بر معنی مشاهده ایدرکه
مقام سابقده صورت مکاننده نور کوردوکی کبی • وکاه اولورکه
بو واقعات دوشده ال ویرر • یعنی دوشده واقع اولور •
وانک اثری کندی نفسنده ادراک واکلر شول شرطله که
دینده صلب اوله • یعنی محکم اوله • وتوکلی حق تعالیه قوی اوله
پس اول وقت دنیای دنیه نک خساستی ظاهر اولور • دخی
دنیایه التفاتی منقطع اولور • وتوجه باطنی قوی اولور •

وقلبی قدرت تام حاصل ایدر • وقوای بشریه کندویه مطیع
ومنقاد قلور • شول وقتده که اول حضرتک جنابنه توجه
ایده • داخی نیجه اثار عجیبه ادراک ایده سالک کندو نفسنده
ومعنی دیمشدر نظم دل چه خورد ست عجب دوش که من محمودم •
با نمکدان که دیدست که من در شورم • هرچه امروز زیم برکشتم تاوان نیست •
هرچه امروز بکویم بکنم معذورم • جان تو بی هر نفسی از لب من می اید •
تا شکایت نکند جانکه زجانان دورم • وبو مقامده تجلی ذوقی
دیرلر • وبو مقام نهایت سیر الی الله در • لیکن انک درجاتی بی
نهایه در • وسالکه تفاوت استعدادنه کوره فیض ویریلور
کندونک اوقاتنده • وبو مقامک درجاتنه حیات ابدیۀ اخرویه
وفا ایتمز • حیوۀ دنیویۀ فانیه نک نه مجالی اوله • یعنی بو مقامک
درجاتنه حیوۀ ابدیه وفا ایتمدوکی تقدیرجه حیوۀ فانیه
نیجه وفا ایدر • امدی بلکل که ای بنم قرنداشم • وای بنم عزیزم
مقام تجلیات طریق سلامت ایله اله کیرمز • وحاصل اولمز خصوصا
بو ایکی قسم اخیرده • مکر شول کمسه لرکه سالک • محبت الهی ده منفرد
ومنفرد در انقطاع ده • حق تعالی دن غیریدن نه وارسه •
وپیشتر واوله لذات فانیه دن کلیا محجوب منقطع اوله • وبو مقامدن
حکایت ایتمک همان عنقا حکایتنه بکرز • اما لایق دکلدرکه
طلب ده تقاعد ایده سن ع سن استه ویرمک اللهک دیمشلر

وبعضیلر دیمشلرکه بو مقام حل اولمز • نته که عاشق رومی بیورر
قدس الله سره مثنوی اندرین بحر بیکرانه چو غول •
دست و پای بزن زبان نکنی • وهم کیرو بو معنیده برکمسه
دیمشدر بیت بکاهلی ننشنی که این عجب کاریست • عجب ترین که چرا بی چنین
عجب نکنی • وبو کلام مدعی سالکینه تحریض واردر • زیرا دیرلرکه
یعنی اوقاتنی مرشد الله کیرمز • وکاه دیرلرکه خرقه ولقمهٔ
بی شبهه اله کیرمز بو زمانده • وبعضیلر دخی دیرلرکه ادب
سلوکی بز رعایت ایده مزز • واتمکه قادر دکلوز • امدی بو کلامک
ردی ایچون عاشق رومی بیورر قطعه لنک ولوک وخفته شکل وبی ادب
سوی او می پوی واو را می طلب • کرکران وکر شتابنده بود •
عاقبت جوینده یابنده بود نثر امدی بل واکاه اول ای بنم
برادرم وای بنم عزیزم • مادامکه سالک شول ذکر اولنن صفات
ایله که متصف اولمیه • وتخلیهٔ قلب ونفی خواطرکه اکا غالب
اولمیه • ودنیایه میل اتمکدن کلیا اعراض اتمیه • بو سالک
مطلوبنه واصل اولمز • ودخی شیاطین جن وانس دن ایمن اولمز •
وهر کمسنک که نفسنده محبت دنیا وشهوات نفسانی یه میلی
غالب اولسه • وصفات بهیمیت • وسبعیتنده کامل اولسه
حال بو که شواغل دنیادن جلای قلبه ونفی خواطره دوشسه
بو تجلیه اکا اصلا قلمز • وفائده بولمز • وکاه اولورکه شیطان

انلر ایچون برایش کوسترر که • باطلی صورت حقده اظهار ظاهر
ایدر • وبو فیضدر دیو تصور ایدرلر • وواردات غیبیه دردیرلر •
وجملهٔ کراماتندندر دیرلر • وکندولرینی تمام کارده یوز دیو
کمان ایدرلر • کندولر خود فاسد خلقی دخی افساد ایدرلر •
وبعضیلر بو ورطهٔ هلاکدن خلاص اولورلر • ذکر خفی یه
ملازمتله که قلبلرنه غالب اوله • ونار ذکر قلوبنک رطوباتی
خشک ایدوب رقیق ایلیه • وتجاویف قلبی فراخ ایده یعنی
قلبی اینجه ایده • وایچین ککیده • وانک علامتی بودرکه •
قلبنده لذت ذکری ادراک ایده • وامور عجیبه مشاهده ایده
خصوصا ذکرده حضرت روح قتنده • وکاه اولورکه کوزلرندن
ویا اغزندن شعله کلور • وکاه اولورکه بولی قان اولورکه •
قلبی اول نار ایله ارتمشدر • وبو نار اول ناردرکه شاعر ایدر •
بیت کوینید سوز اتش باشد نصیب کافر • محروم از اتش تو جز بولهب ندیدم
وهر کمسنک کوکلنه بو نار مسلط اولمیه • انک کوکلنه غیب
قپوسی اچلمامشدر • وکاه اولورکه بعضیلرک قلبی صلب وغلیظ
اولور • تأثیر نار ذکره قابل اولمز • یا کرسن درجان مقربین ارمیشر
اولور • وبو صفت مذکور ایله متصف اولمین کمسنیه طریق اولدرکه •
علی الدوام فرایض عباداته ونوافله ملازمت اتمک کرک •
ودایم ذکر اتمک اوزره اوله • وشریعت محمدیه ده استقامت

كرك كه جميعى احوالده لابد در • وتعظيم ايتمك كرك • شول
نسنه‌يه كه حضرت عزت قبلندن وارد اولمشدر • وبو نسنه
جميعى خيرك مفتاحيدر • ولكن بو زمانه ده چوق كمسلر
واردركه امر ونهى شرعيى تعظيم ايتمزلر • ومحرمات شرعى كندو
نفسلرنه آسان ايدرلر • وارتكاب محرماته ومناهيه عوامه رخصت
ويررلر اولئك الذين خسروا انفسهم وضل عنهم ما كانوا يفترون
ودخى شويله كركدر دركه • سالك احتياط ايليه كندو شاننده ومجارى
كارنى تفحص ايليه • ودخى كندونك همتى اتكندن غبارى سلكه
وبو كار ميسر اولمزا الا امامك مذهبنه متابعت ايله اولور •
اندن صكره كه استغفار ايده • شول تقصيردن كه واقع اولمشدر •
رعايت قوانين شرعده • وهر كمسه كه حق تعالى نك طاعتنه •
مواظبت ايتمكه كاهلك ايده تحقيق اول شويله بلسون شيطان
انك قلبنه مسلط اولمشدر • پس جهد ايده كه حق تعالى يه صيغنه
وچوق تضرع وزارى قله • وتجديد وضو وتجديد غسل ايده
تا اول كاهلك اندن زائل اوله • وزنهار اول كاهللغى محقر
طوتميه • واندن غافل اولميه تا كه اكا شقاوت قپوسى اچلميه •
وباطللر ايله وكمراهلر ايله • مصاحبت ومخالطت ايتميه •
ومالا يعنى كلامى ترك ايده • وقرائت قرآنه ومداومت ذكره
مشغول اوله • وتقليل اكل وشربه • وكثرت صيامه درشه

وفقرا

وفقرا ايله موانست ايده • وملهو فلره فريادرس اوله • يعنى
عاجز قالمشلره مدد ايده • وقساوت قلبنك ازاله‌سى تحصيلنه
دورشه • ومحبت فانياتى قلع ايده • واول لذت فانيه
محبتى يرينه حق تعالى نك محبتى وبو بر كاردركه از كمسيه ميسر اولور •
والله ولى التوفيق والتبصير طريق خامس اولدركه •
انلار ديرلر هر كاه كه سالك ثابت القدم اوله • مقام ثالثده
واتصالات روحانيه‌سى قوى اوله • دخى ملأ اعلايه ايرر
اول • بدرستى ملأ اعلا انوارندن اكا بر نور عارض اولوركه
روشن ايدر انك روحنى واول نورك اثرى اكا ظاهر اولور •
وساير بدننده دخى اول نورى ادراك ايدر • وبو حالى سالك
ظاهرده وباطنده ادراك ايدر • بلكه سالك قوى القلب
انلرك انوارندن چوق نسنه قبول ايدر • يعنى چوق نسنه
تحصيل ايدر • وكاه اولوركه كندونك مجرد اراديله وتعلقيله
ايش ايدر • وتسلط همتيله بعضى اشلرى ابطال ايدر • شوكا
بناءً كه ملأ اعلا مدبرات امردرلر • وحق تعالى نك امريله
ايش ايدرلر • ومجرد تعقل ايله ايشى تمام ايدرلر • نته كم صاحب
اشراق بويله نقل اتدى • پس بو سالك دخى انلرك كارى
كبى كار ايده • اول اتصال روحانى واسطه‌سيله ومجرد
توجه ايتمسيله اول كارى تحصيل ايدر • وكندونك قوت قلبى

ایله هر نسنه یی تصرف ایدر • وهرکاه که سالك کندو نفسنده
بو معنی یی وبو قدرتی اکه کوره • وسببین بلمیه • پس اعتقاد
ایدر که بو کاری انکچون ایدر که • حق تعالی یه واصل اولمشدر •
وحق عز وجل بو سالکك ذاتنه حلول اتمشدر • وانك ذاتی
اشغه کلمشدر • یاخود حق تعالی ایله متحد اولمشدر • حال بودر که
بو کار یا نفسندندر یاخود شیطاندندر • یعنی بونی بویله
ادراك اتمك حق تعالی خود حلولدن منزهدر طریق سادس
اندر که هرکاه که سالك مقام رابعده ثابت قدم اولمق میسر اوله •
وحق تعالینك تجلیات صفاتیله انك روحی مکرر اوله • وانوار
الهی ایله مستنیر اوله • واول تجلیدن انك قلبی حظ تمام ایله
حظ ایده • واول نوردن بر روشنالق فائض اوله انك جوارحنه
وجوارحی انك روشنالغیله روشن اوله • وبونك نحواسنه
اشارتدر حدیث قدسی نبوی ده که بیوردی لا یزال عبدی
یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فکنت سمعه الذی به یسمع
وبصره الذی به یبصر ویده التی یبطش بها ورجله التی
یمشی بها وان سالنی لاعطیته وان استعاذنی عذته
یعنی دائما بنده تقرب ایدر • نوافل ایله حتی بن انی سورم •
پس ایشدر قولاغی بن اولورم بمثله ایشدر • وکورر کوزی بن
اولورم بمثله کورر • دوتر الی بن اولورم بمثله طوتر • ویورر ایاغی

بن اولورم

بن اولورم بمثله یورر • اکر بندن دیلسه دیلکین قبول ایدرم
واول دیلدوکی نسنه یی اکا ویرورم واول بکا صغنسه بن دخی
انی صقلرم • وبو سالك مذکور منقلب اولور • حالدن حاله
وکثرت ذکردن جوق اثرلر ظاهر اولور • وکلام قدیمده حق تعالی
بو معنی یه اشارت ایدوب بیورر واذکروا الله کثیرا لعلکم
تفلحون وکاه اولور که بو مرتبه ده شیطان القا ایدر • بو سالکه
که حق تعالی انك وجودنه حلول اتمشدر • وانلرك بو کماننه
مناسبدر بو شعر بیت دردلو جان خانه کردی عاقبت
هردو را ویرانه کردی عاقبت وکاه کمان ایدرلر که حلول
اتمدی • اما متصل اولدی نته که شاعر ایدر نظم عشق امد وشد
جو خونم اندر رك وپوست • تا ساخت مرا تهی وپر کردن دوست •
اجزای وجودم همکی دوست کرفت • نامیست زمن برمن وباقی همه اوست
واکر اتصالدن بو معنی دیلیه‌لرکه • سالك کندو سلوکنده فانی
اولور • وحقیقتده حق وجودندن غیری وجود کورمز •
بو اعتقاد درستدر • ومحققین اعتقادنه موافقدر • واکر
اتصالدن بر غیری معنی دخی دیلیه • که جسم جسمه متصل
اولور کبی دییه شك یوقدر که • حق تعالی بو معنی یه اطلاق
اتمك روا دکلدر • اکر بر کمسه سؤال ایدرسه که بر کمسه بو مرتبه ده
بو مرتبه یه یتشسه غاوی وکمراه اولورمی جواب ویریلور که

بنی ادمدن هیچ برکمسه مکر شیطاندن امین دکلدر ۰ انبیا
واولیادن غیری انلر دخی خوف خاتمه دن خالی دکللردر ۰
وقصهٔ بلعم وقصهٔ برصیصا وقصهٔ ثعلبه دلیل
واضحدرکه ۰ اولیا کید شیطاندن امین اولمزلر ۰ وانبیایه خطا
جائزدر اما خطا اوزره استقرار جائز دکلدر ۰ یعنی خطا
اوزره مقرر اولوب قالمق روا دکلدر ۰ بلکه انبیادن خطانک
وقوعنه کلام رب العزت ناطقدر ۰ قال الله تعالی واما ینسینک
الشیطان فلا تقعد بعد الذکری مع القوم الظالمین واما ینزغنک
من الشیطان نزغ فاستعذ بالله وقصهٔ ادم ۰ وداود وایوب
ویوشع ۰ وقصه سلیمان علیهم السلام وقوع خطایه دلالت
ایدر ۰ وبعضی محققین دیرلرکه ۰ اول کمسنلرکه حق تعالینک
معرفتنده مجاهد ایدرلر ۰ اند نصکره مشاهده ایدرلر ۰ واثناء
مشاهده ده غلط واقع اولور ۰ انلرک حالی اول کمسنلر
حالندن جوق بکرکدرکه ۰ انلر عملدن تقاعد ایتمشلردر ۰ و
جهاد نفسدن ۰ وجهاد شیطاندن بری اولمشلردر ۰ وبعضی
محققلر کنه بزوم مشایخمزدر ۰ قدس الله ارواحهم ۰ بیوردیلرکه
حقیقتده مرشد حق تعالی در که ۰ حق تعالینک مخلص قوللریکه
نفسه وشیطانه جهاد ایدرلر ۰ حق تعالی انلره جهادی ارشاد
ایدر ۰ وقومازکه خطاده قرار ایده ۰ اکرچه انلری مبتلا ایلدی

عداوت

عداوت شیطانه وعداوت نفسه ۰ ولیکن غالب احوالده ۰
عنایت الهی وتوفیق ربانی انلرکله بیله اولور ۰ وقومزکه
خطاده قرار ایدوب قاله لر ۰ وکلام قدیمده بو معنی یه اشارت
واردرکه ۰ حق تعالی بیوررر ان عبادی لیس لک علیهم سلطان الا
من اتبعک من الغاوین وشول کمسنلرکه خطاده قرار ایدوب
قالورلر ۰ انلر اول کمسنلردرکه غاویلردر ۰ اول امرده همتده
صادق دکللردر ۰ بلکه انلرک ایشلرنده شایبهٔ ریا وسمعه
وطلب شهرت وار ۰ امدی دخی بونلره بکزرنه واریسه
یاخود انک حالی مبدل اوله ۰ العیاذ بالله تعالی شقاوتدن
ونقصاندن کمالدن نصکره ۰ ونه افتلردن نفسی تهذیب
وتطهیر ایتمکده ۰ حق تعالی یه صغنمغله هیچ برشنه برابر اولمز ۰
خصوصا کوکله شبهه خطورنک ظهورندن ۰ دخی وساوس
شیطانیه نزول ایتدوکی وقتده ۰ اما حدیث نفس اماره
دخی ذکر خفیه اشتغال کوسترمک ۰ وحق تعالینک جناب
عزتنه تضرع ایتمک ودوام استغفار ایله زائل اولور ۰ و
کمال خشوع قلب اصل کلیدر ۰ یقین طلب ایتمکده ۰ وسالکی
مکر شیطاندن خلاص ایلمکده ۰ ودیرلرکه زهر جوقدر ۰ وتریاک
ازدر ۰ وهیچ بر تریاق اول حالده شیخ مرشده برابر اولمز ۰
یعنی سلوک اولنده شیخ مرشد کبی تریاق اولمز ۰ وبعضی

اولولر و عزیزلر شویله دیدیلر که جمله آفاتدن بری بودر که
کندو نفسنه تکلیف اید جوعی و عطشی و بیخوابلغی
یعنی اجلغی و صوسزلغی و اویخوسزلغی که، نفس اکا
تحمل ایتمسه کرکدر، و چوق کمسنه‌لر بویله ایتدیلر، و کسر
نفسه ملازمت ایتدیلر، اول مقامده هلاك اولدیلر،
امدی شویله کرکدر که مبادی احوالده نفسی رفقله طوته‌سن
تا عاجز اولمیه، حضرت رسولك علیه السلام قولی مقتضاسنجه که
بیورمشدر نَفْسُكَ مَطِيَّتُكَ فَارْفُقْ بِهَا یعنی نفس سنك
بنجك طوارکدر، پس اکا رفق ایله دیمکدر، و تدریجله ریاضته
معتاد قیل و قساوتی ازاله ایتمکه مشغول اوله که، سعادت نفس
انده در، و اکر نفس ادای فرضده و سنتده، و جماعت ملازمتنده
اظهار عجز ایدرسه اکا رفق ایتمك کرکدر، زیرا دین اسلامده
بو اموردن چاره یوقدر، و ضعف نفسه بونده ملتفت اولمق
کرکدر، کبار مشایخدن بعضی طاب ثراهم تحقیق ایتدیلر،
و دیدیلر که، ار کمسه‌یه میسر اولورکه، تصحیح عقاید ایدوب، دخی
انی محکم ایلیه، و تهذیب صفات ایدوب دخی تنقیح ایلیه،
و تخلیص افعال و اقوال ایدوب، دخی انی تشدید ایلیه،
زنهار سنك اوزرکه اولسون ای عزیز برادرم که شك و شبهه‌دن
عقیده‌ء خالصك این کوره، دخی سنك اوزرکه اولسون دین

احوالن

احوالن تفتیش و تفحص ایده کور، دخی بونی بلمك کرکدرکه،
دین امرنده مساهله روا دکلدر، و بر کمسه‌یه تقلید ایتمیه‌سن
که اکا اعتماد اولمیه، پس اکر سنك عقل معینك اولورسه
کرکدرکه، اعتقادکی اهل سنت و جماعت اعتقادنه اویدوره‌سن
انلرك روشنه مداومت ایده‌سنکه انلرك اعتقادی،
رساله‌ده ذکر اولنمشدر، و سنك اوزرکه اولسون سفله‌ء
مقلداندن اولمیه‌سن که انلر بآذان الانعام یسمعون
و بعیون البهائم یبصرون و بقلوب العماء یعقلون و بو مقامده
بلمك کرکدر اول کلمات که سادات علماء صوفیه‌دن و کبار
مشایخدن، رحمهم الله بایزید بسطامی کبی و شیخ عطار و مولانا
جلال الدین رومی کبی که نقل ایتدیلر، اول کلماتك ظاهری
مخالف شرعدر، و اول کلامك صحتنده بحث واردر، صحیح
اولدوغی تقدیرجه ده اول کلام مأول در، شول تأویل ایله که
اکثری، متأخرلرك رساله‌لرنده مذکوردر، شول وجهله که
زائل ایدر، انك مخالفتنی که، مأول اولمیه، یاخود قابل
تأویل اولمیه، و بوکا حمل ایتمك کرکدرکه، انلرك اوایل سلوکنده
و غلبه‌ء مواجیدندن صادر اولمشدر، و هیچ بر کمسه انلردن
نقل ایتمدیکه انلر تا آخر عمرلرینه دك اول اعتقاد اوزره اولالر
بلکه بونك خلافی منقولدر، شویله که نته که بایزید بسطامی

حضرتلرینه دیدیلرکه سن حالت وجدده ایکن دیدک که
سبحانی ما اعظم شانی جواب شویله دیدیکه بن واقف
دکلدم اکر بو کلام بردخی بنده ن صادر اولورسه باکه بچاق
اورک دیدی پس کیرو برکره بونی دیدی اوج ویا دورت
کشی قالقدیلر دخی حضرت بایزیدی بچاقلر ایله صنجدیلر
پس جمله بچاقلر کندو کندولرنه صانجدیلر بایزیده اثر ایتمدی
خسران وکل خسران اول کمسنیه که شرعه مخالف سوز سویلیه
دخی تأویلن بلمیه وهیچ عقلله ونقلله اوله مصحح اولمز
شویله که فرقهٔ وجودیه که حقک طاعتندن اعراض ایدرلر
اما جماعتی رعایت ایتمک دلرلر خذلهم الله تعالی فی الدارین
وانلرک محصل کلامی دهریلرک اعتقادنه واردر اکرچه که
ظاهرا انکار ایدرلر ودیرلرکه عالم قدیمدر ومؤثردن
مستغنی در وفرقهٔ وجودیه عالمی نفی ایدرلر ودیرلرکه
حق تعالینک وجودندن غیری هیچ برنسنه وجودده دکلدر
یعنی عالمده هیچ برنسنه نک وجودی یوقدر همان وجود
حق تعالینکدر دیرلر شویله که شاعر دیر بیت
نیست غیر او وکر هست آن هم اوست در نکر ابن بن عالم وان عالم اوست
غیرتش غیر در جهان نکذاشت لاجرم عین جمله اشیا شد
وامام غزالی رحمه الله که جملهٔ مقتدای دین دندر

احیاء علومده شویله بیورمشلرکه ومن نطق بشیء منه
فقتله افضل فی دین الله من احیاء عشرة یعنی هر کمسه که
وجودیه کلماتی کبی کلمات ایلیه انلرک دیننده انی
اولدرمک افضلدر اون کمسهٔ زنده ایلمکدن ووجودیه دن
بر طائفه واردر که انلره حشویه دیرلر بو قوللک ظاهرنه
اعتقاد ایدرلر وادراک ایتمزلرکه واجب تعالینک وجوداتندن
بعضی جواهردن اعراض اوله پس انلرک اعتقادلرینه کوره
حق تعالی جواهردن واعراضدن مرکب اولمق لازم کلور وقابل
فنا اولمق لازم کلور انکچون که بز مشاهده ایدرزکه جواهر
واعراض فانی اولورلر وحالدن حاله دونرلر سواد شعر
بیاضه منقلب اولدوغی کبی هرکاه که خشب فانی اولوب تراب
اوله وهرکاه که اتش انی یقه رماد اوله وبو جماعت اکر
تأمل ایتسلردی اول نسنه که کندولرک سوزلرندن لازم کلور
فی الحال اول سوزه راضی اولمیلر واول سوزدن دونرلردی
زیرا انلرک سوزلرندن لازم کلور وجود قرده وخنازیر
وکلاب ده وفازورانده وجود خدا اوله تعالی عن ذلک
علوا کبیرا ودخی لازم کلورکه هرکاه که حق تعالی برجماعتی
قهر ایتمش اوله وانلرک صورتنی انسان صورتندن قرده
وخنازیر صورتنه تبدیل ایتمش اوله پس حق تعالی کندوی قرده

انتهى

وخنازير اتمش اوله • انكچون كه بونلرك وجودی حق تعالی نك
وجودلويدر ديرلر • ودخی لازم كلوركه جهنم آتشنه كندو
كندوينی • حق تعالی یاقمش اولور • وحق تعالی كندو كندويه عذاب
اتمش اولور • وكوترئ اشياكه عالمده موجوددر • جمله
واجب اولمق لازم كلور • وعالمده هيچ ممكن موجود اولمق لازم
كلور • وبونده خود شك يوقدركه • حق تعالی نك قدرتی
ممكناتده تصرّف ايدر • اكر عالمده هيچ ممكن موجود اولميوب
كوترئ واجب وجمع اولورسه • پس حق تعالی هيچ نسنيه قادر
اولمامق لازم كلور • ونفی قدرت حق كفردر • ودخی لازم
كلوركه • حق تعالی نك قدرتی ذاتنه جاری اولميه • وحق تعالی يه
جسم وعرض ديرلر • زيرا جسمله عرضك وجودلری واردر •
يعنی هر وجوده حق تعالی درديرلر • بو تقديرجه لازم كلوركه •
هر كمسه كه حق تعالی يه عبادت ايليه كندی نفسنه عبادت
اتمش اولور • وهر كمسه كه حق تعالی يه طپه كندی نفسنه طاپمش
اولور • پس بونلرك كلاملری واعتقادلری مشركلرك كلماتنده
واعتقاداتنده دخی يرامزدر • زيرا مشركلر اثبات ولده
ارتكاب ايدلر • اما حق تعالی نك جسميتنه قائل دكللردر •
وحق تعالی مشركلره غضب ايدركندويه ولد اثبات اتدكلريچون
قال الله تعالی دعوا للرحمن ولدا وما ينبغی للرحمن ان يتخذ ولدا

ان كل من فی السموات والارض الا اتی الرحمن عبدا وهر
كمسه كه عبد اوله خدا اولمز • وبعضيلر بو مقامدن • تنزل
ايدرلر وديرلركه بز خدا دكلوز • اما صفات خدايوز ديرلر •
وبو معنی ده ديمشلردر بيت موجود حقيقتی بجز از ذات حدا نيست •
ماهيم صفات وصفت از ذات حدا نيست • واكر بو صفاتدن
مرادلری • موصوفله قايم اولن • وموصوفدن جدا اولمين •
صفات ايسه بو كلام دخی دائره اسلامدن بيروندر • زيرا
صفات ممكن موصوف • واجب ايله قائم اولمق حق تعالی يه
جسم اتصال اتمكدر • بو خود روا دكل وبو فرقه دن بعضيلر
ديرلركه بو موجوداتك • هر بريسی حق تعالی نك اسماسندن
هر اسمه مظهردر • يعنی انسان اول مجموعك يعنی كلی موجوداتك
مظهريتنه قابلدر • وحديث پيغمبردر عليه الصلوة والسلام
كه بيوررر ان الله تعالی خلق ادم علی صورته وبو معنی يه
اشارتدر ای خلقه مظهر الجميع صفاته وهر حسن وكمال كه
مخلوقاتده واردر اول حسن وكمال حق تعالی نك ذاتنك
صفاتيدرنته كه شاعر دير بيت ای حسن ترا بهی مقامی نامی •
وی از تو بهی دلشده پيغامی • كس نيست كه نيست بهره مند از تو ولی
اندر خور خود بجرعه يا جامی • وهر نقصان كه مظاهرده اولور •
اول انسانك قابليتنه راجعدر • وبو تعينات حق تعالی نك

اسمیدر• وهر نسنه که ماورای تعیناتدر حق تعالی در• وسن خود
بیلورسن که تعیناتك ماوراسنده جزء لا یتجزی در• اهل
کلام قتنده• وهیولی در وصورتدر حکما قتنده• وحقیقت
اعراضدر• اما ذوی العقول قتنده بونلرك هیچ برسیی تکریلغه
لایق دکلدر• وانلردن بعضیلر دیرلرکه هر نوعك صورتی
اللهك اسمیدر• واول صورت کندو هیولاسنه مخصوص
اولدوغی کبی در• اسمك مسماسیه اختصاصی• پس لازم کلورکه
هیولا خدا اوله• ودخی لازم کلورکه حق تعالی محل حوادث اوله
انکچون که نوعك صورتی متبدل اولور• اول کمسه قتنده که
هیولایه قائل اولور• وبو طائفه دن عجبدن عجب اولدرکه
سویلدکلری سوزی تامل اتمزلر• ونیجه جرات ایدرلر شول امره که
دلیل عقلی ونقلی انی رد ایدر• وبونك کبی سوزلری واعتقادی
سهل کوررلر وتحسبونه هینا وهو عند الله عظیم واکر
بو طائفه دن بریسنك کلامن که تتبع ایده سن کاه دیرکه جمیعی
اشیا عین ذاتدر• وکاه دیرکه جمیعی اشیا مظهر حق در•
وکاه دیرلرکه جمیعی اشیا مظهر اسمادر• وکاه دیرکه جمیعی اشیا
عکوس در• وانلردن بعضی حق تعالی اثبات ایدر• وتمثیل ایدر
بر نسنیه برك مشکل اوله• اشکال مختلفه ایله• کاه اولورکه
حق تعالیی صویه تمثیل ایدرکه• اول صو طوکب بوز اولمش اوله

پس اول

پس اول بوز شکلی که ظاهر اولور مختلفدر• وبرنیجه نوعله
نوعلنمش در• زیرا اول بوز پاره لرینك کیمی بیوك• وکیمی کوچك
وکیمی یومری• وکیمی یصی• وکیمی دکرمی• وکیمی سوری در•
اندنصکره فردلکی زایل اولسه یعنی طوکی چوزلسه کیر وصو
اولوب اشیاء متعدده متحد اولور• وکاه حق تعالیی دریایه
تمثیل ایدرکه انك صویی هوا اولوب بالایه مرتفع اوله• داخی
اندنصکره برقطره صو اولوب دریایه واصل اوله• وانلرك
محصل کلماتی بودرکه• حق تعالی هیولی اوله• یاخود باقی موجوداته
حلول ایده• حق تعالی خود بو مزخرفاتدن منزهدر• واکر انلردن
بریسی بو سوزلردن برسوزده الزام اتمك دیلیه سن برسوزه
دخی قچر• کیرو اول سوزده الزام ایده سن برسوزه دخی قچر•
شول وقت که مضطر اوله دعوی ایدرکه• بونی اهل ذوق اکلر•
یعنی بو کلامی اهل ذوق بیلور• یاخود مشاهده دعواسن ایدر•
وکاه دیرکه طور عقلك ماوراسنده برطور دخی واردرکه•
اول طور بر طوردرکه مکاشفه مشاهده طریقی ایله بعضی
نسنه منکشف اولورکه• عقل انك ادراکنده عاجزدر• شولکه
حواس معقولات ادراکنده عاجز اولدوغی کبی• واول طوردن
محقق اولمشدرکه• حقیقت وجود عین واجب الوجوددر•
نه کلی ونه جزئی نه عام ونه خاص بلکه جمیعی قیوددن

مطلقدر• وکاه اولورکه بوکلامی تلفظ ایدرلرکه بلمزلرکه
بوسوزنه دیمکدر• بلکه کمان ایدرلرکه باطلدر• امّا حبّ جاه
وعوام اورته سنده ریاست• وبوشمدیه دک ذکر اولنان
احوال شول متصوّفه نک بیان حاللریدرکه• انلر جادهٔ شریعتده
وحکم حدیث وقراندن طشره کتمشلردر• وبوطائفه ماننده
فرق اسلامده ایکن جوقدر• فرقهٔ مجسّمه• وفرقهٔ شیعه•
کبی وبونلردن غیری فرق اسلامده ضالّ جوقدر• علی الخصوص
که بوزمانده کی اهل بدعت که کندولره• درویش درویش دیو
آد قومشلردر• انلر بوز طائفه دوررلرکه• انلری صایمغه
حاجت دکل امّا فرق اسلامکه علم کلامده ذکر اولنمشدر•
یتمش اوج فرقه در• رسول اللهک علیه السلام حدیثی موجبنجه
که بیورمشدر ستفترق امّتی ثلثا وسبعین فرقة کلّها
فی النار الّا واحدة وهی ما انا علیه واصحابی ورساله
اخرنده انشاء الله تعالی بویتمش اوج فرقه ذکر اولنسه کرکدر•
تاکه اهل حق غیرلردن ممتاز اوله• وعلما رحمهم الله ایدرلرکه
بوحدیث معجزهٔ رسولدر علیه السلام• نیجه بیوردیسه ایله
واقع اولمشدر خاتمه فرق اسلامک کل دن کلی سکز طائفه در
معتزله• وشیعه• وخوارج• ومرجئه• ونجاریه• وجبریه•
ومشبّهه• وفرقهٔ ناجیهٔ• امّا فرق معتزله که اصحاب• واصل

بن عطادر• انلره معتزله ددکلری اکا بناءً درکه• حسن بصری
رحمة الله علیه مجلسندن عزلت ایلدی• اول وقت که حسن بصری
مجلسنه برکمسنه کلدی وایتدی که• یا امام المسلمین بوزمانده
برجماعت پیدا اولدیکه کناه کبیره اشلینی تکفیر ایدرلر انلردن
مراد خوارج ایدی• وبرجماعت دخی پیدا اولدیکه ایمانه معصیت
ضرر اتمز دیرلر• نته که کفرله طاعتک فائده سی یوقدر• پس
بزه نه وجهله حکم ایدرسن ددی• حسن بصری رحمة الله باش
اشغه ایدوب فکره واردی• واصل ابن عطا دیرلردی برشخص
وارایدیکه• شیخنک جمله مریدلرندن ایدی• ایتدی بز دیمزز که
صاحب کبیره مطلقا کافردر• یا مطلقا مومن در• انک بشقه
کفرله ایمان اورته سنده برمنزلی وارد ردی• پس حسن
بصری رحمة الله انی اول سوزدن منع ایلدی• اول قبول اتمیوب
حسن بصری مجلسندن جدا اولدی• وحسن بصری ایتدی
اعتزل عنّا واصل یعنی واصل بزدن عزلت اتدی• پس
انلرک لقبی معتزله قالدی• وبومعتزله برقاج مسائل
اعتقادیه ده فلاسفیه متفقلردر• مثلا حق تعالینک صفاتن
منع ایدرلر• وقرانه قدیم دیمزلر• وحق تعالینک دیدارینه
انکار ایدرلر• ومطیعه ثواب وعاصی یه عقاب اولمق• حق تعالیه
واجبدر دیرلر• اندنصکره یکرمی صنفه متفرّق اولوب•

صنف اول واصلیه دیرلر بونلر حق تعالی نک صفاتنی نفی ایدرلر
ودیرلرکه هر فعل که بنده دن صادر اولور بنده نک قدرتیله
صادر اولور • حق تعالی نک قدرتی انده اثر ایتمز • ومؤمن کرجهنمه
کیره ارتق طشره چقمز • وحاشا حضرت عثمان جهنمه کیرمسین
جائز کوررلر • نه مؤمن اولورنه کافردرلر • وامیر المؤمنین
علی یه دخی اول حکمی ایدرلرکه عثمانه اتدیلر • وعلی نک
وعثمانک وطلحه نک وزبیرک رضی الله عنهم شهادتلرین
قبول ایتمزلر صنف دوم عمرویه دیرلر عمرو بن عبیده منسوب
اولمغین • وبو عمرو زهد له وتقوا ایله مشهور ایدی • وبو
عمرویه طائفه سی قواعد سابقه ده واصل ابن عطایه تابعلردر
الا بو قدر وارکه بو طائفه نک بر فریقی تفسیق ایدرلر • یعنی
دیرلرکه • یا عثمان فاسقدر • یا خودانی قتل ایدن فاسقدر •
صنف سوم هذیلیه دیرلر هذیل ابن حمدان علافه منسوب
اولدقلری ایچون • وبو هذیل ابن حمدان علاف • معتزله نک
شیخی در • وانلرک طریقلرن مقرر ایدیجی در • وانلرک مذهبی
بودرکه • حق تعالی نک مقدوراتی فانی اولور • وجنت وجهنم
دخی فانی اولور دیرلر • وحق تعالی عالمدر • بر علمله که اول
علم حق تعالی نک ذاتی در • وقادردر بر قدرت ایله که اول
قدرت اللهک ذاتی در • وحق تعالی مرید در • بر حادثک ارادتیله

که محل

که محل دکل دیرلر • وبو روی زمین اولیادن خالی دکلدر •
واولیا انبیا علیهم السلام کبی معصوملردر معاصی ایتمزلر •
دیرلر • واهل جنت واهل جهنم جماد اولورد یرلر • وبو مذهب
جهنم ابن صفوان مذهبنه قریبدر • انکچون بونلره معتزلی
الاول جهمی الاخره دیرلر صنف جهارم نظامیه در
انکچون که ابراهیم بن سیاره نظامک اصحابی دررلر • وبو
طائفه یه شیاطین معتزله دیرلر • وبونلر دیرلرکه حق تعالی
قادر دکلدر شول ایشه که • قول اول ایشدن صلاح اولمیه
ودخی قادر دکلدر قولک ثوابنه وعقابندن آخرتدن اکسلده
وانسان روح در بدن انک آلتی در دیرلر • ودیرلرکه علم
جهل کبی در • وایمان کفر کبی در تمام ماهیتده • ودیرلرکه •
حق تعالی مخلوقاتی دفعةً خلق اتدی • یعنی براوغوردن
یارتدی • وخلقت آدم علیه السلام اولادنک خلقتی اوزرینه
مقدم دکلدر • لیکن بعضی ظاهردر • وبعضسی پوشیده در •
وقران معجز دکلدر • بلکه انک مغیباتدن خبری معجزدر •
ومذهب شیعه میل ایدرلر • ودیرلرکه امیر المؤمنین علی نک
اصلی متندن نص قران وار ایدی • اما عمر انی اورتدی وخلقه
کوسترمدی دیرلر صنفت پنجم اسواریه در بونلر دخی
نظامیه موافقدر • شول نسنلرده که ذکر اولندی • اما

انلرك اوزرینه زیاده ایدرلر • ودیرلرکه حق تعالی قادر دکلدر
شول نسنیه که انك عدمندن خبر ویرمشدر • یعنی معدوم
اولن نسنیه قادر دکلدر دیرحاشا صنف ششم اسکافیه در
بونلر ابوجعفر اسکاف اصحابیدر • وبونلر شویله دیرلرکه •
حق تعالی قادر دکلدرکه عاقله ظلم ایلیه • امّا صبیانه ومجانینه
قادردرکه ظلم ایده • صنف هفتم جعفریّه در بونلر جعفر بن
مبشّر اصحابیدر • وبوطائفه اسکافیّه یه موافقدر • امّا
انلرك اوزرنه زیاده ایدوب دیرلرکه • امّتك فاسقلری
اورته سنده زنادقه دن ومجوسدن بدتر کمسنلر واردر •
ودخی دیرلرکه • حدّ شرب خمرده اجماع که واقع اولمشدر خطادر
وبر کمسه که بردانه نسنه اوغورلسه فاسقدر ایمانی کیدر دیرلر
صنف هشتم بشریه درلر وانلر بشر بن معتمر اصحابیدر •
وبو بشر افاضل علماءِ معتزله دن ایدی • وبونلر دیرلرکه •
حق تعالی قادردرکه طفله عذاب ایلیه • واکر قدرتنه کوره عذاب
ایدرسه ظالم اولور • تعالی عن ذلك علوّا کبیرا صنف نهم مزوادیه
درلر ابی موسی بن عیسی بن صبیح مزوادك اصحابیدر • وبو
مزواد بشرك شاکردیدر وزیاده زاهد ایدی حتّی زهدی
بومرتبه ده ایدیکه اکا راهب معتزله دیرلر ایدی • پس بوطائفه
دیرلرکه حق تعالی قادردرکه • یلان سویلیه وظلم ایلیه اکر ایدرسه

کاذب

کاذب وظالم اولور • ودخی دیرلرکه انسان قادردرکه قرآن
کبی کلام سویلیه • امّا حق تعالی انساندن انی صرف ایتمشدر •
ودخی دیرلرکه • بر کمسه سلطانه ملازمت ایلسه وسلطان
ویردوکی لباسی کیسه کافر اولور • وکمسه اندن میراث یمز •
وهر کمسه که یعنی انك حکمی مرتد حکمیدر دیمك استر والعجب
حق تعالی نك دیدارینه قایل اوله کافردر دیرلر صنف دهم هشامیه
درلر بونلر هشام بن عمرو غوطی اصحابیدر • بوطائفه حق تعالیه
وکیل اسمن اطلاق ایتمزلر • زیرا وکیله موکّل کرکدر دیرلر •
وحق تعالی یه تألیف قلوب ایدر دیمیه لر • ودخی دیرلرکه حرامه
وحلاله دلالت یوقدر • وجنّت وجهنّم مخلوق دکلدر دیرلر •
صنف یازدهم صالحیه درلر بونلرك مذهبنده بو مشهوردرکه
علم وقدرت وارادت وسمع وبصر میّت ایله قائم دردیرلر •
صنف دوازدهم حابطیّه درلر بونلر احمد بن حابط اصحابیدر •
وبوطائفه نك مذهبی بودرکه • عالمك ایکی تکریسی واردر دیرلر
بریسی • قدیمدرکه اول الله در • وبر دخی حادثدرکه اول
عیسی بن مریمدر • وقیامت کوننده حسابی عیسی صورسه
کرکدر دیرلر • وحق تعالی قرانده وجاء ربّك والملك صفا صفا
دیدوکندن مراد بودر • وپیغمبرك علیه علیه السّلام ان الله تعالی
خلق ادم علی صورته دیدوکندن مراد همین بو معنی در •

يعنى عيسى برتكرى دخى درديمك اولور ديرلر • وامدى
بوطائفه كافردر ديرصنف سزدهم حدبيّه در وبونلر فضل
حدبيّ اصحابيدر • وبوطائفه دخى همان مذهب حابطيّه •
اوزرنه درلر • الاّ بوقدر واركه تناسخى زياده ايدرلر يعنى
روح انسان بربدندن جدا اولور بربدنه دخى كيرر • ودخى
ديرلركه • هرحيوان مكلّف در وحيوانات عجم عاقللر وبالغلردر
براوده كه اولا وبودار دنيادن غيريدر • وحق تعالى انلرده
معرفت • وعلم خلق اتمشدر ديرلر صنف جهاردهم معمّريه ديرلر
بونلر معمر بن عباد سلمى نك اصحابيدر • وبوطائفه نك مذهبى
بودركه • حق تعالى اجساددن غيرى نسنه خلق اتمدى ديرلر •
اعراض جسم وجوده كتوررخدا خلق اتمز ديرلر • وحق تعالى
قدم ايله موصوف دكلدر • وكندى نفسنى بلمز • وانسان دخى
ارادتدن غيرى فعله قادر دكلدر ديرلر صنف پانزدهم ثماميّه
درلر وبوطائفه نك مذهبى بودركه • افعال متولّديه فاعل
يوقدر ديرلر • وترسا وجهود وموغ وزنادقه اخرتده
تراب اولورلر • جنت وجهنّمه كيرمزلر • وبهايم واطفال وجوان
دخى تراب اولورلر • وكفّاردن هرقنقيسى كه كندى خالقنى
بلمسه معذوردر ديرلر • وانساندن غيرى هيچ كار صادر
اولمز ديرلر • ومذكور ثمامه مأمون خليفه زماننده ايدى

واكا تقرّبى وار ايدى صنف شانزدهم حياطيّه در وبوطائفه نك
مذهبى قدردر • يعنى افعالى عبادك قدرتنه اسناد ايدرلر •
مذهبى قدردر • سميع وبصير اولدوغى سمعه وبصره متعلّق
اولن احواله علمى اولدوغندن عبارتدر ديرلر صنف هفدهم
جاحظيّه درلر بونلر عمرو بن جاحظ اصحابيدرلر • وبو
جاحظ معتصم ومتوكّل زماننده حياتده ايدى • وبوطائفه نك
مذهبى بودركه • جميع معارف ضرورى در ديرلر • يعنى هرنسنه
كه معلومدر • بى تعليم حاصل اولور ديرلر • واجسام ذوات
طبايع مختلفه در • يعنى هر برجسمه بر طبيعت مخصوصه در •
نته كم مذهب حكماء طبيعيّون دخى بويله در • ودخى ديرلركه •
جواهر معدوم اولمز • واعراض اكا متبدّل اولور • وحق تعالى
جهنّم اهلن جهنّمه براقمز • بلكه جهنّم كندى اهلنى كندويه
چكر • وخير وشر كندويه قولك فعلندندر • وقرآن جسددر
كاه ار اولور كاه عورت اولور ديرلر صنف هژدهم كعبيه درلر
بونلر ابو القاسم محمّد بن كعبى نك اصحابى درلر • وبو محمّد بن كعب
بغداد معتزله سندندر جاحظك شاكرديدر • وبوطائفه نك
مذهبى بودركه • حق تعالى دن فعل بى ارادت صادر اولور •
وحق تعالى كندو نفسن كورمز • وكندودن غيرى دخى كورمز •
امّا بيلور ديرلر صنف نوزدهم جبّابيّه درلر بونلر ابو على بن

جبائی نك اصحابیدر. بو ابو علی بصره معتزله سیدر بونلر
دیرلر حق تعالی نك ارادتی حادثه در. اما محلی یوق. وعالم
فانی اولور. بر فنا ایله که محلی اولمیه. وحق تعالی متکلم در.
بر کلام ایله که حروف واصواتدن مرکب درکه. جسم ده خلق ایدر.
وحق تعالی نك دیدارن کورمك جائز دکلدر. وبنده یعنی قول
کندی فعلنك خالقیدر. وکناه کبیره یه ارتکاب ایدن مؤمن
دکلدر. اکر توبه ایتمیجك اولورسه ابدی قالور. واولیایه منکرلردر.
صنف بیستم بهشمیه دررلر بونلر ابی هاشم بن ابی علی
اصحابیدر. ابی هاشمك مذهبی همان باباسی ابی علی مذهبیدر.
اما مسئله ده متفرددر. بری بودرکه بی معصیت بنده ذمه
مستحق اوله یعنی بی کناه ملامت اولنمش اوله. بو اعتقاد
اجماعه مخالفدر. ومقتضای حکمت دکلدر. ودخی دیرلرکه
کناه کبیره دن توبه قبول اولمز صغایره مصر اوله. ودیرلرکه
حق تعالی نه معلومدر نه مجهولدر. نه قدیمدر نه حادث در.
فرقهء ثانیه اسلام فرقه لرینك کبارندن شیعه در یعنی
انلر امیر المؤمنین علی نك متابعتن اختیار ایدرلر. یعنی حضرت
علیء رضی الله عنه تفضیل ایدرلر. و پیغمبرمزدن صکره امام علیدر.
نص قران ایله یا ظاهراً یا خفیةً وشویله اعتقاد ایدرلرکه.
علیدن صکره فرزندان علی یه دکر. وانلردن طشره کتمز مکر

ظلم ایله. وشیعه یکرمی ایکی صنف در. انلرك بعضیسی
بعضنی تکفیر ایدرلر. واصول شیعه اوچ قسمدر. برقسمنه
غلاة. وبرقسمنه زیدیه. وبرقسمنه امامیه دیرلر. اما
قسم غلاة اون سکز طائفه در. اولکی طائفه سی سبائیه درلر
بونلر عبد الله بن سبانك اصحابیدر. وبو عبد الله بن سبا.
حضرت علی رضی الله عنه زماننده حیاتده ایدی حتی حضرت
علی یه رضی الله عنه انت الاله دیدی حضرت علی انی رد
ایدی. اول دخی جقدی مدائنه کتدی. وبو عبد اللهه
متابعت ایدنلردرکه علیء اولمه مشدر دیرلر. وابن ملجم شیطانی
اولمشدرکه. علی صورتنه کیرمش ایدی. ورعد علی نك صورتیدر.
وبرق تازیانه سیدر. وبوندن صکره یره اینسه کرکدر. وافاقی
عدلی طوتسه کرکدر. وهرکاه که رعد آوازن ایشتسلر علیك
السلام یا امیر المؤمنین دیرلر طائفهء ثانیه کاملیه درلر
بونلر ابی کاملك اصحابیدر. وبو طائفه نك مذهبی بودرکه.
پیغمبر علیه السلام اصحابنی تکفیر ایدرلرکه علی یه بیعت ایتمدیلر دیو
وعلیی دخی تکفیر ایدرلرکه. حق طلب ایلمدی دیو وتناسخه قائل
اولورلر. ودیرلرکه. امامت بر نوردرکه متناسخ اولور. یعنی
انتقال ایدر. برشخصدن برشخصه وکاه اولورکه برنده نبوت اولور
وبرنده امامت اولور طائفهء ثالثه بنانیه درلر وبو طائفه نك

مذهبی بودر که حق تعالی انسان صورتنده در • وحق تعالی نك
روحی علی یه حلول اتدی • اندنصکره اوغلی محمد حنفی یه •
اندن صکره بنوك اوغلی ابی هاشمه اندنصکره بنانه **طایفهٔ رابعه**
مغیریه در لر بونلرك مذهبی حق تعالی جسم در انسان صورتنده
بلکه رجل در نوردن و باشنده نوردن تاجی واردر • ومنبع
حکمتدر • وهرگاه که دیلدی خلق ایدر اسم اعظم ایله نیچون که
اسم اعظمی تکلم ایدر • باشنده نوردن بر تاج اولور • واندن
صکره قوللرك اعمالنی اوچی ایچنه یازدی واکا نظر اتدی
دخی غضب ایلدی • وغضبدن درلدی • واول عرقدن ایکی
دریا حاصل اولدیکه • برسی تاریك وشور • وبرسی دخی روشن
ولذیذ در • بوندنصکره اول روشن دریایه نظر اتدی وکندونك
سایه سن کوردی • اول سایه دن برزن نزع ایدوب اندن
شمس ایله قمری چقروب خلق ایلدی • وباقیسن فانی ایلدی
تاکندویه شریك اولمیه لر • وبوندنصکره خلقی بو ایکی دریادن
خلق اتدی کافرلری اول تاریك دریادن • ومؤمنلری اول
روشن دریادن خلق اتدی • واندنصکره محمد خلقه کوندردی
که خلق تمام ضلالتده ایدیلر • وامانتی اسمانه عرض ایلدی • یعنی
امامتی علی دن منع ایلمکلکی اسمانه وزمینه عرض ایلدی قبول
اتمدیلر • انسان تحمل اتدی ودخی انساندن مراد ابوبکردر •

یعنی

یعنی ابوبکر علی نك امامتن منع ایلدی عمر ایله • ودخی دیرلرکه
زکریا بن محمد بن حسین امامدر هنوز برطاغده زنده در •
وطشره چقمغه امر اولنمسنه منتظردرکه همان امر اولنه دخی کبی
طشره کله **طائفهٔ خامسه جناحیه درلر** بوطائفه نك
مذهبی بودرکه ارواح متناسخ اولورلر • وآدمه اولن روح
حق تعالی نك روحی ایدی اندنصکره پیغمبره واروب اندنصکره
سائر انبیایه واردی • اندنصکره امامره واردی • اندن
علی یه واندن علی نك اوچ اولادنه • واندن بوعبدالله
یتشدی • وبونلر عبداللهك اصحابیدر • وبوطائفه دیرلرکه
بوعبدالله بن معاویه بن عبدالله بن جعفر • ذی الجناحین در
بالفعل زنده در • وجبل اصفهانده در • وبوطائفه قیامته
منکرلردر • ومحرماتی که خمر ومیته وزنادر • وبونلردن غیری
هرنه محرمات که وارسه کلیا حلالدر دیرلر • وشك یوقدرکه
بونلر صرف کافرلردر **طائفهٔ سادسه منصوریه دیرلر**
وبونلر ابومنصور عجلی نك اصحابیدر • وبو ابی منصور کندی
نفسنی ابی جعفر محمد باقره منسوب قلور • حال بوکه محمد
باقر انی ردّ اتمشدر • وقتندن سوروب کیدرمشدر • اندنصکره
واردی امامتی کندویه دعوت اتدی • وبوطائفه شویله کمان
ایدرلرکه ابی منصور اسمانده در • وحق تعالی الیله ابی منصورك

باشنه مسح اتدی • ودیدی که ای بنم اوغلوم بندن قوللرومه
خبر یتشدر • اندن صکره یره اتدی وآیت کریمه ده ذکر اولنان
کسف ابی منصور درنته که بو آیتده مذکوردر **وان یروا کسفا
من السماء ساقطا یقولوا سحاب مركوم** ودخی دیرلرکه •
رسل منقطع اولمز • وجنت بر مرددرکه بزانک دوستلغنه مأمورز •
یعنی انی سومکه امر اولنمشدرکه • اول مرد امامدر • وجهنم
بر مرددرکه • بزاکا بغض اتمکه امر اولنوب دورزکه اول امامک
مخالفیدر • ابو بکر وعمر کبی وفرایض ومحرمات دخی بونلک
کبیدر • فرایض شول رجالک اسملریدرکه انلره دشمن اولمغه
امر اولنوب دورزدیرلر **طائفه سابعه خطابیه درلر** بونلر
ابو الخطاب اسدینک اصحابیدرلر • وبو طائفه نک مذهبی بودرکه
امامار پیغمبرلردر • وابو الخطاب دخی پیغمبردر • اکا دخی
اطاعت فرض دردیرلر • بلکه بونلک اوزرنه دخی زیاده ایدوب
دیرلرکه • امامار خدادر • وحسن وحسین خدانک اوغللریدر
وجعفر صادق خدادر • لکن ابو الخطاب اندن افضلدر • و
علیدن دخی افضلدر • ویا لاٰن شهادتی حلول دوترلر کندی
طائفه لریچون که برغیری طائفه اوزرنه عوی ایدرلر •
ودخی دیرلرکه جنت نعیم دنیادر • وجهنم الام دنیادر •
ودنیا فانی اولمز • ومحرماتی حلالدر دیرلر • وفرضی ترک ایدرلر

ودیرلر

ودیرلرکه هر مؤمنه وحی کلور • ودیرلرکه ابو الخطابدن صکره
یزیغ امامدر • واصحاب یزیغک ایچنده کمسلر واردرکه جبرائیلدن
ومیکائیلدن اولودر • واصحاب یزیغ اولمزلر بلکه ملکوتی انلری
یوقاروالورلر • وبو طائفه نک بعضیسی دیرلرکه ابو الخطابدن
صکره عمرو بن بنان العجلی امامدر • اما اصحاب عجلی اولورلر •
یعنی فوت اولور دیرلر **طائفۀ ثامنه غرابیه درلر** وبو طائفه نک
مذهبی بودرکه محمد علی یه مشابه در غراب غرابه مشابه
اولدوغی کبی • وذباب ذبابه مشابه اولدوغی کبی دیرلر • وحق
تعالی جبرائیلی علی یه کوندردی • جبرائیل غلط اتدی محمده کلدی
دیرلر • دخی جبرائیله لعنت ایدرلر **طائفۀ تاسعه ذمیه درلر**
بو طائفه بو لقب ایله ملقب اولدیلر • زیرا محمدی علیه السلام
ذم ایدرلردی • ودیرلرکه علی الله در محمدی خلقه کوندردی
تا انلری علی یه دعوت ایده اول واردی کندویه دعوت اتدی
وبو طائفه دن • بعضی محمد ده علی ده الله درلر حاشا وبونلرک
بعضیسی دیرلرکه • بش نفر کمسنه الله درکه انلر آل عبادرلر
یعنی محمد فاطمه علی حسن وحسین • وبونلر فاطمه دیمزلر
تحاشیا عن وصمة التانیث **طائفۀ عاشره هشامیه درلر** وبو
طائفه نک مذهبی بودرکه حق تعالی جسمدر طویل وعریض وعمیقدر •
وشول اریمش کمش کبی یلدر • وجمیعی جوانبدن وانک طعمی •

ولونی و رایحه‌سی واردر، وقالقاروا وتوررو عرشنه مماسدر،
واورتالرنده تفاوت یوقدر، عرشله که بری برندن زیاده اوله
ودیرلرکه، الله تعالینک ارادتی حرکتدر انک عینی دکلدر، وغیری
دخی دکلدر، وبرنسنه‌یی وقوعندن صکره بیلور، وقوعندن
اول بلمز دیرلر طائفهٔ حادی عشر زراریه درلر بوطائفه‌نک
مذهبی بودرکه، حق تعالینک صفاتی حادثدر، وحدوثندن اول
حیاتی یوقدر، وعالم وسمیع وبصیر دکلدر دیرلر طائفهٔ ثانی
عشر یونسیه درلر وبوطائفه‌نک مذهبی بودرکه حق تعالی
عرشده در، وانی ملائکه دوترلر، وحق تعالی ملائکه‌دن اقوی‌در
وبا وجود کیر وحق تعالی‌یی ملائکه کتورر دیرلر طائفهٔ ثالث عشر
شیطانیه درلر وبوطائفه‌نک مذهبی بودرکه حق تعالی نوردر،
جسمانی دکلدر، وانسان صورتنده در، اما غیری صورتلره دخی
کیرر دیرلر طائفهٔ رابع عشر رزامیه درلر وبوطائفه
خراساندن امام ابومسلم صاحب الدوله زماننده ظهور ایتمشلردی
حتی شویله دیرلرکه، ابومسلم دخی بو مذهبده ایدی، انکچون
دیرلرکه ابومسلمک دخی امامتدن حظی وار ایدی، ابومسلم
اول کبا ینه مذهبنده ایدی اول علوم که انلره مخصوص ایدی
اخذ ایتمشدی اندنصکره خلقی بنی امیه بیعتندن طشره
ایتمش ایدی، وبوطائفه دیرلرکه امامت علیدن صکره

محمد حنفیه‌یه ایتشدی، اندنصکره انک اوغلی عبدالله اندنصکره
علی بن عبدالله بن عباسه بعده انک فرزندلرینه تا منصوره
کلنجه، اندنصکره حق تعالی ابی مسلمه حلول ایلدی دیرلر، صکره
ابومسلم دیلندی زیرا محرماتی مباح دوتمشلر، وفرایضی ترک
ایتمشلر ایدی طایفهٔ خامس عشر مفوضه درلر وبوطائفه
دیرلرکه حق تعالی خلقک ایشنی محمده اصمرلدی، محمد دخی علی‌یه
تفویض ایلدی دیرلر طائفهٔ سادسه عشر بدائیه درلر وبو
طائفه‌نک مذهبی بودرکه، حق تعالی برایشی اشلیه صکره‌دن اکا
برنسنه ظاهر اولورکه اول اشی اشلمز اولور دیرلر، بوندن لازم
کلورکه حق تعالی امورک عواقبنه عالم اولمیه، تعالی عن ذلک
علوا کبیرا طائفهٔ سابعه عشر نصیریه واسحاقیه درلر بونلرک
مذهبی بودرکه، حق تعالی علی‌یه حلول ایتدی، زیرا روحانینک
جسد جسمانیده ظهوری، جائزدر دیرلر، صورت بشرده جبرئیل
صورتی کبی وصوت انساندن شیطانک ظهوری کبی، پس حق تعالی
علی‌یه حلول ایتدی اندنصکره علی‌نک فرزندلرینه حلول ایدوب
انلرکله سویلشدی دیرلر طائفهٔ ثامنه عشر اسماعیلیه درلر
وبوطائفه‌یه باطنیه دخی دیرلر انکچون که بونلر بیز قرانک
باطنی ایله عمل ایدرز دیو دعوی ایدرلر، ظاهرنه التفات
ایتمزلر بوطائفه قرامطه دخی دیرلر انکچون که بوطائفه‌نک

اوّلی بر کمسه ایدیکه اکا حمدان قرمطی دیرلردی • وبو طائفه‌نك
مذهبی بودرکه رُسل یدی در • آدم ونوح وابراهیم وموسی
وعیسی ومحمّد ومهدی که شمدن کیروظاهر اولجقدر • پس
هر ایکی رسول اراسنده یدی امام واردرکه • انلرك شریعتی نبی
تمام ایدرلر • پس یدی امامدن لابد درکه • انلره اقتدا اولنه •
وانلرکله هدایت بولنه • وبونلره اسماعیلیّه انکچون دیرلرکه
امامتی اسماعیل بن جعفر بن صادقه اثبات ایدرلر • وشوله
یرده که • انده سراج اوله یعنی فقیه اوله انده سوز سویلمزلر •
وخلقی تعجیل لذّته تحریك ایدرلر • یعنی لذّتی دنیاده ایدرلر •
وحظّی دنیاده بولالر • وتأویل ایله ظواهر شرعی ابطال ایدرلر •
مثلا شویله دیرلرکه • وضو عبارتدر موالات امامدن • یعنی
امامه محبّت اتمکدن • وصلوة عبارتدر بر ناطقدنکه اول رسولدر •
واحتلام عبارتدر افشای سردن • وزکوة عبارتدر تزکیه‌ء
نفسدن • وکعبه عبارتدر پیغمبردن علیه السّلام • که قپوسی
علی در • وصفا عبارتدر • پیغمبردن علیه السّلام • ومروة عبارتدر
علی دن • وجنّت عبارتدر تکالیف شرعدن بدن راحت
اولمقلقدن • وجهنّم عبارتدر تکالیف شرعك مشقّتندن
وانلرك مذهبندن مشهوردرکه • خدا نه موجود نه معدوم در •
نه عالم ونه جاهلدر • ونه قادر ونه عاجزدر • حق تعالینك

جمیع

جمیع صفاتنده بویله درلر • وبو ذکر اولنان انلرك قدماسنك
کلماتیدر • واول وقتده که حسن محمّد صباح که ظاهر اولدی
ودعوتی تجدید ایلدی عوامی علم طلب اتمکدن منع ایلدی •
وخواصّی کتب مقدّماته نظر ایتمکدن منع ایلدی • ومحکم
حصارلره وقلعه‌لره کردیلر • شوکتلری قوی اولدی • وملوك
بی سیاست ولی غیرت انلردن خوف اتدیلر • وبونلره تکالیف
شرعی اسقاط اتدك • ومحرّماتی اظهار اتدك دیو • اظهار
اتدیلر • وخلایق حیوانات عجم کبی اولدیلر بلا ضابط • نعوذ
بالله من الشّیطان واتباعه اما قسم زیدیّه که زید بن علی یه
منسوبلردرکه زین العابدین ایله ملقّبدر اوچ طائفه در •
طائفه‌ء اوّل جارودیّه درلر بونلر ابی جارود اصحابیدر •
ومحمّد باقر جارود سرجوب دیو اد قومشدر • یعنی بحر
شیطانی دیمك اولور • وبو طائفه‌نك مذهبی بودرکه • پیغمبر
علیه السّلام امامتی علی یه تعیین اتدی • اما صحابه مخالفت
اتدیلر دیرلر • دخی صحابه‌یه تکفیر ایدرلر • وعلی دن صکره
امامت حسنکدر • واندن صکره حسینکدر • واندن صکره
حسینك فرزندلری • اورته‌سنده هر کمسه که • سیف ایله
خروج ایده وعالم شجیع اوله امامت انکدر دیرلر طائفه‌ء
دوم سلیمانیّه درلر وبو طائفه‌نك مذهبی بودرکه امامت

خلقك اورته سنده مشتركدر، مسلمانلرك اختيارلرندن
ايكى كشينك بيعتى ايله منعقددر، وفاضل موجود ايكن غير
فاضلك امامتن جائز كوررلر، وابو بكرك وعمرك خلافتن
جائز دوترلر، اكرچه كه امامتده خطا اتديلر انلر بيعت اتمكله
على موجود ايكن، وعثمانى وطلحهٔ وزبيرى وعايشهٔ
حاشا جميعسن تكفير ايدرلر **طائفهٔ سوم بيتريه درلر**
وبو طائفه اعتقادده سليمانيه يه موافقلردر لر، لكن
عثماندن توقف ايدرلر، وبو ذكر اولنان طائفه لره زيديه
ديرلر، وبونلرك اكثرى مقلدلردر، اصولده اعتزاله ميل
ايدرلر، فروعده امام ابو حنيفه مذهبنه ميل ايدرلر، مكر
برقاچ مسئله ده مخالفت ايدرلر **اماميه** بونلر دخى بر طائفه در
وبو سوزده متفقلردر كه، البته على نك امامتنده نص وارد
اولمشدر، وصحابهٔ حاشا تكفير ايدرلر، وامامت على دن
صكره حسنكدر، وحسندن صكره حسينكدر، اندن صكره
زين العابدينه، اندن صكره محمد باقره، اندن صكره جعفر صادقه
يتشدررلر، اندن صكره امامتده تردد ايدرلر، اما راى غالبلرى
موسى كاظمه، واندن صكره على بن موسى يه كه سلطان
خراسان ديمكله مقلبدر، واندن صكره محمد بن على نقى يه
واندن صكره حسن بن على زكى عسكرى يه، واندن صكره

محمدبن

محمد بن حسين كه امام منتظردر، وبو طايفه ده جعفر
صادقدن صكره اختلاف واقع اولمشدر، وبو طائفه نك
اكثرى متاخرلرى متفرق اولديلر، اعتزاله، واخباريه يه،
وابو هاشميه يه، وسلفيه يه، وملتحفه يه كه بهشميه يه جمله
فرق ضالهدر **فرقهٔ ثالثه از فرقهٔ كبار اسلام خوارجند
وابن جماعت هفت فرقه اند** يعنى اوچنجى فرقه كبار اسلام
فرقه سندن خوارجدر، وبو جماعت يدى فرقه در **فرقهٔ اول
محكمه درلر** بونلر امير المؤمنين على يه خروج اتديلر، اول
وقتده كه ابى موسى يى حكم اتدى امر خلافتده وارديلر
انك حكمنه راضى اولمديلر، دخى حاشا حضرت على يى تكفير
اتديلر، وانلر اون ايكى بيك نفر كمسنه ايديلر، وبو طائفه نك
مذهبى كيرو كندولرك اتفاقى ايله بودركه، هر كمسنه يى كه
نصب ايده لر قريشدن، وغير قريشدن، واول كمسه دخى
ناس اورته سنده عدل اتسه اول امامدر، واكر اول كمسه
سيرنى تغيير اتسه ياخود عدل ايلمسه واجبدر كه انى عزل
ايده لر، وياخود اولدوره لر، وعالمده امام اولمملغى دخى
جائز كوررلر، وحاشا حضرت عثمانى تكفير ايدرلر، وهر كه
كناهه ارتكاب ايتسه انى تكفير ايدرلر **فرقهٔ ثانى بيهسيه
درلر** بونلر بيهس بن هيصم بن جابر اصحابيدر، بو فرقه نك

مذهبی بودرکه ایمان اقرار باللسان • وعلم بالله در • یعنی
ایمان دیلله اقرار ایدوب • وحق تعالی بلمکدر • ودخی شول
نسنیه اقرار اتمکدرکه • رسول الله صلی الله علیه وسلم الی
کتورمشدر • وهرکمسه که برایشه ارتکاب اتسه • دخی اول
ایشی حلالمیدر وحراممیدر بلمسه اول کمسه کافردر • انوکیچون
که تفحص وتفتیش ایتمک اکا واجبدر • تا اول زمانه دک که
حقی بیله • وانلرک بعضیسی شویله دیرلرکه • قطعا حرام
یوقدر • مکر اول نسنه کیم بوآیتده مذکوردر • قوله تعالی
قل لا اجد فیما اوحی الی محرما الآیه • ودخی شویله دیرلرکه
هر بار امام کافر اوله رعیت دخی کافر اولورلر • واطفال
کفار بابالری کبی کافرلردر • واطفال مؤمن مؤمنلردر • و
موافق معتزله در • بو مسئله ده که افعال عباد مخلوق عباددر •
فرقهٔ ثالث ازارقه دررلر بونلر نافع بن ازرقک اصحابیدر
وبو طایفه نک مذهبی بودرکه علی کافر اولدی حکم حکمی
قبول اتمدوکیچون • وابن ملجم که علیی قتل اتدی • حقله قتل
اتدی دیرلر • وحاشا حضرت عثمان وطلحه وزبیری وعایشهٔ
وعبدالله بن عباس تکفیر ایدرلر • وهرکمسه که انلره موافقت
اتمشدر • انلری دخی تکفیر اتدیلر • وکندولرک مذهبنه مخالف
اولنلرک اولادینی قتل اتمکی کندولرنه • جائز کوررلر • ورجم

محصنی جائز کورمزلر • وحد قذف لسانی جائز کورمزلر •
واطفال مشرکین جهنمه کیرر دیرلر • ودخی جائزدور ترلرکه
انبیا علیهم السلام ایماندن چیقه لر • وهرکمسه که کناه
کبیره ایده کافردر دیرلر فرقهٔ رابعه نجدیه دررلر وبو جماعت
عاذریه بونلردندر • یعنی برکمسه که بلمدن کناه اشلسه
معذور دوترلر • ودیرلرکه خلقه امامه حاجت دکلدر •
اما نصب امام جائزدر • وفرقهٔ ازارقه یه مخالفت ایدرلر
الا تکفیر مرتکب کبیرده • وتکفیر صحابه ده موافقلردر •
فرقهٔ خامسه اصفریه دررلر وبو طایفه ازرقیه یه مخالفلردر
شول کمسه لرک تکفیرنده که مقاتله اتمزلر • زیرا مذهب
ازرقیه بودرکه کندولره مخالفت ایدنلره مقاتله ایدرلر •
هرکمسه که مقاتله ایتمزسه تکفیر ایدرلر • ورجم محصنی
دخی حق بیلورلر • واطفال کفاری کافر بلمزلر • اما بعضی
خصوصلرده ازرقیه یه موافقلردر فرقهٔ سادسه اباضیه
دررلر بونلر عبدالله بن اباض اصحابیدر • وبونلر شویله
دیرلرکه • هرکمسه که اهل قبله دن بزه مخالفت ایدر کافردر مشرک
دکلدر • انلرک نکاحی جائزدر وکندولره مخالفت ایدنلرک
غنیمتی اموالی حین محاربه ده اتدن وسلاحدن حلالدر
اما غیری وقتده حلال دکلدر • ومرتکب کبیره موحددر

مؤمن دکلدر، وافعال عباد مخلوق خدادر، یعنی افعال
عبادی حق تعالی خلق ایدر، ودخی دیرلرکه عالم فانی اولور،
شول وقتدهکه اهل تکلیف فانی اوله، وتکفیر اطفال
مشرکینده توقف ایدیلر، ومنافقلر حقنده دخی توقف
ایدیلر، وعلی واکثر صحابه رضی الله عنهم اجمعهم تکفیر
ایدرلر، وبو فرقه بورادن دورت فرقه اولدیلر معترق فریق اول
حفصیه درلر بونلر ابی حفص بن ابی المقدام موافقاصحابی در،
وبونلر اباضیه مذهبی اوزره زیاده ایدوب دیدیلرکه ایمانله
شرك اورتهسنده حق تعالیی بیلورنه ایدوکین، یعنی برکمسنه که
حق تعالیی بلسه ومحمد علیه الصلوة والسلام ایمان کتورمسه
نه مؤمندرنه مشرکدر فریق ثانی زیدیه دیرلر بونلرده
اباضیه اوزره زیاده ایدوب دیرلرکه عجمدن بر پیغمبر مبعوث
اولجقدر بر کتاب ایلهکه اول کتاب آسماندن یازلمش اوله، وشریعت
محمد علیه السلام متروك اولور، وهر کمسه یه حد واجب اوله
اول مشرکدر دیرلر، وهر گناه شرکدر اگر صغیر اوله واگر کبیر
اولا دیرلر فریق ثالث حارثیه درلر بونلر اباضیه یه مخالف
لردر قدرده، یعنی افعال کندو فاعلنك قدرتیله در، حق
تعالی قدرتیله دکلدر فریق رابع انلردن شول طائفه درکه دیرلر،
عبادت واردرکه اندن حق تعالی یه طاعتا تمکلك قصد اولنمیه

حال بوکه

حال بوکه اول حق تعالینك طاعتی اوله، یعنی سن طاعت قصد
اتمیهسن اول طاعت اوله فرقهٔ سابع عجارده درلر وبو
طائفهده اون فریق در فرقهٔ اول میمونیه درلر وبو جماعت
قدره قائلدر، یعنی افعال قدرت عبدله در، حق تعالی قدرتیله
دکلدر، ودخی دیرلرکه حق تعالی خیری دیلر شری ومعصیتی
دیلمز، معتزله مذهبی کبی واطفال کفار جنتده در دیرلر،
وانلردن شویله روایت اولنورکه، کندو قزلرینك نکاحلرن
اوغوللرینه جائز دوترلر، واولاده اخوت واخواتك نکاحنی
کندولرینه جائز کوررلر، وقرآندن سورهٔ یوسف علیه السلامه
انکار ایدرلر، ودیرلرکه بو قصهٔ عشق درجائز دکلدرکه قصهٔ
فسق قرآن اوله فرقهٔ ثانی خمریه دیرلر وبو جماعت کچن
بدعتلرده میمونیه یه موافقلردر، الا اطفال کفار جهنمه کیرر
دیرلر فرقهٔ ثالثه شعیبیه دیرلر بونلردخی میمونیه یه موافقلردر،
الا اطفال کفاری جهنمه کیرر دیرلر فرقهٔ رابعه حازمیه درلر
بونلردخی شعیبیه یه موافقلردر، الا بو قدر وارکه
امر علیده متوقفلردر، رضی الله تعالی عنه فرقهٔ خامسه
خلفیه دیرلر وبونلر کرمان ومکران خوارجندندر، خیری
وشری عباده اضافت ایدرلر، وحکم ایدرلرکه بی گناه اطفال
جهنمه کیرورلر فرقهٔ سادسه اطرافیه درلر بو طائفهنك

مذهبی همان خمریه مذهبیدر • الا بو طائفه اهل طراقی
معذور دوترلر شول نسنه ده که شریعتدن بلمزلر • واهل
سنته • موافقلردر کندی اصوللرنده • و قدری نفی ایدرلر
یعنی بنده ده قدرت مؤثره یوقدر دیرلر **فرقهٔ سابعه**
معلومیه درلر و بو طائفه نك مذهبی حازمیه مذهبیدر •
الا بونلرك قتنده مؤمن اولدرکه • حق تعالی اکلیه • جمیعی
اسماسی وصفاتی ایله • وهیچ بلمین اللهی جاهله مؤمن دکلدر •
و فعل بنده مخلوق خدادر دیرلر **فرقهٔ ثامنه مجهولیه درلر**
بونلرك مذهبی دخی خازمه مذهبیدر • الا حق تعالینك
معرفتنده جمیعی اسماسیله بلمك شرط دکلدر • و افعال
عبادی مخلوق عباددر دیرلر **فرقهٔ تاسعه صلتیه درلر**
بونلرك مذهبی دخی عجارده مذهبینه موافقدر • لیکن
بو جماعتدن • بعضی دیرلرکه اطفال مشرکین و مؤمنین
برابردرلر • بونلره نه عداوت ونه ولایت واردر **فرقهٔ عاشره**
ثعالبه دیرلر بو طائفه نك مذهبی بودرکه اطفال ولیددرلر
کرك عاقل کرك مجنون اولسونلر • تا اول زمانه دکن که بالغ
اولالر • دخی حقی انکار ایدرلر • اول وقتده ولایتدن چقرلر •
وقوللرندن زکوة الورلر • شول وقتده که غنی اوله • وفقیر اولسه
زکوة ویررلر • و بو طائفهٔ ثعالبه دخی دورت فرقیه متفرق

اولدیلر

اولدیلر **فرقهٔ اول اشتبهیه درلر** و بو طائفه ثعالبه کبیدر •
الا بوقدر وارکه بر کمسنه دار حربده اولسه وایماننی پوشیده
دوتسه حکم اتمزلرکه • اول کمسنه مسلمان میدر یا کافرمیدر •
وانلاردن منقولدرکه • مسلمان عورتی کافره تزویج اتمکلکی
جائز کوررلر • اکر بو کافر انلارك قومندن اولجق اولورسه •
فرقهٔ دوم معبدیه درلر بونلر اخنسیه مخالفت اتدیلر
مسلمان عورتی کافره تزویج اتمکده • و ثعالبیه ده مخالفت
اتدیلر قوللرینك • مالندن زکوة المقده **فرقهٔ سوم شیبانیه درلر**
بو طائفه نك مذهبلری جبردر • و قدرت حادثهٔ نفی ایدرلر
فرقهٔ چهارم مکرمیه درلر بو طائفه نك مذهبی تارك صلوة
کافردرلر • اما صلوتی ترك اتدوکیچون دکل بلکه حق تعالی
بلمدوکیچون • یعنی هر کمسه که حق تعالی بیله دخی انك
فریضه سنك ترکنه اقدام ایده بیله بو متصوردکلدر • ترك
ایدن لابد حق تعالی بلمامش جاهلدر • بو جهتدن کافردرلر
وهر کمسه که کبیره یه ارتکاب ایده کافردر • و بنده نك
موالاتی وسعادتی وشقاوتی ومعاداتی عاقبت اعتباریله در •
یعنی هر کمسه که حالت موتده مؤمن اوله انی دوست دوترز •
واکر وقت موتده کافر اوله دشمن دوترز **فرقهٔ رابعه از کبار**
فرق اسلامیه مرجبه اند یعنی دردنجی فرقه فرق اسلامیه دن

مرجیه در • وبونلرك القابی مرجیهٔ اولمغه باعث بودركه
بونلر خلقه رجا وامیّه ویررلر • ودیرلركه ایمانك وجودیله
معصیت ضرر اتمز • نته كه كفرك طاعتی اصلا اینمز • وبوطائفه
بش فریق در فرقهٔ اولی یونسیّه درلر وبونلر شویله
دیرلركه ایمان معرفت خدا در • یعنی اللّهی بلمكدر • واكا
خضوع در • وحق تعالی‌یی كوكلدن سومكدر • وهر كمسه ده كه
بوصفت اوله اول مؤمندر • واول مؤمنه طاعتی ترك اتمك
ضرر اتمز • وابلیس دخی حق تعالی‌یی بیلور • وانكچون كافر اولدیكه
تكبّرلك اتدی • حق تعالی‌یه خضوع اتمدی • یعنی الچقلق
اتمدی فرقهٔ ثانی عبیدیّه درلر بونلر عبید مكذّبك
اصحابیدر • وبوطائفه یونسیّه اوزرنه زیاده ایدوب دیدیلركه
حق تعالینك صفاتی حق تعالینك غیریدر • وحق تعالی حاشا
انسان صورتنده در فرقهٔ ثالثه غسانیه درلر وبونلر
درلر ایمان معرفت خدادر • یعنی حق تعالی بلمكدر • دخی حق
تعالینك رسولنی بلمكدر • ودخی حق تعالی قتندن كلن هر نسنه‌یی
بلمكدر • اجمالاً • تفصیلا دكل • وایمان زیاده اولسور •
وبر سبیل اجمال بلمكلكدن شول فهم اتدیلركه • حق تعالی بزه
حج اتمك فرض ایلمشدر • بلمززكه مكّه ده اولن كعبه میدر •
ویا غیرمیدر • ومحمّدی دخی كوندرمشدر • بلمززكه بومدینه ده

اولن

اولان محمّدمیدر • ویا غیریمیدر • وضربری حرام اتمشدر • بلمزز
حرام اولن خنزمیدر • ویا قیونمیدر • ویا غیریمیدر فرقهٔ
رابعه توبانیّه درلر بونلر دخی شویله دیرلركه ایمان معرفت
خدادر • یعنی حق تعالی‌یی بلمكدر • ولسانله الوهیّت باریه
اقرار اتمكدر • وحق تعالی رسولنك رسالتنه اقرار اتمكدر •
ودخی اعتقاد ایلمكدر • شول نسنه نك عدمنه كه اول نسنه‌یی
اتمك عقلا جائز اولمیه • دخی شول نسنه نك جوازنه كه انی
ایتمك عقلا جائز اوله فرقهٔ خامسه تومنیّه درلر وبو
طائفه نك مذهبی بودركه • ایمان معرفت خدادر • یعنی حق تعالی‌یی
بلمكدر • وتصدیق محبّت واخلاص واقراردر • وبومذكورلك
بعضن ترك اتمك كفردر • وبونلردن بعضی ایماندر • وبعضی
ایمان دكلدر • وهر كمسه كه نماز ترك اتمكی حلال بله كافردر •
وهر كمسه كه نیّت ایله صلوة قضایی ترك اتسه كافر اولمز •
وهر كمسه كه پیغمبری قتل اتدی • ویا یوزنه طبانجه اوردی
كافر اولور • انكچون كه پیغمبری تكذیب اتمك لازم كلور •
ومعتزله‌دن ابن راوندی دخی بومذهب اوزرنه كتمشدر •
فرقهٔ سادسه از كبار فرق اسلامیّه بخاریه اند التنجی فرقه
كبار فرق اسلامیّه‌دن بخاریه در • وبوفرقه اهل سنّته
موافقدر • خلق افعالده • وقول كنذی فعلن كسب ایدر دیمكده •

ومعتزله یه موافقلردر نفی صفاتدن وحدث وتکلمده
وبصرله نفی رؤیته بونلردخی اوچ فرقه‌در فرقهٔ اولی زرغوثیه
درلر وبوجماعت دیرلرکه حق تعالینک کلامی عرض اولور
هرقچن که اوقنه ویازله جسم اولور فرقهٔ دوم زعفرانیه درلر
وبوجماعت دیرلرکه حق تعالینک کلامی کندونک غیریدر
وهرنسنه که کندونک غیریدر مخلوقدر وبونلردن هر
قنقسی که حق تعالینک کلامنه مخلوق دیمیه کافر اولور فرقهٔ
سوم مستدرکه درلر بوجماعت زعفرانیه اوزرینه استدراک
ایدیلر ودیدیلرکه کلام خدا مخلوقدر اما بز حدیثه
واجماعه موافقت ایدوب غیر مخلوق دیرز وشویله دیرلرکه
هرکمسه‌نک سوزلری که بیزه مخالف اولالر اول کمسه‌لر
کوتروسی کاذبلردر اگرچه لا اله الا الله دیرلرسه‌ده
بوندن مراد بوقوللرندن‌ده کاذبلرد ردیمکدر یعنی کندولرنڭ
وجنت عقیدلرینه موافق ایتمین علی الاطلاق کذب
ایدرلر اگرچه که کلمهٔ لا اله الا الله گبی صحیح سوزی
سویلرلرسه‌ده دیمک استرلر وصحیح مرادلری بوایدوگی
موافق آخرنده بوطائفهٔ یازدوغی یرده ظاهردر فلیطلب
منه‌لی فرقهٔ سابعه از کبار فرق اسلامیه جبریه اند یدنجی
فرقه کبار فرق اسلامیه‌دن جبریه‌در وجبرینڭ فعلی

حق تعالیه اسناد ایتمه‌دن عبارتدر وجبر دخی ایکی نوع
اوزرینه‌در اوّلکی نوعه خبر خالص دیرلرکه بنده‌یه کسب
اثبات ایتمزلر جهمیه گبی جهم بن صفوان ثریدینڭ اصحابی
دررلر بونلر دیرلرکه عبدڭ قدرتی یوقدر اصلا وانڭ
اثری وکسبی دخی یوقدر بلکه جماد منزله‌سنده‌در و
حق تعالی برنسنهٔ واقع اولمزدن اوّل بلمز وحق تعالینڭ علمی حادثدر
محلده دکلدر وحق تعالی برنسنه ایله موصوف اولمزکه انڭ
غیری انکله موصوف اوله قدرت وحیوة گبی وجنّت
وجهنّم فانی اولورلر شول وقتده‌که اهل جنّت جنّته
واهل جهنّم جهنّمه داخل اوله‌لر ومعتزله‌یه موافقلردر نفی
رؤیتده وحدوث کلامده ووجوب معرفت خدای تعالی‌ده
عقلا ایکنجی نوعه جبر غیر خالص درلر عبدڭ فعلنی
حق تعالیه اسناد ایدرلر امّا بنده‌یه کسب اثبات ایدرلر
وبو کسب بنده‌یه حاصل اولور امّا بنده‌نڭ انده اثری اولمز
وبو نوع مذهبڭ هیچ شعوری یوقدر ومحقّقلر شویله
دیرلرکه بو کلامڭ دخی اصلا محصّلی یوقدر فرقهٔ ثامنه
از فرق کبار اسلام مشبّهه اند سکزنجی فرقه فرق
اسلامدن مشبّهه‌درکه بونلر حق تعالیی حادثاته تشبیه
ایدرلر ودیرلرکه حق تعالی جسمدر امّا بو جسم گبی دکل

ودم ولحم در، اما بودم ولحم کبی دکل، وانک اعضاسی
وجوارح واردر، حتی بوطائفه دن بعضی ددیلرکه،
بندکی حق تعالی نک لحیه سیله فرجنی سؤال ایتمک، باقی
جوارحنی سؤال ایدک **وبوفرقه دن بعضی کرامیه در**
بونلر عبدالله بن محمد بن کرامک اصحابیدر، وکرامیه نک
اقوالی متعدده در تشبیهده، بزکلامی اقتصار ایدرلوم،
انلرک مقتدالری قولیله که انلر شویله دیرلرکه، حق تعالی
عرشده در، علو جهتنده، وحق تعالی یه حرکت جائزدر،
بونده اختلاف اتدیلرکه عرشی یرایدرمی، یا ایتمزمی،
یعنی عرش حق تعالی دن طولارمی طولمزمی، بعضی ددیلرکه
حق تعالی عرش اوزرنده دکلدر، بلکه عرشک محازی سنده در،
یعنی برابرنده در، واختلاف اتدیلرکه عرشدن غایت ایله
ایراقمیدر دکلمیدر، وانلردن بعضیلر اطلاق ایدرلر،
لفظ جسمی که جمیع جهاتدن متناهی در، یا تحت جهتندن
متناهی در، واندنصکره دیرلرکه، نبوت ورسالت ایکی
صفتدر، رسولک ذاتیله قائمدر، وحی دکلدر، یعنی
وحیک غیریدر، وحق تعالی یه واجبدر، برکمسنه‌ئ کوندرمک
که نبوت ورسالت صفتی ایله موصوف اوله، ودخی دیرلرکه
بررسول کوندرمک حکمت دن دکلدر، وبرعصرده ایکی امام

اولمقلغی

اولمقلغی جائز کوررلر، علی ومعاویه کبی، رضی الله عنهما
ودخی دیرلرکه، علی نک امامتی وفق سنت اوزره در،
امامت معاویه بونک خلافنجه در، ودخی دیرلرکه،
ایمان قول ذراری در، ازلده که جواب الست ده بلی دیدیلر،
وایمان باقی در جمیع مؤمنده، علی السویه، الا مرتدلرده
باقی دکلدر، ومنافقک انبیا علیه السلام ایمانی کبی در،
وبوشمدیه دک ذکر اولنلر فرق اسلامیه در، ضلالت
اوزره اولوب ازمشلردر، شویله که رسول علیه السلام
بیورمشدرکه **کلهم فی النار الا واحدة** نته که اوایل
کتبده ذکر اولنمشدر، نعوذ بالله عما یقول الظالمون،
واما فرقهٔ ناجیه که رسول علیه الصلوة والسلام استثنا
اتمشدر وبیورمشدر اِلَّا وَاحِدَةً وَهُمُ الَّذِينَ عَلَى مَا اَنَا
عَلَيْهِ وَاَصْحَابِي واول طائفهٔ واحده اهل سنت وجماعت در،
فقهادن، ومحدثاندن ومتکلماندن، وبوفرقه نک
مذهبی خالیدر، مبتدعلرک بدعتلرندن، وحدوث
عالمده متفقلردر، وحق تعالی نک وجودنه قائللردر،
وحق تعالی دن غیری خالق یوقدر، وعلم وقدرت ایله
متصفدر، وباقی اوصاف جلالیله ده واکا شبهه یوقدر
وضدی وندی یوقدر، وهیچ نسنیه حلول ایتمز،

وحادث انك ذاتیله قائم در • وغیرده وجهتده دکلدر •
واکا حرکت • وسکون وانتقال • وکذب وجهل روا دکلدر •
وآخرتده دیدار واردرکه • منقطع اولمز • واول نسنه‌ءکه
الله تعالی دیلدی اولدی • واول نسنه‌ءکه دیلمدی •
اولمدی • غنی که کمسیه محتاج دکلدر • هیچ نسنه
اکا واجب دکلدر • اکر ثواب ویررسه کندونك فضلی ایله
ویرر • واکر عقاب ایدرسه • عدلی ایله ایدر • واندن
غیری حاکم یوقدر • وظلم وجورایله متصف دکلدر •
کندو فعلنده • وحکمنده • واول بعضیت ایله متصف
اولمز • واکا حد یوقدر • ونهایت یوقدر • وانك مخلوقاتنده
زیاده ونقصان اولمق واردر • وقیامت کوننده کیرو
زنده اولمق • وروح جسمه کلمك حق در • وجنتده جزا
ویرمك • وحساب وصراط ومیزان • دوکلی حق در •
وجنت وجهنم مخلوق اولمشلردر • واهل جنت جنتده
وکفار جهنمده مخلد قالورلر • وجائزدرکه کناهکارلردن
عفو اولنسه • وشفاعت ایلمك حقدر • ومعجزه ایله
رسول کوندرمك حق در • آدمدن تا محمده کلنجه علیهم السلام •
واهل بدیعت تحت الشجره رضواندن در • یعنی رضاء الله ده در
واهل بدر منافقلردن غیری اهل جنتدر • وامام

حقله رسولدن صکره صلی الله تعالی علیه وسلم • ابوبکر
صدیق در رضی الله تعالی عنه • اندن صکره عمر فاروقدر •
رضی الله تعالی عنه • واندن صکره عثمان در رضی الله تعالی عنه •
واندن صکره علی در رضی الله تعالی عنه • وبونلرك
افضلیتی ده • بو ترتیب اوزرنه در • وبو ذکر اندوکمز
مجملدر • اعتقاد بیاننده • ومفصلی دلائل ایله یوقروده
ذکر اولنمشدر • وبو مقامده دخی کلامی •
اختصار اتدك • موالی عظامدن سنان پاشا عقایدیدر که
ترکی دیل اوزره تحریر بیورمشدر • الحمد لله
والله الموفق • والهادی •
علی الاسلام •

هذا شروط الاسلام

اکر سکا سؤال اتسلرکم مسلمان میسین سن ایتکم الحمد لله
رب العالمین اکر سؤال اتسلر الحمد لله دیمکك معناسی ندر سن ایتکم
الله تعالی حضرتنی اوکمکدر وشکر اتمکدر اکر صورسلر الله تعالی
حضرتنی بلورمیسن ایتکم بلورم اکر صورسلر نجه بلورمیسن ایتکم
ابتداسی یوق انتهاسی یوق هیچ بر نسنه‌یه بکزمز نشانی یوق قدیمدر
جهتدن زماندن مکاندن منزهدر اکر صورسلر کمك ذریتندن سن
ایتکم آدم پیغمبر علیه السلام ذریتندنم اکر صورسلر قنقی ملتدن سن
ایتکم ابراهیم پیغامبر علیه السلام ملتندنم اکر صورسلر کمك امتی سن

ایتکم محمد امتیم صلی الله علیه وسلم اگر صورسلر نه مذهبدن سن
ایتکم امام اعظم ابو حنیفه کوفی مذهبندنم قدس الله سره اگر
صورسلر مذهب قچدر سن ایتکم دورتدر اول امام اعظم مذهبی ایکنجی
امام شافعی مذهبی اوچنجی امام مالکی مذهبی دوردنجی امام احمد
الحنبلی مذهبی بو دورت مذهب حقدر اگر صورسلر کم امام اعظم
مذهبی کیمدن اوکرندی سن ایتکم حماددن و حماد علقمه دن و علقمه
ابراهیمدن و ابراهیم دخی امام عبد اللهدن و امام عبد الله دخی رسول
اکرمدن علیه السلام و حضرت رسول علیه السلام ابراهیم پیغامبردن ابراهیم
پیغامبر حضرت نوحدن و نوح علیه السلام حضرت شیثدن حضرت شیث حضرت
آدم صفیدن و آدم پیغامبر علیه السلام حضرت جبرائیلدن حضرت جبرائیل حضرت
میکائیلدن حضرت میکائیل حضرت اسرافیلدن حضرت اسرافیل حضرت عزرائیلدن
حضرت عزرائیل حضرت رب العالمیندن جل و علا حضرتلری نڭ کلام
قدیمده بیورر ان الدین عند الله الاسلام اگر صورسلر اسلام ندر ایتکم
الله تعالی بیوردوغی نسنلره بیون اکوب مطیع اولمقدر و منع ایتدوکی
نسنلردن قچمقدر اگر صورسلر ایمان ندر سن ایتکم دیل ایله اقرار ایلیوب
کوکل ایله کرچک بلمکدر و طوغری سویلمکدر اللهک برلکنی و پیغامبر علیه السلام ملك
پیغامبرلکنی و دورت کتابک حق ایدوکنی جنت و جهنم و صراط و میزان
و صوری و حساب حق ایدوکنی بلمکدر اگر صورسلر که نه وجهله اقرار ده
سن ایتکم آمنت بالله و ملائکته و کتبه و رسله والیوم الآخر و قدره وشره
من الله تعالی اگر صورسلر کم ایمانک باشی ندر سن ایتکم لا اله الا الله

محمد

محمد رسول الله اگر صورسلر کم ایمانک تنی ندر سن ایتکم بش وقت نمازدر
اگر صورسلر ایمانک سوزی ندر سن ایتکم ذکردر اگر صورسلر ایمانک یورکی
ندر سن ایتکم الله تعالی نڭ امرینه مطیع و منقاد اولوب منع ایتدوکی نسنه
نسنه لردن قچوب و اشلمه مکدر دوام معروف اوزره اولوب بش وقت
نمازی قلمق و رمضان آینی اوروج طوتمق و حج فرض اولدقده وارمق و زکوة
ویرمکدر عورت وارکک عاقل و عاقله اولدقلرینه موتنه وارنجه الله
تعالی نڭ امرینی دوتوب دینی دارلق سوزمکدر اگر صورسلر کم ایمان
سنده نه مدر سن ایماندنه مسن سن ایتکم بن ایمانلیم ایمان بنمله در بن
مؤمنم ایمان بنم صفتمدر رسول الله علیه السلام بیورر کم مؤمنلره
سلام ویرک یهودیلره و نصرانیلره سلام ویرمک علی الخصوص بنم امتم
یهودیلره انلر کبی ایمکلردر بی نمازلردر اگر صورسلر ایمان برپرده جمع
میدر دکلمیدر سن ایتکم الله تعالی قتنده قوللر اراسنده دکلدر اگر صور
سلرکم ایمان اعضاده قاچ یرده در سن ایتکم دورت یرده در نیتکم کلام
قدیمده کلمشدر بری کوکلده در ما کذب الفؤاد ما رای ایکنجی قلبده در
حبب الیکم الایمان وزینه فی قلوبکم اوچنجی کوکسده در افمن شرح الله صدره
للاسلام فهو علی نور من ربه دوردنجی دیلده در انما یتذکر اولوا الالباب
شمس الائمه حضرتلری عورتنه ایمان بلمک لازمدر دیو بیورمشلردر اگر
بلمسه و اوکرتمسه تقصیرات ایله نمازی درست اولمز اولدوکی وقت
مسلمانلر مقبره سنه قومیه لر نعوذ بالله من ذلک نه اوروجی قبول اولور و نه نکاحی
و نه دینی و نه ایمانی درست اولور و دخی اهل و عیالنه دین اسلام اوکرتمک
کشینڭ اوزرینه بورجدر اگر برکشی عورتنه دین اسلام اوکرتمزسه تقصیرات
ایله یارین قیامت کوننده مسئول و معذب اولور و دخی عورتنه جائزدر که

آری دستورنز یز واروب دین اسلام اوکرینه آخرتده کشیه عذاب اولنور
آتایه و قرنداشه و عورتلك ارینه دین اسلام اوکرتمدوکلری چون امدی
مسلمان اولان آدمه اهل اسلامك شرطین اوکرتمك کرکدر زیرا بوندن زیاده
لازم و مهم نسنه یوقدر هر کیم اهمال و تقصیرات ایدوب اوکرتمه و کندوسی
بلوب اوکرتمه و صورانلره دیو ویرمه نعوذ بالله عاصی درباریی
قیامت کوننده مسئول اولور و اکر بلمیوب اوکرتمده اهمال یاخود عار ایدرسه
عاصی در کفر ظلمتنده قالمشدر امدی ای مؤمن بوکون فرصت الده ایکن
و عقل باشده و جان بدنده اولدقده اوکرنمك کرکدر اکر صورسلر کیم
مسلمانمسن جواب الحمد لله اکر صورسلر نه زماندن برو مسلمانسن
جواب قالوا بلی زماننده برو مسلمانم اکر صورسلرکم قالوا بلی نه دیمکدر
سن ایتکم الله تعالی دکلی انسان آدم پیغامبر علیه السلام بلندن خلق
ایدوب انلره تکلیف ایلدی الست بربکم یعنی بن سزك خالقکز دکلمیم اهل
اسلامه توفیق اولنلر بلی یاربنا دیوب باشلرین سجده یه قودیلر مسلمان
اولمینلر کشلك ایدوب سجده اتمدیلر مسلمان اولمدیلر تمام اولدی

کتاب الحمد لله اوقی اوج قل هو الله

طوره بیمه

ای جهان دل ویرن الدنیه دنیا فانیدر
هر کیم اکا میل ایدرسه خالقنه دشمانیدر
در تو حیله ایله قویمش کهنه برزنانیدر
نیجه بلبل اروب بو شاخنی برجهان قتانیدر
شوله برمکاره دیر کیم وحیدم افزون ایدر
مردلری بتن کرفتار ایلیوب مغبون ایدر
دونخور عجب جاه بلویه عاقبت مفتون ایدر
کیم کوکل ویرمزسه اکا بلکه اول مردانیدر
اولی لطف ایدر اما اهرنك قهری وار
برالنده جام شکر برالنده زهری وار
برعجوزه فاریدرکیم صد هزار سحری وار
دائما مکر ایلمکلو انلك عادت شانیدر
بو فنادن کمسه هیچ کز اولمامشدر بهره مند
حیله اوغانلو طافوب بو بنیه ایلرکمند
اول سنی خوش طوتدی صانمه که ای دردمند
الدادیر کوللری بو زینه عالملی فرزندیدر
برنفس هدم اوردنلق اغوقاتر آتشنه
زرع جر رحم ایلمز آقن کوزنلو یاشنه
اوله هم بر کونه ایلبوب تهم عقلی باشنه
جعفری مسکن ذلو بادهی سکرانیدر

دورلو عشی باشی اکر بادهٔ کلفامه بن
سایهٔ پیر مغانك منتن اتمم جامه بن
عنبر زلفلری کتوردی باشمه سودالری
بو غصه عجب نردن هوشی اولدم بو خیالی جامه بن
حالکی کوردم اسیر اولدم مکنیدی زولفلرا
دانه ایچون کندمی صالدم دوشوردم دامه بن
دولدم خالی نکبی اسا لغرشی سینه دن
بردم اولکوندنکه دوشدم ارزومی نامه بن
حلقیله لاغیدر اولدقجه تماشات ایملی
کربکا اوبمازسه ایام اویارم ایامه بن
نه فراق تاب ایدریکی وصله طاقت مند اولور
شاشمشم بلمم نه یاپسم بو دل ناکامه بن
که اسیر غربته ایلر کاه انیسی غم بنی
نیلسم بلمم نه یاپسم بحث فرجامه بن
ایلرم وارکلری کندیمه بیت الحزن
محرمك جای سیاهضله کیدرسیم شامه بن
کویمی غربتده نه بر بلدلک نه بر غمخوارم وار
کیمه کوسترسلی کم یازرسیم یاره بلم نامه بن
تلخ کام ایتمزسلی شیرینلیکله فقط
سن کهان ایله نهلم راضیم دوشنامه بن